

WEERBAARHEID EN VEERKRACHT BIJ KINDEREN EN JONGEREN: CONCEPTANALYSE EN ONTWIKKELING VAN EEN MEETINSTRUMENT

ADDENDUM BIJ HET EINDRAPPORT: ONDERZOEKSMETHODE

Veerle Soyez

Rapport weerbaarheid – december 2022

INHOUD

Hoofdstuk 1: Doelstellingen en onderzoeksmethode	3
1.1. Onderzoeksdoelstellingen	4
1.2. Methode	5
1.2.1. Onderzoeksfase 1 - Stap 1: Rapid review van de literatuur	6
1.2.2. Onderzoeksfase 1 – Stap 2: Focusgroepen	8
1.2.3. Onderzoeksfase 1 – Stap 3: finaliseren conceptueel framework	12
1.2.4. Onderzoeksfase 2 – Stap 1: Overzicht meetinstrumenten	12
1.2.5. Onderzoeksfase 2 – Stap 2: Ontwikkeling en pilotering van een eigen instrument	12
1.3. Uitdagingen doorheen het onderzoeksproces	14
1.3.1. Afbakening van de doelgroep	15
1.3.2. Beperkte pilotering	15
Referenties	16
Bijlages	17

DOELSTELLINGEN EN ONDERZOEKSMETHODE

WEERBAARHEID EN VEERKRACHT BIJ KINDEREN EN JONGEREN: CONCEPTANALYSE EN ONTWIKKELNG VAN EEN MEETINSTRUMENT

DOELSTELLINGEN EN ONDERZOEKSMETHODE

1.1. Onderzoeksdoelstellingen

De algemene doelstelling van dit onderzoeksproject bestond er in om een antwoord te bieden op de bestaande conceptuele onduidelijkheid over (het meten) van veerkracht of weerbaarheid bij kinderen en jongeren. Deze conceptuele oefening werd gekoppeld aan het *ontwikkelen* van een *meetinstrument* dat veerkracht voor jongeren operationaliseert, én dat ingezet kan worden om dit concept in Vlaanderen te monitoren.

Om dit te realiseren, hanteerden we een gefaseerde onderzoeksaanpak (zie 1.2) bestaande uit verschillende tussenstappen. De algemene onderzoeksdoelstelling werd uitgesplitst in twee subdoelstellingen.

Subdoelstelling 1 (SD1)

Het ontwikkelen van **een framework (conceptueel kader)** waarin het concept '(mentale) veerkracht' en gerelateerde concepten een plek krijgen, in lijn met een operationele definitie. Ook de determinanten onderliggend aan veerkracht krijgen in dit kader een plek.

Subdoelstelling 2 (SD2)

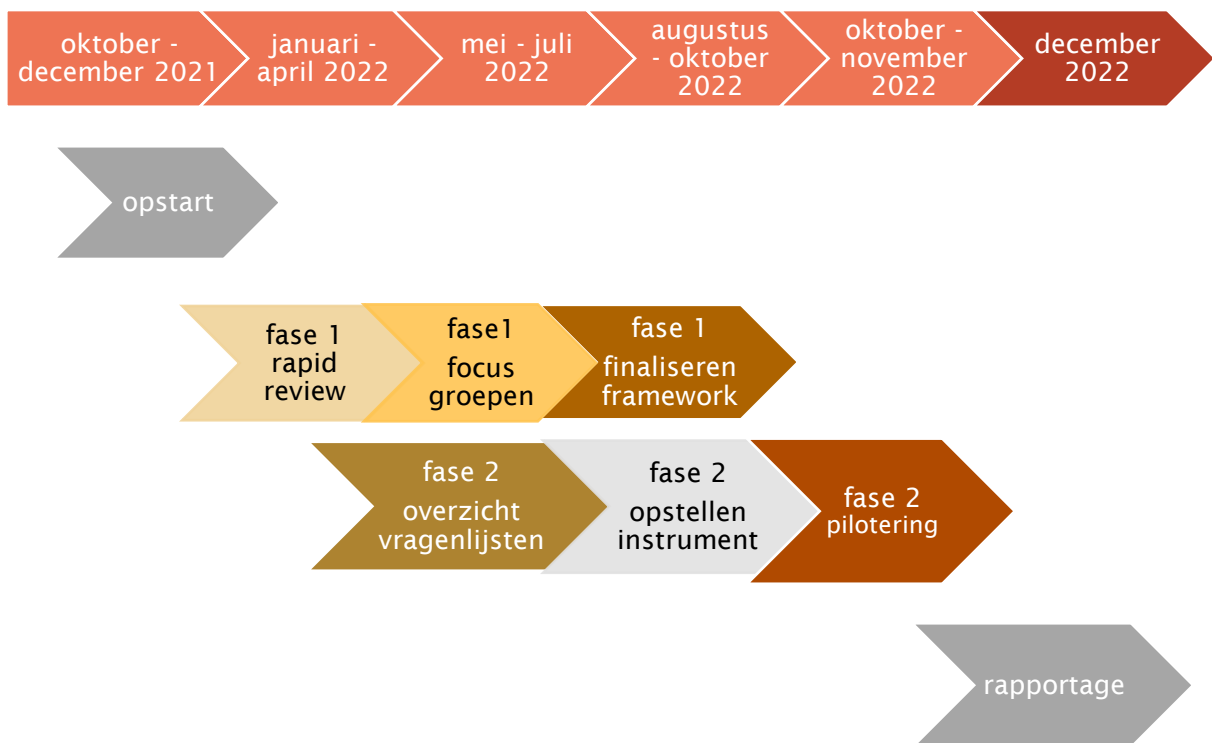
Het **operationaliseren** van het conceptueel kader en hierbij aansluitend het ontwikkelen een wetenschappelijk onderbouwd **meetinstrument** om veerkracht, de kerncomponenten van veerkracht en de determinanten onderliggend aan veerkracht bij Vlaamse jongeren tussen 12 en 18 jaar in kaart te brengen.

Het eerder opgestelde framework voor veerkracht (SD1) vormt de basis voor het meetinstrument.

1.2. Methode

Er werd geopteerd voor een gefaseerde onderzoeksaanpak: in een eerste onderzoeksfase lag de focus op subdoelstelling 1 (ontwikkeling van een conceptueel kader). Tijdens de tweede onderzoeksfase stond subdoelstelling 2 centraal (operationaliseren conceptueel model en ontwikkelen meetinstrument). Elke onderzoeksfase bestond uit meerdere stappen.

De onderzoeksactiviteiten uit de twee verschillende onderzoeksfases overlaptten elkaar gedeeltelijk in tijd. *Figuur 1* geeft een schematisch overzicht van de verschillende onderzoeksfases en de hierbinnen uitgevoerde onderzoeksactiviteiten.

Figuur 1: Fasering onderzoeksactiviteiten

We hanteerden een mixed-method onderzoeksaanpak waarin verschillende onderzoeksmethoden elkaar aanvulden. In de volgende paragrafen bespreken we de onderzoeksmethode voor elk van de onderzoeksstappen meer in detail.

1.2.1. Onderzoeksfase 1 - Stap 1: Rapid review van de literatuur

In **onderzoeksfase 1** brachten we inzichten bijeen uit uiteenlopende bronnen van kennis. In eerste instantie gingen we op zoek naar wetenschappelijke inzichten in de literatuur. Deze inzichten vullen we aan met ervaringskennis van jongeren zelf.

Het tijdsframe waarbinnen het onderzoek (en dus ook elk van de verschillende onderzoeksstappen) moest worden uitgevoerd was beperkt. We opteerden daarom voor een snelle of een *'rapid review'*. Khangura en collega's (2012) spreken in dit opzicht ook over kennissynthese ('evidence summary'). Bij een *rapid review* worden de onderdelen van het systematische reviewproces (*systematic review*) vereenvoudigd of deels weggelaten om in korte tijd informatie te produceren (Khangura et al., 2012).

De eerste verkenning van de literatuur

Alvorens de eigenlijke review op te starten, deden we een eerste verkenning van de literatuur (november – december 2021). Op basis van deze eerste verkenning konden we reeds een aantal beslissingen nemen over de specifieke onderzoeksvraag / -vragen en te hanteren zoekstrategie voor onze review.

In het onderzoek en de literatuur over veerkracht kunnen we grosso modo **vier golven** onderscheiden (Kuldass & Foody, 2021; Lee, Cheung, & Kwong, 2012; Masten & Monn, 2015). Tijdens de **eerste golf** lag de nadruk op het zoeken naar theoretische definities en empirische omschrijvingen van het concept veerkracht (*'identifying the correlates and characteristics of good adaptation among children and adolescents who appear to develop well despite genetic or environmental risks'* (Lee et al., 2012, p.2)). In de **tweede golf** werd vooral gezocht naar determinanten en samenhang, c.q. variabelen die geassocieerd zijn met veerkracht (*'uncovering the processes and regulatory systems that explain how potential assets or protective factors work'* (Lee et al., 2012, p.2)). De **derde golf** was erop gericht meer kennis te verwerven over veerkracht-versterkende interventies: *'promoting resilience through prevention, intervention, and policy as a result of the concomitant rise of prevention science which emphasizes the importance of promoting competence as a strategy'* (Lee et al., 2012, p.2). Tijdens de **vierde golf** ten slotte – die van start ging na 2010-, staat een streven naar meer integratie centraal, en pogen onderzoekers de complexe onderliggende processen van veerkracht te vatten (*'adopting a systems perspective and makes use of advanced technologies of measurement and analysis of multiple levels of functioning. It also focuses on gene-environment interactions as well as the development of adaptive systems.'*

Omdat we een conceptueel kader willen ontwikkelen dat voortbouwt op de meest recente inzichten uit de literatuur, beslissen we **de review te beperken tot publicaties gekoppeld aan de vierde golf van veerkrachtonderzoek, m.n. de periode 2012 – 2022.**

De eerste verkenning van de literatuur maakte tevens duidelijk dat het aantal publicaties over veerkracht erg hoog lag. De laatste vijf jaar, en in bijzonder ook de periode tijdens de coronapandemie (publicatiejaar 2020-2021) is het aantal publicaties ook duidelijk toegenomen. We besloten daarom ook om ons te **beperken tot reviewstudies**.

Onderzoeksvraag

Aan de hand van de literatuurstudie (rapid review) wilden we twee vragen beantwoord zien:

- (1) Hoe wordt veerkracht gedefinieerd?
- (2) Wat zijn kerncomponenten of determinanten van veerkracht?

Belangrijk was dus om de focus te behouden op artikels die veerkracht **conceptueel** benaderden. Dit betekent dat Interventie-gericht onderzoek (bijvoorbeeld, evaluatie van veerkrachtbevorderende interventies) werd uitgesloten.

Omdat veerkracht een erg breed concept is, wat in verschillende onderzoeksdomeinen een plek heeft en onderzocht werd, werd tevens beslist uitsluitend te focussen op artikels die mentale of psychologische veerkracht behandelen.

Zoekstrategie rapid review

De zoekactie was gericht op **Engelse, peer-reviewed** full abstracts in vier verschillende **databases** (Web of Science, SCOPUS, EBSCO en MEDLINE) gepubliceerd in de **periode van 2012 tot 2022**. Enkel review artikelen kwamen in aanmerking. De gebruikte **zoektermen** waren resilie* AND definition OR concept* AND review voor het beantwoorden van de eerste onderzoeksvraag en resilie* AND determinant* OR attribute* AND review. In functie van het beantwoorden van onderzoeksvraag 1 definitie was een leeftijdsafbakening of specifieke focus op kinderen en jongeren niet noodzakelijk.

De zoektermen '*family resilience*', '*community resilience*', '*team resilience*', '*systemic resilience*', '*multi-systemic resilience*', '*interventions*' werden geëxcludeerd.

Analyse en verwerking input

De eerste zoekactie (januari 2022) leverde **142 titels** op. Vergelijkbare trefwoorden werden ook gebruikt in een korte online zoektocht naar grijze literatuur; deze leverde geen bijkomend materiaal op voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen die

nu voorlagen, maar wel enkele relevante documenten die gebruikt konden worden in onderzoeksfase 2 (operationalisering, meetinstrumenten).

Alle gevonden titels werden ingevoerd in Endnote (referentie-software). De abstracts van de 142 gevonden titels werden doorgenomen en gecheckt op relevantie. Dubbels werden verwijderd. **Veertig reviewartikels werden uiteindelijk weerhouden voor verdere analyse.** De referentielijst van deze 40 artikels is terug te vinden in Bijlage 1. Alle 40 artikels werden volledig gelezen. We doorliepen vervolgens een narratief-synthese-proces. We identificeerden de belangrijkste bevindingen van elke review en brachten de geïdentificeerde thema's over de reviews heen met elkaar in verband. Via een iteratief proces van voortdurende categorisering, kritische reflectie, checken van de oorspronkelijke gegevens en feedback werden conceptuele thema's opgesteld. Relevante inhoud werd samengebracht en geordend in werkdocumenten in MS Excel (zie Bijlage 2 voor een voorbeeld).

Op basis van deze rapid literatuurreview stelden we een eerste voorlopig conceptueel kader op (Bijlage 3), wat de basis vormde voor de tweede stap in deze eerste onderzoeksfase: een focusgroepbevraging.

1.2.2. Onderzoeksfase 1 – Stap 2: Focusgroepen

In functie van het uitwerken van een finaal conceptueel kader, was het van primordiaal belang om ook input te krijgen van jongeren zelf. Omdat de focus van het project eerder conceptueel-theoretisch was, werd besloten om af te stappen van het initiële plan om met een klankbordgroep van jongeren te werken. Wel opteerden we voor een meer diepgaande bevraging via **focusgroepen**.

Deelnemers

Voor deze focusgroepen werden deelnemers gerekruteerd volgens de principes van '*purposive sampling*' (Emmel, 2013). Dit is een vorm van *gerichte steekproeftrekking*. De onderzoeker beslist welke jongeren opgenomen wordt in de steekproef door vooraf een aantal criteria vast te leggen, zoals gespecialiseerde kennis van het onderzoeksprobleem, of de bereidheid om aan het onderzoek deel te nemen.

De **criteria** voor onze gerichte steekproeftrekking waren: (1) jongeren die minder taalvaardig zijn of het Nederlands minder goed beheersen (bijvoorbeeld omdat Nederlands niet hun eerste taal is); (2) jongeren waarvan we weten dat ze al geconfronteerd waren met belangrijke tegenslagen in hun levensloop.

Het eerste criterium werd naar voor geschoven omdat we samen met jongeren in gesprek wilden gaan over de vaak erg complexe terminologie die gehanteerd wordt in de wetenschappelijke literatuur. Het is immers geen evidentie om dit

begrippenkader goed te vatten in het ‘dagdagelijks’ taalgebruik, wat uiteraard wel nodig is voor een toegankelijke vragenlijst. Het tweede criterium werd gekozen omdat uit de literatuurreview bleek dat het ervaren van een tegenslag een van de belangrijkste kernconcepten is voor een conceptueel kader, maar dat hier nog heel wat onduidelijkheid over bestaat.

Om jongeren te bereiken die aan deze criteria beantwoorden, benaderden we een aantal scholen met richtingen technisch en beroepssecundair onderwijs. Ook spraken we organisaties aan binnen het brede welzijnswerk en de jeugdhulp die een aanbod hebben voor jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties.

Initieel werden **acht focusgroepen** ingepland – verspreid over de Vlaamse provincies, waarvan er uiteindelijk 2 niet konden plaats vinden. In één organisatie was het zo dat er onvoldoende geïnteresseerde deelnemers waren. In de andere organisatie was er grote bereidheid om de focusgroep te organiseren, maar bleek de initieel ingeplande datum niet haalbaar. Er kon geen alternatieve datum gevonden worden binnen het voorziene tijdbestek. In deze organisatie deden we wel een individueel interview met één van de begeleiders. Voorafgaand aan het interview koppelden we de terugkoppeling + aanvullende bevindingen

Er gingen dus **zes focusgroepen** door (zie Tabel 1), waaraan in totaal **60 jongeren** tussen **15 en 24 jaar participeerden**: 48,3% (N=29) van hen waren jongens, 51,6% (N=31) waren meisjes. Dit betekent dus dat we de Jongste leeftijdsgroep (12-14 jaar) niet konden bevragen via deze focusgroepen. 80% van alle deelnemers (N=48) werd via een focusgroep in een schoolcontext bereikt. De overige 20% (N=12) participeerde aan een focusgroep georganiseerd in het jeugdwerk of de hulpverlening.

Tabel 1: Informatie over de georganiseerde focusgroepen en de deelnemers

	Locatie	Omschrijving setting / groep	Aantal deelnemers	Leeftijdswaarde	Duur focusgroep
1	Waregem (West-Vlaanderen)	School - BSO: 3 ^{de} jaar richting zorg	16	15-16	56:14 min
2	Lier (Antwerpen)	School - BSO: 3 ^{de} jaar richting zorg & welzijn	9	15-16	60:12 min
3	Lier (Antwerpen)	School - BSO: 3 ^{de} jaar richting zorg & welzijn	14	15-17	58:10 min
4	Turnhout (Antwerpen)	School - BSO: 5 ^{de} en 6 ^{de} jaar elektriciteit	9	17-19	54:54 min
5	Eeklo (Oost-Vlaanderen)	Begeleiding & coaching: jongeren met een afstand tot opleiding of arbeidsmarkt	5	16-24	91:03 min
6	Antwerpen (Antwerpen)	Behandelsetting, jeugdpsychiatrie	7	16-18	80:23 min
(7)	Wetteren (Oost-Vlaanderen)	Begeleiding & coaching: jongeren in kwetsbare situaties en met een beperking	0	/	/
(8)	Brussel	Jeugdwerk - jongeren die opgroeien in kwetsbare situaties	0	/	diepte-interview met begeleider: 139 minuten

Procedure

De focusgroepen vonden plaats tussen 18 mei en 13 juli 2022. Leerkrachten of begeleiders die op basis van een eerste informatiebrief, aangaven dat ze interesse hadden om een focusgroep te organiseren, ontvingen ze een leidraad, aangevuld met informatiebrieven voor jongeren en voor de ouders (Bijlage 4)

Leerkrachten of begeleiders informeerden dus op voorhand de jongeren; bij interesse vulden zij een formulier geïnformeerde toestemming in (Bijlage 4). Deelname was vrijwillig. Eenmaal duidelijk hoeveel jongeren aan de focusgroep zouden deelnemen, nam de leerkracht opnieuw contact op met de onderzoekers en werden verdere praktische regelingen vastgelegd; alle focusgroepen vonden plaats overdag (tijdens de schooluren of uren van begeleiding / activiteit). De focusgroepen werden begeleid door 2 personen verbonden aan het onderzoeksteam, aan de hand van een interviewleidraad (zie Bijlage 5). Deelnemende jongeren ontvingen een bon van de Mediamarkt ter waarde van 10 euro na afloop van de focusgroepen.

Van alle focusgroepgesprekken werd een audio-opname gemaakt; deze audio-opnames werden nadien letterlijk getranscribeerd in functie van analyse.

Analyse

Transcriptie en analyse van de focusgroepdata vond plaats in de periode juli-augustus 2022. Om de (rijke) gegevens uit de focusgroepgesprekken te analyseren en interpreteren, doorliepen we een thematische analyse (Braun & Clarke, 2006). Aangezien het de bedoeling was om de inzichten van jongeren samen te voegen met de inzichten verworven uit de literatuur, werd geopteerd voor een **theorie-gestuurde thematische analyse** (Braun & Clarke, 2006; Miles, Huberman, & Saldaña, 2013). Bij deze manier van analyseren wordt *voor* de start van de analyse een voorlopige lijst met codes opgesteld op basis van de verwachte resultaten (Miles et al., 2013). De verschillende kerncomponenten of ‘elementen’ van veerkracht die we op basis van de literatuurstudie in kaart brachten, fungeerden dus als (voorlopige) codes in de analyse.

Aansluitend werden de transcripten van de focusgroepen gecodeerd op basis van deze voorlopige codes. Waar nodig werden aanvullende codes toegevoegd, om uiteindelijk tot de finale thema’s te komen.

Hoewel een theorie-gestuurde thematische analyse ervoor zorgt dat de codes en thema's die we in dit eindrapport bespreken zeer specifiek gericht zijn op de doelstellingen van het onderzoek, beperkt deze aanpak onvermijdelijk ook de reikwijdte van de bevindingen. We zijn ons hier terdege van bewust, maar opteren er, omwille van de leesbaarheid van het eindrapport voor, ons te beperken tot de bespreking van deze specifieke bevindingen.

De analyses werden uitgevoerd met behulp van MaxQDA 2022, Standard Network version.

1.2.3. Onderzoeksfase 1 – Stap 3: finaliseren conceptueel framework

Tijdens deze fase werden de inzichten uit de focusgroepen samengebracht met de inzichten uit de literatuurstudie. Er werden geen bijkomende gegevens verzameld. Het opgestelde conceptueel model wordt uitgebreid beschreven in het eindrapport.

1.2.4. Onderzoeksfase 2 – Stap 1: Overzicht meetinstrumenten

Onderzoeksvraag en zoekstrategie

Deze onderzoeksfase ging opnieuw van start met een verkenning van de literatuur. De centrale onderzoeksvraag in deze onderzoeksfase was:

Hoe wordt veerkracht bij kinderen en jongeren gemeten?

In een beperkt aantal van de reviewartikelen die geanalyseerd werden in de eerste onderzoeksfase, was ook een overzicht opgenomen van relevante meetinstrumenten. Deze artikelen werden ook in de tweede onderzoeksfase gebruikt. Daarnaast zochten we aanvullende literatuur op basis van volgende centrale zoektermen: resilie* AND measurement OR instrument AND review. Belangrijk was dat we specifiek zicht wilden krijgen op instrumenten gericht op kinderen en jongeren. Dit werd daarom ook toegevoegd in de zoekstrategie (child* OR adolescent* OR youth); omgekeerd werd de term adult* geëxcludeerd.

Zoals hoger aangehaald verkenden we ook (in beperkte mate) de grijze literatuur. Dezelfde zoektermen werden hiervoor gebruikt, met uitzondering van de zoekterm 'review'. We zochten ook met Nederlandse zoektermen, waarbij we 'resilience' zowel als 'veerkracht' en als 'weerbaarheid' vertaalden. Via deze weg werden nog een aantal rapporten en overzichten met instrumenten geïdentificeerd.

Een overzicht van instrumenten

Op basis van de literatuurverkenning identificeerden we **21 verschillende meetinstrumenten** die gebruikt kunnen worden om (een deelcomponent van) veerkracht te operationaliseren bij kinderen en jongeren. Alle gevonden instrumenten zijn zelf-rapportage vragenlijsten.

Voor elk van deze instrumenten werd eerst een **steekkaart** opgesteld, die de belangrijkste informatie over dit instrument samenbrengt. Elke steekkaart omvat volgende rubrieken: (1) publicatiedetails (de auteurs, het jaar van publicatie, of er een vertaling beschikbaar is, publicatiedetails van een eventuele versie in het Nederlands), het aantal items, de focus van het instrument (construct als geheel, kerncomponent, determinant), doelgroep (leeftijd, specifieke subgroep), een beschrijving, informatie over scoring, eventuele normen; de psychometrische kenmerken, en een verwijzing naar relevante websites en / of literatuur.

De verschillende steekkaarten werden samengevoegd in een **compendium** (zie Bijlage 6).

Twee reflectie-oefeningen

Met dit compendium als basis beslisten we, aan de hand van twee reflectie-oefeningen, welke instrumenten in aanmerking kwamen voor de volgende stap in het project (inclusie in een eigen instrument).

Reflectie-oefening 1: op basis van het overzicht maakten we een vergelijking tussen de verschillende instrumenten. Dit deden we aan de hand van vijf verschillende criteria (doelgroep, open source-beschikbaarheid, lengte van het instrument, taal / beschikbaarheid in het Nederlands en psychometrische kwaliteit). We toetsten elk van de criteria afzonderlijk, maar leggen de criteria ook cumulatief naast elkaar om zo tot een besluitvorming te komen.

Reflectie-oefening 2: In deze oefening evalueerden we bij welk element / deelconcept uit het eerder opgestelde conceptueel model voor veerkracht, elk van de (weershouden) instrumenten uit het compendium aansluiting vindt. We evalueerden of het instrument bij één dan wel bij meerdere elementen uit het framework aansluit. Deze oefening verhelderde tegelijkertijd welke elementen er nog *niet* of in *onvoldoende* mate geoperationaliseerd worden door de instrumenten die opgenomen werden in het compendium.

1.2.5. Onderzoeksfase 2 – Stap 2: Ontwikkeling en pilotering van een eigen instrument

Tot slot werd de input uit alle vorige onderzoeksfases samengelegd, in functie van het opstellen van een **eigen instrument om veerkracht** in kaart te brengen bij Vlaamse jongeren tussen 12 en 18 jaar (september 2022). Echter, we moesten concluderen dat verschillende deelcomponenten uit het opgestelde conceptueel framework niet of onvoldoende bevestigd worden door de bestaande veerkrachtvragenlijsten die we in kaart brachten en beschreven. In het definitieve instrument werd daarom een suggestie opgenomen over hoe deze componenten toch bevestigd kunnen worden. De samenstelling van de vragenlijst werd afgetoetst met de stuurgroepen en met een aantal experts mentaal welbevinden, veerkracht en geestelijke gezondheid.

Het ontwikkelde instrument kon, binnen het tijdsbereik van het onderzoek, slechts beperkt gepiloteerd worden bij jongeren zelf. Dit gebeurde op twee manieren.

- (1) Aansluitend bij de focusgroepbevraging vroegen we aan de deelnemende jongeren om **een aantal van de schalen uit het compendium** in te vullen (het gaat hier dus nog niet over het definitief ontwikkelde instrument). Schalen die aan de jongeren voorgelegd werden, zijn: de Nederlandse vertaling van de Brief Resilience Scale (BRS-NL), de Connor-Davis Resilience Scale (10-item versie), de Child and Youth Resilience Measure (CRYM-R) en de Rugged Resilience Measure (RRM). Merk op dat er voor de Rugged Resilience Scale nog geen Nederlandse versie beschikbaar was, aangezien dit een relatief nieuw instrument is. We contacteerden de oorspronkelijke auteurs in verband met een back-translation procedure, maar deze is nog niet afgerond. De bedoeling van deze bevraging was om na te gaan of jongeren deze items **inhoudelijk begrepen** en duidelijk vonden, en om eventuele ‘probleem-items’ te identificeren.
- (2) Het eigen ontwikkelde instrument werd ingevoerd in CheckMarket (online beveiligd survey systeem). We contacteerden een aantal scholen met de vraag leerlingen uit te nodigen om de vragenlijst in te vullen (de rekruteringsmaterialen voor deze pilootbevraging zijn terug te vinden in Bijlage 7). Merk op dat het, binnen het bestek van dit onderzoeksproject, niet mogelijk was om een diepgaande evaluatie van het instrument uit te voeren (met bijvoorbeeld een meer gecontroleerd design om een representatief sample van Vlaamse jongeren te bereiken). Om deze reden rapporteren we in dit onderzoeksproject slechts zeer minimaal over deze pilootbevraging. De onderzoeksactiviteiten hierbij aansluitend zullen na dit project verder gezet worden.

1.3. Uitdagingen doorheen het onderzoeksproces

Het onderzoeksproces is uitermate uitdagend gebleken. Op verschillende vlakken moesten we het oorspronkelijk opgestelde onderzoeksplan aanpassen. Zo bleek de hoeveelheid literatuur om mee te nemen in een rapid review, veel omvangrijker dan aanvankelijk ingeschat, en ook het aantal bestaande vragenlijsten was meer dan ingecalculeerd. Bovendien was ook de coronapandemie nog niet volledig achter de rug, waardoor bijvoorbeeld contactmomenten in scholen minder evident te organiseren waren.

Twee aandachtspunten zijn van belang met betrekking tot de wijzigingen van onderzoeksplannen.

1.3.1. Afbakening van de doelgroep

In de initiële onderzoeksopdracht werd gevraagd een instrument te ontwikkelen voor een zeer ruime leeftijdsgroep gaande van kinderen jonger dan 12 tot jongvolwassenen tot de leeftijd van 30 jaar. In overleg met de stuurgroep werd hiervan afgestapt. Niet alleen is er een aanzienlijk verschil in de ervaringen en de leefwereld van enerzijds jongere kinderen en anderzijds jongvolwassenen, in vergelijking met de groep jongeren tussen 12 en 18 jaar. Ook voor wat betreft de formulering van de vragen of de aard van de zou een aanpassing nodig zijn. Dit was binnen de context van dit onderzoeksproject niet haalbaar.

1.3.2. Beperkte pilotering

De initieel opgestelde tijdsplanning bleek onhaalbaar. Daardoor is het instrument nog minder intensief uitgetest dan initieel gepland. De voorkeur ging uit naar een zo goed als mogelijk uitgewerkt conceptueel kader, omdat alle volgende stappen hierop verder bouwen.

REFERENTIES

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology, 3*, 77-101. doi:10.1191/1478088706qp063oa
- Emmel, N. (2013). Sampling and Choosing Cases in Qualitative Research: A Realist Approach. doi:10.4135/9781473913882
- Khangura, S., Konnyu, K., Cushman, R., Grimshaw, J., & Moher, D. (2012). Evidence summaries: the evolution of a rapid review approach. *Systematic reviews, 1*, 10-10. doi:10.1186/2046-4053-1-10
- Kuldas, S., & Foody, M. (2021). Neither Resiliency-Trait nor Resilience-State: Transactional Resiliency/e. *Youth & Society, 54*(8), 1352-1376. doi:10.1177/0044118x211029309
- Lee, T. Y., Cheung, C. K., & Kwong, W. M. (2012). Resilience as a Positive Youth Development Construct: A Conceptual Review. *The Scientific World Journal, 2012*, 390450. doi:10.1100/2012/390450
- Masten, A. S., & Monn, A. R. (2015). Child and Family Resilience: A Call for Integrated Science, Practice, and Professional Training. *Family Relations, 64*(1), 5-21. doi:10.1111/fare.12103
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldaña, J. (2013). *Qualitative data analysis: a methods sourcebook. 3rd edition*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

BIJLAGES

BIJLAGE 1

RAPID REVIEW: LITERATUURLIJST

1

1

LITERATUURLIJST

Geselecteerde review-artikels (rapid review- onderzoeksfase 1)

1. Aburn, G., Gott, M., & Hoare, K. (2016). What is resilience? An Integrative Review of the empirical literature. *Journal of Advanced Nursing*, 72(5), 980-1000. doi:<https://doi.org/10.1111/jan.12888>
2. Ayed, N., Toner, S., & Priebe, S. (2019). Conceptualizing resilience in adult mental health literature: A systematic review and narrative synthesis. *Psychol Psychother*, 92(3), 299-341. doi:10.1111/papt.12185
3. Bonanno, G. A., Romero, S. A., & Klein, S. I. (2015). The Temporal Elements of Psychological Resilience: An Integrative Framework for the Study of Individuals, Families, and Communities. *Psychological Inquiry*, 26(2), 139-169. doi:10.1080/1047840X.2015.992677
4. Bowling, J., Jason, K., Krinner, L. M., Vercruyse, C. M. C., & Reichard, G. (2021). Definition and operationalization of resilience in qualitative health literature: a scoping review. *International Journal of Social Research Methodology*. doi:10.1080/13645579.2021.1903241
5. Caldeira, S., & Timmins, F. (2016). Resilience: synthesis of concept analyses and contribution to nursing classifications. *International Nursing Review*, 63(2), 191-199. doi:<https://doi.org/10.1111/inr.12268>
6. Castellano-Tejedor, C., Blasco-Blasco, T., Perez-Campdepadros, M., & Capdevila, L. (2014). Making sense of resilience: A review from the field of paediatric psycho-oncology and a proposal of a model for its study. *Anales De Psicologia*, 30(3), 865-877. doi:10.6018/analesps.30.3.154581
7. Chmitorz, A., Kunzler, A., Helmreich, I., Tüscher, O., Kalisch, R., Kubiak, T., . . . Lieb, K. (2018). Intervention studies to foster resilience - A systematic review and proposal for a resilience framework in future intervention studies. *Clin Psychol Rev*, 59, 78-100. doi:10.1016/j.cpr.2017.11.002
8. Christmas, C. M., & Khanlou, N. (2019). Defining Youth Resilience: a Scoping Review. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 17(3), 731-742. doi:10.1007/s11469-018-0002-x
9. Cooper, A. L., Brown, J. A., Rees, C. S., & Leslie, G. D. (2020). Nurse resilience: A concept analysis. *International Journal of Mental Health Nursing*, 29(4), 553-575. doi:10.1111/inm.12721
10. Daly, L. M. (2020). Resilience: An Integrated Review. *Nursing Science Quarterly*, 33(4), 330-338. doi:10.1177/0894318420943141
11. Deshields, T. L., Heiland, M. F., Kracen, A. C., & Dua, P. (2016). Resilience in adults with cancer: development of a conceptual model. *Psycho-Oncology*, 25(1), 11-18. doi:10.1002/pon.3800
12. Dulin, A. J., Dale, S. K., Earnshaw, V. A., Fava, J. L., Mugavero, M. J., Napravnik, S., . . . Howe, C. J. (2018). Resilience and HIV: a review of the definition and study of resilience. *Aids Care-Psychological and Socio-Medical Aspects of Aids/Hiv*, 30, S6-S17. doi:10.1080/09540121.2018.1515470

13. Fisher, D. M., Ragsdale, J. M., & Fisher, E. C. S. (2019). The Importance of Definitional and Temporal Issues in the Study of Resilience. *Applied Psychology, 68*(4), 583-620. doi:<https://doi.org/10.1111/apps.12162>
14. Fletcher, D., & Sarkar, M. (2013). Psychological Resilience. *European Psychologist, 18*(1), 12-23. doi:10.1027/1016-9040/a000124
15. Foster, K., Roche, M., Delgado, C., Cuzzillo, C., Giandinoto, J. A., & Furness, T. (2019). Resilience and mental health nursing: An integrative review of international literature. *International Journal of Mental Health Nursing, 28*(1), 71-85. doi:10.1111/inm.12548
16. Hiebel, N., Rabe, M., Maus, K., Peusquens, F., Radbruch, L., & Geiser, F. (2021). Resilience in Adult Health Science Revisited-A Narrative Review Synthesis of Process-Oriented Approaches. *Frontiers in Psychology, 12*. doi:10.3389/fpsyg.2021.659395
17. Huey, C. W. T., & Palaganas, J. C. (2020). What are the factors affecting resilience in health professionals? A synthesis of systematic reviews. *Medical Teacher, 42*(5), 550-560. doi:10.1080/0142159X.2020.1714020
18. Ijntema, R. C., Burger, Y. D., & Schaufeli, W. B. (2019). Reviewing the labyrinth of psychological resilience: establishing criteria for resilience-building programs *Consulting Psychology Journal-Practice and Research, 71*(4), 288-304. doi:10.1037/cpb0000147
19. Infurna, F. J. (2020). What Does Resilience Signify? An Evaluation of Concepts and Directions for Future Research. *Gerontology, 66*(4), 323-331. doi:10.1159/000507365
20. Johnston, M. C., Porteous, T., Crilly, M. A., Burton, C. D., Elliott, A., Iversen, L., . . . Black, C. (2015). Physical Disease and Resilient Outcomes: A Systematic Review of Resilience Definitions and Study Methods. *Psychosomatics, 56*(2), 168-180. Retrieved from [Go to ISI://WOS:000350735400006](https://doi.org/10.1093/psyc/56.2.168)
21. Khanlou, N., & Wray, R. (2014). A Whole Community Approach toward Child and Youth Resilience Promotion: A Review of Resilience Literature. *International Journal of Mental Health and Addiction, 12*(1), 64-79. doi:10.1007/s11469-013-9470-1
22. Kim, G. M., Lim, J. Y., Kim, E. J., & Park, S. M. (2019). Resilience of patients with chronic diseases: A systematic review. *Health & Social Care in the Community, 27*(4), 797-807. doi:10.1111/hsc.12620
23. Knight, L., Xin, Y. T., & Mengo, C. A Scoping Review of Resilience in Survivors of Human Trafficking. *Trauma Violence & Abuse. doi:10.1177/1524838020985561*
24. Kuldass, S., & Foody, M. Neither Resiliency-Trait nor Resilience-State: Transactional Resiliency/e. *Youth & Society. doi:10.1177/0044118x211029309*
25. Lau, J., Khoo, A. M. G., Ho, A. H. Y., & Tan, K. K. (2021). Psychological resilience among palliative patients with advanced cancer: A systematic review of definitions and associated factors. *Psycho-Oncology, 30*(7), 1029-1040. doi:10.1002/pon.5666
26. Lee, T. Y., Cheung, C. K., & Kwong, W. M. (2012). Resilience as a Positive Youth Development Construct: A Conceptual Review. *The Scientific World Journal, 2012*, 390450. doi:10.1100/2012/390450

27. Leung, D. Y. L., Chan, A. C. Y., & Ho, G. W. K. (2022). Resilience of Emerging Adults After Adverse Childhood Experiences: A Qualitative Systematic Review. *Trauma Violence & Abuse, 23*(1), 163-181. doi:10.1177/1524838020933865
28. McKenna, O., Fakolade, A., Cardwell, K., Langlois, N., Jiang, K. R., & Pilutti, L. A. Towards conceptual convergence: A systematic review of psychological resilience in family caregivers of persons living with chronic neurological conditions. *Health Expectations*. doi:10.1111/hex.13374
29. Miller-Graff, L. E. The Multidimensional Taxonomy of Individual Resilience. *Trauma Violence & Abuse*. doi:10.1177/1524838020967329
30. Pangallo, A., Zibarras, L., Lewis, R., & Flaxman, P. (2015). Resilience Through the Lens of Interactionism: A Systematic Review. *Psychological Assessment, 27*(1), 1-20. doi:10.1037/pas0000024
31. Peless, T., Chenneville, T., & Gabbidon, K. (2021). Challenges to the conceptualization and measurement of resilience in HIV research. *Aids Care-Psychological and Socio-Medical Aspects of Aids/Hiv, 33*(12), 1525-1533. doi:10.1080/09540121.2021.1871722
32. Robertson, H. D., Elliott, A. M., Burton, C., Iversen, L., Murchie, P., Porteous, T., & Matheson, C. (2016). Resilience of primary healthcare professionals: a systematic review. *British Journal of General Practice, 66*(647), e423-e433. doi:10.3399/bjgp16X685261
33. Rudzinski, K., McDonough, P., Gartner, R., & Strike, C. (2017). Is there room for resilience? A scoping review and critique of substance use literature and its utilization of the concept of resilience. *Substance Abuse Treatment Prevention and Policy, 12*. doi:10.1186/s13011-017-0125-2
34. Sisto, A., Vicinanza, F., Campanozzi, L. L., Ricci, G., Tartaglino, D., & Tambone, V. (2019). Towards a Transversal Definition of Psychological Resilience: A Literature Review. *Medicina-Lithuania, 55*(11). doi:10.3390/medicina55110745
35. Stainton, A., Chisholm, K., Kaiser, N., Rosen, M., Uptegrove, R., Ruhrmann, S., & Wood, S. J. (2019). Resilience as a multimodal dynamic process. *Early Intervention in Psychiatry, 13*(4), 725-732. doi:10.1111/eip.12726
36. van Breda, A. D. (2018). A CRITICAL REVIEW OF RESILIENCE THEORY AND ITS RELEVANCE FOR SOCIAL WORK. *Social Work-Maatskaplike Werk, 54*(1), 1-+. doi:10.15270/54-1-611
37. Xue, X., Wang, L., & Yang, R. J. (2018). Exploring the science of resilience: critical review and bibliometric analysis. *Natural Hazards, 90*(1), 477-510. doi:10.1007/s11069-017-3040-y
38. Yoon, S., Howell, K., Dillard, R., McCarthy, K. S., Napier, T. R., & Pei, F. (2021). Resilience Following Child Maltreatment: Definitional Considerations and Developmental Variations. *Trauma Violence & Abuse, 22*(3), 541-559. doi:10.1177/1524838019869094
39. Zhou, Y. J., Ishado, E., O'Hara, A., Borson, S., & Sadak, T. (2021). Developing a Unifying Model of Resilience in Dementia Caregiving: A Scoping Review and Content Analysis. *Journal of Applied Gerontology, 40*(10), 1377-1388. doi:10.1177/0733464820923549

40.Zolkoski, S. M., & Bullock, L. M. (2012). Resilience in children and youth: A review. *Children and Youth Services Review*, 34(12), 2295-2303. doi:10.1016/j.chilyouth.2012.08.009

BIJLAGE 2

VERKENNING KERNCOMPONENTEN VEERKRACHT

2

2

VERKENNING KERNCOMPONENTEN VEERKRACHT IN DEFINITIES VERMELD IN REVIEWSTUDIES (WERKDOCUMENT)

Definition (defining element or attribute)	Source (authors)	Publication year	Key theme	Review article (secondary source)
<i>Challenges enhance the ability to rebound</i>				
			<i>the relevance of adversity, or some form of difficulty or hardship, which has the potential to cause disruption or disequilibrium of individual functioning.</i>	
A person's ability to persevere in the face of challenges, setbacks and conflicts	Abbott et al.	2009	Rising above to overcome adversity	Chmitorz et al., 2018
Resilience implies the power to resist... resilience as the mental capacity to resist adversities is directly linked to the recovery process'	Amering & Schmolke	2009	Rising above to overcome adversity	Ayed et al., 2019
'Ability to overcome everyday setbacks'	Bekki et al.	2013	Rising above to overcome adversity	Chmitorz et al., 2018
... A personal strength that may help people to cope with adversity	Black & Ford-Giboe	2004	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016
Despite the risk of psychopathology following trauma, most people positively adapt and display resilience / "The ability of adults in otherwise normal circumstances who are exposed to an isolated and potentially highly disruptive event such as the death of a close relation or a violent or life-threatening situation to maintain relatively stable, healthy levels of psychological and physical functioning, as well as the capacity for generative experiences and positive emotions"	Bonanno	2004; 2007; 2008	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016; Cooper et al., 2020; Deshields et al., 2016; Fletcher & Sarkar, 2013; Infurna, 2020; Johnston et al., 2015

...Psychological resilience, that is, the capacity to withstand life stressors	Breedlove	2006	Rising above to overcome adversity	Ayed et al., 2019
A dynamic process encompassing the capacity to maintain regular functioning through diverse challenges	Bryan et al.	2019	Rising above to overcome adversity	Ijntema et al., 2019
The ability to thrive in the face of stress and other adversity	Campell-Sills et al	2009	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016
Resilience embodies the personal qualities that enable one to thrive in the face of adversity	Connor & Davidson	2003	Rising above to overcome adversity	Cooper et al, 2020; Fletcher & Sarkar, 2013
“a combination of personality characteristics and successful coping that allows an individual to function adaptively in the face of or following adversity.”	Dale et al	2014	Rising above to overcome adversity	Dulin et al., 2019
a personal capacity that helps nurses manage workplace adversity and demands	Delgado et al	2017	Rising above to overcome adversity	Cooper et al, 2020
The dynamic process, highly influenced by protective factors, whereby people bounce back from adversity and go on with their lives	Dyer & McGuinness	1996	Rising above to overcome adversity	Caldeira & Timmins, 2016
Process of overcoming the negative effects of exposure to risk	Fergus & Zimmerman	2005	Rising above to overcome adversity	Castellano-Tejodor et al., 2014
Resilience defined as the ability to maintain well-being and health in the face of daily hassles as well as more dramatic negative events	Freund & Staudinger	2015	Rising above to overcome adversity	Ayed et al., 2019
Once ability to bounce back or recover from adversity	Garcia-Dia et al.	2013	Rising above to overcome adversity	Caldeira & Timmins, 2016
Ability to recover and maintain an adaptive behavior after abandonment or initial inability after stressful event happened	Garmezy	1991	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016; Castellano-Tejodor et al., 2014
Universal human capacity to cope with life's adversities (...)	Grotberg	1995	Rising above to overcome adversity	Castellano-Tejodor et al., 2014
resilience, a general term that signifies a person is able to endure stressfull situations without suffering the physiological or psychological consequences, such as illness or disease, typically associated with adversity'	Heartl & Christiansen	2011	Rising above to overcome adversity	Ayed et al., 2019

Ability to emerge from adversity, to adapt, to recover and to access a meaningful and productive life.	Institute on Child Resilience & Family	1994	Rising above to overcome adversity	Castellano-Tejedor et al., 2014
Resilience generally is defined as the absence of negative outcomes during or following potentially harmful circumstances	Jayawickreme et al	?	Rising above to overcome adversity	Ayed et al., 2019
Resilience is... a dynamic process that may have a trajectory of undisturbed, stable mental health during and after a potentially traumatising event of a prolonged period of adversity'	Kalish et al.	2015	Rising above to overcome adversity	Ayed et al., 2019
A resilient person... is able to cope despite the adverse conditions in which they live	Kralik et al.	2006	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016
... A personal strength that may help people to cope with adversity	Kralik et al.	2006	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016
'...refers to dynamic processes that lead to adaptive outcomes in the face of adversity.'	Lepore & Revenson	2006	Rising above to overcome adversity	Deshields et al., 2016
Resilience or resiliency is the capacity to endure and overcome hardship	Logenecker et al.	2012	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016
Ability to thrive despite stress and adversity (...) invulnerability and hardiness	Loprinzi, et al.	2011	Rising above to overcome adversity	Chmitorz et al., 2018
A capacity to confront, absorb, withstand, accommodate, reconcile, and/or adjust to condition of adversity, setback, and challenge in the pursuit of desired or desirable goals or states	Lotz	2016	Rising above to overcome adversity	Daly, 2020
Dynamic process encompassing positive adaptation within the context of a significant adversity / positive adaptation is maintained despite the occurrence of stressful experiences	Luthar, Cicchetti & Becker, 2000	2000	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016; Castellano-Tejedor et al., 2014; Cooper et al; 2020; Deshields et al., 2016; Fletcher & Sarkar, 2013; Ayed et al., 2019
An ability or capacity to overcome challenges	Mansfield et al	2012	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016
The study of resilience focuses on identifying processes that account for positive outcomes in the face of adversity	Masten & Coatsworth	1998	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016

...process or patterns of positive adaptation and development in the context of significant threats to an individual's life or function.'	Masten & Wright	2010	Rising above to overcome adversity	Deshields et al., 2016
Capacity to prepare for, recover from, and adapt to stress, adversity, trauma, or tragedy	McCraty and Atkinson	2012	Rising above to overcome adversity	Chmitorz et al., 2018
Resilient children are defined as those exhibiting resilient adaptive coping, despite environmental stressors to which they are subjected in the formative years of their life.	Milgran & Patti	1993	Rising above to overcome adversity	Castellano-Tejodor et al., 2014
The capacity of a dynamic system to withstand... significant challenges that threaten stability, viability or development	Mizuno et al	2016	Rising above to overcome adversity	Ayed et al., 2019
Resilience can be built in the course of the recovery process to support and sustain positive changes and to protect a mother during times of stress and challenge	Nicholson	2014	Rising above to overcome adversity	Ayed et al., 2019
ability to resist negative psychological responses when confronted with stress or trauma."	Pecoraro et al	2016	Rising above to overcome adversity	Dulin et al., 2019
... The ability to 'maintain a stable equilibrium' in the face of adversity and to show healthy functioning across time'	Pole et al	2006	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016
Coping process of wrenching life events, stressful or challengers	Richardson, Niger, Jensen & Kumpfer	1990	Rising above to overcome adversity	Castellano-Tejodor et al., 2014
Ability of individuals to adapt successfully in the face of acute stress, trauma, or chronic adversity, maintaining (...) psychological well-being and physiological homeostasis	Rose et al.	2013	Rising above to overcome adversity	Chmitorz et al., 2018
...the positive pole of individual differences in people's response to stress and adversity'	Rutter	1990	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016; Cooper et al., 2020
An ability or capacity to overcome challenges	Sammons et al.	2007	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016
The ability to adapt to adversity or to rebound from adverse situations	Simmons & Yoder	2013	Rising above to overcome adversity	Caldeira & Timmins, 2016
Ability of an individual to withstand adversity	Sood et al.	2011	Rising above to overcome adversity	Chmitorz et al., 2018

The process of overcoming acute, traumatic stress and long-term stressors	Southwick, Bonanno, Masten, Panter-Brick, and Yehuda	2014	Rising above to overcome adversity	Bowling et al. , 2021
Resilience refers to a combination of factors that enable a child and/or a human face and overcome the problems and adversities of life.	Suarez	1995	Rising above to overcome adversity	Castellano-Tejodor et al., 2014
‘...a combination of abilities and characteristics that interact dynamically to allow an individual to bounce back, cope successfully, and function above the norm in spite of significant stress or adversity.’	Tusaie & Dyer	2010	Rising above to overcome adversity	Deshields et al., 2016
Resilience is often defined as a protective factor that helps individuals to endure life stress and adversities	Um et al.	2014	Rising above to overcome adversity	Ayed et al., 2019
Resilience distinguishes two components. On the one hand, resistance to destruction, understood as the ability to protect one's integrity under pressure.	Vanistendael	1994	Rising above to overcome adversity	Castellano-Tejodor et al., 2014
The capacity to endure ongoing hardship, as well as the ability to recover from difficult situations	Walker et al.	2006	Rising above to overcome adversity	Huey & Palanganas, 2020
... A process of overcoming adversity without incurring negative consequences	Werner & Smith	1982	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016
Adaptation and bouncing back in the face of adversity	Windle	2011	Rising above to overcome adversity	Caldeira & Timmins, 2016; Ayed et al., 2019; Ijntema et al., 2019
... Individuals are able to maintain effective and positive functioning with adverse circumstances (...) resilience is a maintenance and protection of individual from adverse psychosocial condition so that the individual can have normal pscyhosocial development	Yip	2012	Rising above to overcome adversity	Ayed et al., 2019
... the capacity to remain inwardly tranquil in the midst of external turmoil, retain a sense of direction in the midst of confusion and display resilience in the face of hardship or suffering	Young	2010	Rising above to overcome adversity	Ayed et al., 2019
...an outcome of successful adaptation to adversity.’	Zautra, Hall, & Murray	2010	Rising above to overcome adversity	Deshields et al., 2016

Adaptation - Regulatory Flexibility Fosters Positive Functioning

The process of adaptabtion to risk that incorates personal characteristics, family and social support and community resources	Ahern	2006	Adaptation and adjustment	Caldeira & Timmins, 2016
Resilience is implicated in situations where individuals— as well as larger systems such as families, teams, organisations, or communities—are able to positively adapt to substantial difficulties, adversity, or hardship	Almeida	2005	Adaptation and adjustment	Fisher et al., 2019
Ability to adapt and restore balance. It consists of self-confidence, curiosity, self-discipline, self-esteem and confidence over the environment.	Beardslee	1989	Adaptation and adjustment	Castellano-Tejodor et al., 2014
The ability to adjust to varied situations and increase one's competence in the face of adverse conditions	Bobek	2002	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
/ '...the ability to maintain relatively stable, healthy levels of psychological and physical functioning, having been exposed to a highly disruptive event.'	Bonanno	2004	Rising above to overcome adversity	Aburn et al., 2016; Cooper et al., 2020; Deshields et al., 2016; Fletcher & Sarkar, 2013; Infurna, 2020; Johnston et al.; 2015
Resilience is implicated in situations where individuals— as well as larger systems such as families, teams, organisations, or communities—are able to positively adapt to substantial difficulties, adversity, or hardship	Britt, Shen, Sinclair, Grossman, & Klieger	2016	Adaptation and adjustment	Fisher et al., 2019
'...a return to pre-adversity level of functioning'	Carver	1998	Adaptation and adjustment	Deshields et al., 2016
An adapttive capacity orr strength (...) an adaptive capacity for balance (...) when confronting crises	Cowan et al.	1996	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
Allow individuals to adapt well, not only to major life events, but to daily hassles as wel	Cummings et al	2000	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
"a combination of personality characteristics and successful coping that allows an individual to function adaptively in the face of or following adversity."	Dale et al	2014	Adaptation and adjustment	Dulin et al., 2019
Positive adaptation despite adversity	Easterbrooks et al	2008	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016

Process of overcoming the negative effects of exposure to risk, successful coping with traumatic experiences, and the avoidance of negative trajectories associated with risk.	Fergus & Zimmerman	2005	Adaptation and adjustment	Castellano-Tejodor et al., 2014
"The process by which individuals are able to positively adapt to substantial difficulties, adversity, or hardship."	Fisher et al.	2018	Adaptation and adjustment	Ijntema et al., 2019
Ability to recover and maintain an adaptive behavior	Garnezy	1991	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016; Castellano-Tejodor et al., 2014
Positive adaptation despite adversity	Gwadz et al	2006	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
the focus on 'not only recovery or bouncing back but also growth' is the key distinction between resilience and coping strategies, despite their resemblance	Hall	2018	Adaptation and adjustment	Bowling et al. , 2021
Growth and adaptation despite exposure to significant stressors	Hegney et al	2007	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
"The capability of individuals to cope successfully in the face of change, adversity, and risk"	Hodges	2010	Adaptation and adjustment	Chmitorz et al., 2018
A trajectory of "stable, healthy psychological functioning"; (...) resilience is best considered an individualized phenomenon that is predicated on resources individuals have available to them in the context of adversity	Infurna & Luthar	2018	Adaptation and adjustment	Ijntema et al., 2019; Infurna, 2020
Ability to emerge from adversity, to adapt, to recover and to access a meaningful and productive life.	Institute on Child Resilience & Family	1994	Adaptation and adjustment	Castellano-Tejodor et al., 2014
A dynamic process encompassing adaptation within the context of significant adversity	Jackson et al.	2007	Adaptation and adjustment	Huey & Palanganas, 2020
Resilience is not 'solely a post-adversity phenomenon' (p. 318), but being deaf is in itself a resilience-enhancing characteristic	Johnson et al.	2018	Adaptation and adjustment	Bowling et al. , 2021
Resilience can be understood as a process of positive adaptation to stress and adversity	King & Rothstein	2010	Adaptation and adjustment	Fisher et al., 2019; Foster et al., 2018
The synthesis of an individual's traits, capacities or coping strategies, and processes for positively adapting to adversity and risk in ones' occupational and organizational contexts.	Kossek & Perrigino	2018	Adaptation and adjustment	Ijntema et al., 2019

Positive adaptation despite adversity	Kralik et al.	2006	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
Allow individuals to adapt well, not only to major life events, but to daily hassles as well	Lazarus & Folkman	1984	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016; Huey & Palanganas, 2020
"The capacity of individuals to cope successfully with significant change, adversity or risk"	Lee & Cranford	2008	Adaptation and adjustment	Fletcher & Sarakar, 2013
Resilience can be defined as the ability to adapt and successfully cope with acute or chronic adversity.	Lee et al.	2004	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016; Cooper et al., 2020
An adaptation process used ... to cope with a stressful situation	Lee et al.	2004	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
An adaptive capacity or strength (...) an adaptive capacity for balance (...) when confronting crises	Lee et al.	2004	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
"An individual's stability or quick recovery (or even growth) under significant adverse conditions"	Leipold & Greve	2009	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016; Fletcher & Sarkar, 2013
'...refers to dynamic processes that lead to adaptive outcomes in the face of adversity.'	Lepore & Revenson	2006	Adaptation and adjustment	Deshields et al., 2016
Positive adaptation despite adversity	Luthar	2006	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
Positive adaptation is maintained despite the occurrence of stressful experiences	Luthar & Cicchetti	2000	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016; Ayed et al., 2019
The ability to adjust to varied situations and increase one's competence in the face of adverse conditions	Mansfield et al	2012	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
Positive adaptation despite adversity; a dynamic process of positive adaptation to adversity	Masten	2001 2007 2014	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016, Fisher et al., 2019; Foster et al., 2016; Khanlou & Wright, 2014; Lee et al., 2012
...process or patterns of positive adaptation and development in the context of significant threats to an individual's life or function.'	Masten & Wright	2010	Adaptation and adjustment	Deshields et al., 2016
"The process of, capacity for, or outcome of successful adaptation despite challenging or threatening circumstances"	Masten, Best, & Garmezy	1990	Adaptation and adjustment	Fletcher & Sarakar, 2013

An adaptation process used ... to cope with a stressful situation	Mc Cubbin & Patterson	1981	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
Capacity to prepare for, recover from, and adapt to stress, adversity, trauma, or tragedy	McCraty and Atkinson	2012	Adaptation and adjustment	Chmitorz et al., 2018
Resilient children are defined as those exhibiting resilient adaptive coping, despite environmental stressors to which they are subjected in the formative years of their life.	Milgran & Patti	1993	Adaptation and adjustment	Castellano-Tejedor et al., 2014
Allow individuals to adapt well, not only to major life events, but to daily hassles as well	Montpetit et al	2010	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
Resilience defined as competence to cope and adapt in the face of adversity	Pidgeon et al	2013	Adaptation and adjustment	Chmitorz et al., 2018
'... the ability to adapt to life's ever-changing landscape and recover quickly from stressors and potential stressors'	Pipe et al	2012	Adaptation and adjustment	Cooper et al, 2020
Resilience is referred to as a personal attribute, trait or even a process or cycle and can be developed or enhanced to improve a person's positive coping mechanisms using specific strategies	Prosser et al.	2017	Adaptation and adjustment	Huey & Palanganas, 2020
The ability to cope effectively (...) as a result of adversity	Quinal et al.	2009	Adaptation and adjustment	Huey & Palanganas, 2020
Growth and adaptation despite exposure to significant stressors	Rolf	1999	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
Protective factors which modify, ameliorate or alter a person's response to some environmental hazard that predisposes to a maladaptive outcome... the positive pole of individual differences in people's response to stress and adversity'	Rutter	1987	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016; Cooper et al., 2020; Fletcher & Sarkar, 2013
The ability to adapt to adversity or to rebound from adverse situations	Simmons & Yoder	2013	Adaptation and adjustment	Caldeira & Timmins, 2016
Psychosocial capacity of the person to maintain positive adaptive functioning which minimizes negative thoughts and promotes recovery of strength and coping ability and to have a positive outlook in the face of difficult circumstances such as depression	Songprakun and McCann	2012	Adaptation and adjustment	Chmitorz et al., 2018
Resilience is referred to as a personal attribute, trait or even a process or cycle and can be developed or enhanced to improve a person's positive coping mechanisms using specific strategies	Stephens et al.	2017	Adaptation and adjustment	Huey & Palanganas, 2020

A force within everyone that drives them to seek self-actualization, altruism, and be in harmony with a spiritual source of strength	Waite & Richardson	2004	Adaptation and adjustment	Chmitorz et al., 2018
An adaptive capacity or strength (...) an adaptive capacity for balance (...) when confronting crises	Walsh	2003	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
Successful adaptation following exposure to stressful life events	Werner & Smith	1992	Adaptation and adjustment	Aburn et al., 2016
The process of effectively negotiating, adapting to, or managing significant sources of stress and trauma	Windle	2011	Adaptation and adjustment	Caldeira & Timmins, 2016; Ijntema et al., 2019
The ability to cope effectively (...) as a result of adversity	Zander et al.	2010	Adaptation and adjustment	Huey & Palanganas, 2020
...an outcome of successful adaptation to adversity.'	Zautra, Hall, & Murray	2010	Adaptation and adjustment	Deshields et al., 2016
Resilience has been referred to as a kind of plasticity that influences the ability to recover and achieve psychosocial balance after adverse experiences and as the ability to bounce back in the face of adversity.	Lundman et al.	2012	Adaptation and adjustment	Johnston et al., 2015
Resilience is conceptualized as protective personality factor, referring to the ability to adapt successfully to stressful experiences.	Perna et al.	2012	Adaptation and adjustment	Johnston et al., 2015
psychosocial capability to reduce negative emotions while enhancing adaptation during a crisis	Yoo	2006	Adaptation and adjustment	Kim et al., 2018
emotional energy or a positive character trait that alleviates the negative effects of stress and improves adaptation	Wagnild & Young	1993	Adaptation and adjustment	Kim et al., 2018
a dynamic interaction between internal and external risk factors and protective factors during an adversity or crisis	Dias et al.	2015	Adaptation and adjustment	Kim et al., 2018
a combination of personal, social, and physical resources that emerge as a person interacts with his or her environment	De Tetre et al.	2009	Adaptation and adjustment	Knight et al., 2021
Resilience occurs when individuals are able to navigate their way to helpful resources and the individual's social ecology must have the capacity to provide resources in culturally meaningful ways	Ungar	2013	Adaptation and adjustment	Knight et al., 2021; Leung et al., 2020

“the process of adapting well in the face of adversity, trauma, tragedy, threats, or even significant sources of stress—such as family and relationship problems, serious health problems, or workplace and financial stressors.

APA

n.d.

Adaptation and adjustment

Lee et al., 2012

Rebounding, bouncing back, thriving or growing

“Complex repertoire of behavioural tendencies”	Agaibi & Wilson	2005	Ability to bounce back and / or growth	Fletcher & Sarkar, 2013
... Bounced back after a period of extreme stress... Resilience implies regaining the former mental stability following a stressful period or event	Amering & Schmokle	2009	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
The capability to come out of the most adverse conditions in a more resistant way and with more resources than would have been the case without these difficult conditions	Amering & Schmokle	2009	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
Resilience is the factor that increases probability of positive functioning after the experience	Arvan	2015	Ability to bounce back and / or growth	Daly, 2020
attitudinal and behavioral characteristics that enable returning to a positive trajectory after an event that hinders progress in some way’	Bekki et al.	2013	Ability to bounce back and / or growth	Chmitorz et al., 2018
The capacity to ... thrive and make meaning from challenges	Breedlove	2006	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
“A dynamic process encompassing the capacity (...) to rebound through the use of facilitative resources.”	Bryan et al.	2019	Ability to bounce back and / or growth	Ijntema et al., 2019
The resiliency that allows for rebound... and growth... after the onset of mental illness	Chiba et al.	2011	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
Resilience embodies the personal qualities that enable one to thrive in the face of adversity	Connor & Davidson	2003	Ability to bounce back and / or growth	Cooper et al, 2020; Fletcher & Sarkar, 2013
The term is often understood as ... the ability to recover from challenges	Corrigan et al.	2013	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
The ability to recover from challenges	Crowe et al.	2016	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
The ability to rebound or spring back, the power of something to resume its original shape or position after compression or bending	Dowrick et al	2008	Ability to bounce back and / or growth	Aburn et al., 2016

The dynamic process, highly influenced by protective factors, whereby people bounce back from adversity and go on with their lives	Dyer & McGuinness	1996	Ability to bounce back and / or growth	Caldeira & Timmins, 2016
... a sense of recovery and rebounding despite adversity or change... (...) the occurrence of rebounding or springing back	Earvolino-Ramirez	2007	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019; Huey & Palanganas, 2020
The ability to rebound or spring back (...) for the purpose of this study, resilience was defined as springing back, rebounding	Edward et al	2009	Ability to bounce back and / or growth	Aburn et al., 2016; Ayed et al., 2019
The ability to spring back after adversity	Felten	2001	Ability to bounce back and / or growth	Aburn et al., 2016
... can be considered as the basis for growth, including the setting of future goals that motivate behavior to change oneself and / or the environment in a way that promotes optimal development or even progress towards wisdom	Freund & Staudinger	2015	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
Once ability to bounce back or recover from adversity	Garcia-Dia et al.	2013	Ability to bounce back and / or growth	Caldeira & Timmins, 2016
... effective adjustment and adaptation in the face of life's challenges... it suggests... elasticity (bouncing back)	Geanellos	2005	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
Universal human capacity to cope with life's adversities, overcome them, and even turned out from them.	Grotberg	1995	Ability to bounce back and / or growth	Castellano-Tejedor et al., 2014
“the capacity to rebound or bounce back from adversity, conflict, failure, or even positive events, progress, and increased responsibility	Hodges	210	Ability to bounce back and / or growth	Chmitorz et al., 2018
A dynamic capability which allows people to thrive on challenges	Howe et al.	2006	Ability to bounce back and / or growth	Huey & Palanganas, 2020
The ability to spring back after adversity	Jacelon	1997	Ability to bounce back and / or growth	Aburn et al., 2016
The ability to bounce back from stressful situations	Jordan et al.	2016	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
Bouncing back... these were other words and expressions used to define what resilience meant to people	Kalathil et al.	2011	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019

A process that may.... also consist of temporary disturbances followed by a relatively rapid, succesful recovery	Kalish et al.	2016	Abillity to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
Enduring ability or capacity that is exhibited as strength (of the caregiver) when responding to chronic stress and problem-solving	Lin et al.	2013	Abillity to bounce back and / or growth	Caldeira & Timmins, 2016
In order to be resilient one needs to learn to 'bend, but not to break', and acknowledge that adaptability is more important than hardiness	Longenecker et al	2012	Abillity to bounce back and / or growth	Aburn et al., 2016
An individual's inner strength that helps the individual adapt to stressors and pursue life's meaning and purpose	Loprinzi et al	2011	Abillity to bounce back and / or growth	Chmitorz et al., 2018
A capacity to confront, absorb, withstand, accommodate, reconcile, and/or adjust to condition of adversity, setback, and challenge in the pursuit of desired or desirable goals or states	Lotz	2016	Abillity to bounce back and / or growth	Daly, 2020
one's ability, when faced with adversity, to rebound or “bounce back” from a setback or failure	Luthans et al	2008	Abillity to bounce back and / or growth	Chmitorz et al., 2018
Resilience refers to the ability to 'bounce back', to return to typical functionang following stress or trauma	Luthar	2006	Abillity to bounce back and / or growth	Aburn et al., 2016; Johnston et al., 2015
‘...a dynamic process encompassing positive adaptation within the context of significant adversity (...) there is good recovery from trauma	Luthar et al	2000	Abillity to bounce back and / or growth	Aburn et al., 2016; Cooper et al., 2020; Fisher et al., 2019; Ayed et al., 2019
Bounce back from adverse times, bounce back from any issues and problems that may arise (...) and bounce back from the stress and hard experiences	Mansfield et al	2012	Abillity to bounce back and / or growth	Aburn et al., 2016
resilience is characterised by “good outcomes in spite of serious threats...” / “A class of phenomena characterized by good outcomes in spite of serious threats to adaptation or development”	Masten	2001 2007	Abillity to bounce back and / or growth	Fisher et al., 2019; Fletcher & Sarkar, 2013; Khanlou & Wright, 2014
An intruiging aspect of resilience is taht is may include posttraumatic growth	Mc Grath et al.	2013	Abillity to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
Capacity to prepare for, recover from, and adapt to stress, adversity, trauma, or tragedy	McCraty and Atkinson	2012	Abillity to bounce back and / or growth	Chmitorz et al., 2018
Positive adaptability or ability to thrive in the face of adversity	McGonagle et al.	2014	Abillity to bounce back and / or growth	Chmitorz et al., 2018

Post-traumatic growth... along with adaptation to adversity a person learns to respond more efficiently to similar challenges in the future	Meesters	2014	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
... the ability to bounce back from adversity and trauma (...) the positive adaptations in response to a stressful event, such as developing new insights or strength that improve functioning or well-being	Meyer & Mueser	2011	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
... the capacity of a dynamic system to... recover from significant challenges that threaten stability, viability or development	Mizuno et al.	2016	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
... the resiliency that allows for rebound (...) and for growth and transformation... after the outset of the disability	Onken et al.	2007	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
to bounce back when stressors become overwhelming	Pidgeon et al.	2013	Adaptation and adjustment	Chmitorz et al., 2018
...growth or adaptation through disruption rather than to just recover or bounce back.'	Richardson, Nigier, Jensen & Kumpfer	2002	Ability to bounce back and / or growth	Deshields et al., 2016
Coping process of wrenching life events, stressful or challenges, in a way that provides the individual protection and additional coping skills, as compared with that previously resulting of a breakdown from the event.	Richardson, Nigier, Jensen & Kumpfer	1990	Ability to bounce back and / or growth	Castellano-Tejedor et al., 2014
Ability of individuals to adapt successfully in the face of acute stress, trauma, or chronic adversity, (...) rapidly regaining psychological well-being and physiological homeostasis	Rose et al.	2013	Rising above to overcome adversity	Chmitorz et al., 2018
Bouncing back from adversity	Silverman	2017	Ability to bounce back and / or growth	Bowling et al. , 2021
'ability to recover quickly from disruptions in functioning that result from stress appraisals and to return to the previous level of functioning'	Steinhardt and Dolbier	2008	Ability to bounce back and / or growth	Chmitorz et al., 2018
Capacity to be resilient, or to develop positive adaptation or "bounce back" when faced with difficulties and cope effectively	Stoiber & Gettinger	2011	Ability to bounce back and / or growth	Chmitorz et al., 2018
... the ability to bounce back from life's challenges.... Resilience is a key factor in a person's capacity to resume a full and satisfying life after experiencing one or more episodes of mania and / or depression	Stotland et al.	2008	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
to function above the norm in spite of significant stress or adversity	Taggart et al.	2009	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019

'...a combination of abilities and characteristics that interact dynamically to allow an individual to bounce back, cope successfully, and function above the norm in spite of significant stress or adversity.' (...) Individuals who do experience disruption from stress but then use personal strengths to grow stronger and function above the norm are considered resilient (...) resilient reintegration result in growth, self-understanding and increased resilience	Tusaie & Dyer	2010	Ability to bounce back and / or growth	Desields et al., 2016; Ayed et al., 2019
"The multilevel processes that systems engage in to obtain better-than-expected outcomes in the face or wake of adversity."	Van Breda	2018	Ability to bounce back and / or growth	Ijntema et al., 2019
Resilience distinguishes two components. (...) On the other hand, beyond endurance, the ability to build a positive sense of life despite difficult circumstances.	Vanistendael	1994	Ability to bounce back and / or growth	Castellano-Tejedor et al., 2014
The capacity to endure ongoing hardship, as well as the ability to recover from difficult situations	Walker et al.	2006	Ability to bounce back and / or growth	Huey & Palanganas, 2020
A multifaceted construct including personal determination, the ability to endure, adapt, and recover from adversity.	Wei and Taormina	2014	Ability to bounce back and / or growth	Cooper et al, 2020
One's ability to respond and recover from adversity and setbacks	Werneburg et al	2018	Ability to bounce back and / or growth	Huey & Palanganas, 2020
Resilience refers to the ability to 'bounce back', to return to typical functioning following stress or trauma	Werner	1990	Ability to bounce back and / or growth	Aburn et al., 2016
... ability to bounce back and regain sobriety	Whitfield	2014	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019
Assets and resources within the individual, their life and environment facilitate this capacity for adaptation and 'bouncing back' in the face of adversity.	Windle	2011	Ability to bounce back and / or growth	Caldeira & Timmins, 2016; Ayed et al. 2019; Ijntema et al., 2019
... the capabilities of a strained body to recover its size and shape after deformation caused especially by comprehensive stress (...) recovery after a significant trauma (...) it also refers to the ability to recover from misfortunes or changes	Yip	2012	Ability to bounce back and / or growth	Ayed et al., 2019

Carver described survival with impairment as continuing compromised functioning, but he distinguished this pattern from resilience, defined as a return to normal or baseline functioning, which is then further distinguished from thriving, described as exceeding one's original level of functioning.	Constanzo et al.	2009	Ability to bounce back and / or growth	Johnston et al., 2015
Resilience has been viewed as the process by which individuals survive or even thrive under adversity, incorporating both the internal traits, such as hardiness or high self-efficacy, and the external factors, such as social support, that promote coping.	Hardy et al.	2002; 2004	Ability to bounce back and / or growth	Johnston et al., 2015
Resilience can be conceptualized as the process of achieving unexpected positive outcomes in adverse conditions, as opposed to an individual trait.	Taylor et al.	2011	Ability to bounce back and / or growth	Johnston et al., 2015
The power to overcome a shock or crisis and return to an original state	Rutter, Freedenthal, & Osman	2008	Ability to bounce back and / or growth	Kim et al., 2018
The power to overcome a shock or crisis and return to an original state	Wagnild & Young	1993	Ability to bounce back and / or growth	Kim et al., 2018
“the process of adapting well in the face of adversity, trauma, tragedy, threats, or even significant sources of stress—such as family and relationship problems, serious health problems, or workplace and financial stressors. It means “bouncing back” from difficult experiences	APA	n.d.	Ability to bounce back and / or growth	Lee et al., 2012

BIJLAGE 3

EERSTE CONCEPTUEEL MODEL

Eerste kritieke voorwaarde voor veerkracht:

BLOOTSTELLING AAN TEGENLAG / TEGENSPOED (gebeurtenissen die potentieel kunnen leiden tot destabiliseren)

TEGENSLAG OVERWINNEN (reageren op tegenslag - reacties en strategieën)

Cfr proces-gebaseerde definities (wat veerkrachtige individuen daadwerkelijk ervaren of doen in de context van tegenslag)

Tweede kritieke voorwaarde voor veerkracht:

POSITIEVE AANPASSING ONDANKS DEZE TEGENSLAG

TEGENSLAG of TEGENSPOED (de aanwezigheid van risico(factoren) of een stressvolle gebeurtenis / ontbering / moeilijkheden) -

UITLOKKENDE FACTOREN

- ~ chronische -dagdagelijkse- problemen (o.a. armoede)
- ~ ziekte (diagnose - proces)
- ~ Natuurrampen
- ~ traumatische gebeurtenissen (o.a. kindermishandeling)

VEERKRACHTMECHANISMEN:

Twee procesgerelateerde elementen:

- (1) **Taxatie of inschatting** (persoonlijke beoordeling van hoe bedreigend de omstandigheden zijn + de reactie hierop)
- (2) **Copinggedrag** (een breed scala aan reacties op verminderd mentaal welbevinden of functioneren, als gevolg van negatieve ervaringen -> kan verschillende zelfregulerende inspanningen omvatten op het gebied van affect, cognitie en gedrag, zoals het actief aanpakken van het probleem, plannen, het onderdrukken van concurrerende activeringen, het zoeken naar instrumentele of emotionele ondersteuning, emotieregulatie, acceptatie, cognitieve herinterpretatie en / of het vinden van persoonlijke betekenis in de situatie)

VERMOGEN OM TERUG TE VEREN / POSITIEVE ADAPTATIE OF AANPASSING
UITKOMST VAN VEERKRACHT

- ~ herstellen functioneren
- ~ blijven functioneren
- ~ optimaliseren

! niet binair (continuüm / goede geestelijke gezondheid als proxy)

= 'veerkrachtgerelateerde uitkomsten' (< > Cfr. op uitkomst gebaseerde definities - is NIET veerkracht PER SE (maar: kan gebruikt worden als een criterium voor de aanwezigheid van veerkracht)

Het aantal bronnen varieert sterk (Vanhove et al, 2016)

VEERKRACHTBEVORDERENDE FACTOREN (= individuele kenmerken of kenmerken in iemands omgeving die de kans vergroten dat een persoon in staat zal zijn om effectief verschillende veerkrachtmechanismen in beweging te zetten en uiteindelijk een veerkrachtige reactie te vertonen) - Cfr 'trek'-gebaseerde / attribuut-gebaseerde definities

- ~ **Interne hulpbronnen of 'assets'** (factoren binnen individuen zoals werkzaamheid, identiteit en oriëntatie op de toekomst)
- ~ **Externe hulpbronnen** (factoren die buiten het individu liggen, zoals volwassen mentoren, mogelijkheden vanuit ondersteunende systemen of structuren)

Uitkomsten kunnen heel verschillend zijn, afhankelijk van de situationele context en tegenslag (McLannon & Rothstein)

BIJLAGE 4

FOCUSGROEPEN: MATERIALEN REKRUTERING

INHOUD

Informatiebrief voor jongeren

Formulier geïnformeerde toestemming voor jongeren

Informatiebrief voor ouders

INFORMATIEBRIEF

Hallo,

We werken aan een project over 'weerbaarheid' of 'veerkracht'. Er wordt wel eens gezegd dat het belangrijk is voor jongeren om *veerkrachtig* te zijn, zodat ze beter kunnen omgaan met tegenslagen. Wat vind jij hiervan? Wat is weerbaarheid voor jou?

Graag willen we jouw mening hierover horen.

WIE ZIJN WIJ?

Het **Vlaams Instituut Gezond Leven** werkt aan informatie en tips rond gezondheid (over gezonde voeding, beweging, maar ook over mentaal welbevinden –of je goed in je vel voelen–). Misschien heb je al eens gehoord van onze website voor jongeren www.noknok.be?

Aan de **Vrije Universiteit Brussel** (VUB) kunnen studenten verschillende opleidingen volgen, bijvoorbeeld Psychologie. Er gebeurt ook heel wat onderzoek. De onderzoekers van het project 'weerbaarheid' werken allemaal samen met het BRUCC: het Brussels University Consultation Center. Daar kunnen ook kinderen en jongeren die zich niet goed in hun vel voelen langs gaan voor begeleiding.

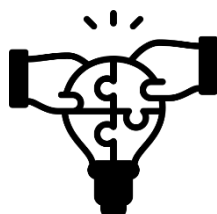
Awel is dé luisterlijn voor kinderen en jongeren in Vlaanderen. Je kunt Awel contacteren over alles wat je bezighoudt. Awel is er voor jou door te luisteren, mee te voelen en mee te denken. Je kunt bellen, chatten of mailen. Meer informatie vind je op www.awel.be

WAAROVER GAAT DIT PROJECT?

In dit project willen we een vragenlijst ontwikkelen die **weerbaarheid van jongeren** kan meten. Dit doen we omdat de minister van Jeugd, Benjamin Dalle ons dit gevraagd heeft.

Het moet een vragenlijst worden die door zo veel mogelijk jongeren kan worden ingevuld. Daarom is het belangrijk dat we eerst goed weten wat weerbaarheid precies betekent voor jongeren. Want dat kan voor iedereen anders zijn!

WAAROM ZIJN WE BENIEUWD NAAR JOUW MENING?

We maken een vragenlijst *voor* jongeren, dat doen we natuurlijk liefst ook *samen* met jongeren.

We willen graag gesprekken doen om een beter zicht te krijgen op een aantal zaken. Bijvoorbeeld: *hoe ga jij om met tegenslagen?*

WAT GEBEURT ER IN ZO'N GESPREK?

We zullen een groeps gesprek doen, met een groepje van ongeveer 8 tot 10 jongeren. Bij dat groeps gesprek zullen twee onderzoekers aanwezig zijn. Tijdens het gesprek stellen de onderzoekers je een aantal zaken uit het project voor. Daarover willen we jouw mening weten.

Je zult ook een (korte) vragenlijst invullen; daarna zullen we je mening vragen over de vragenlijst.

Je bent nooit verplicht te antwoorden als je je er niet goed bij voelt. Er zijn **geen goede of slechte antwoorden**, we zijn vooral benieuwd naar je mening.

We letten erop dat iedereen zijn mening kan geven.

We maken een audio-opname van het groeps gesprek. Deze opname wordt nadien uitgeschreven. Dit gebeurt anoniem, wat wil zeggen dat jouw naam of herkenbare verwijzingen naar jou nooit vermeld worden. De audio-opname zelf wordt meteen na het onderzoek vernietigd. De uitgeschreven teksten worden gedurende 7 jaar op een beveiligde server bewaard.

KRIJG IK EEN BELONING?

Je ontvangt een waardebon van Mediamarkt van 10€. Elke jongere die deelneemt krijgt een waardebon.

Je krijgt de bon meteen nadat het groeps gesprek afgelopen is.

WIL JE GRAAG DEELNEMEN? TOF!

Vul dan het toestemmingsformulier in en bezorg het terug aan je leerkracht.

Als er voldoende deelnemers zijn (8 à 10 per interview) komen we binnenkort naar jouw school.

Heb je nog vragen? Je mag ons een mail sturen:

Sandy Heylen sandy.heylen@gezondleven.be

Veerle Soyez veerle.soyez@gezondleven.be

Toestemming deelname groepsgesprek 'weerbaarheid'

Ik, (naam),

verklaar hierbij dat ik, als deelnemer aan het groepsgesprek van het Vlaams Instituut Gezond Leven, de Vrije Universiteit Brussel en AWEL:

- (1) de **informatiebrief** heb gelezen. Die geeft uitleg over de inhoud en procedure van het gesprek. Ik weet dat ik op ieder moment meer informatie kan krijgen.
- (2) **vrijwillig** deelneem aan het onderzoek.
- (3) de toestemming geef aan de onderzoekers om mijn resultaten op **anonieme wijze** te bewaren, te verwerken en te rapporteren.
- (4) de toestemming geef aan de onderzoekers om een **audio-opname** te maken van het groepsgesprek. Deze audio-opname wordt na het gesprek uitgetikt en vervolgens vernietigd.
- (5) op de hoogte ben van de mogelijkheid om mijn deelname aan het onderzoek **op ieder moment stop te zetten**.

Gelezen en goedgekeurd te(plaats) op (datum)

Handtekening van de deelnemer:

INFORMATIEBRIEF VOOR OUDERS

Beste ouder(s)/voogd,

Alvast hartelijk bedankt om deze brief door te nemen. We willen je graag op de hoogte brengen van een **project over veerkracht bij jongeren**, waaraan de school van jouw zoon / dochter meewerkt. Je ontvangt deze brief omdat jouw zoon/dochter enthousiast is om hieraan deel te nemen.

In deze brief vind je meer informatie over het project.

Waarover gaat dit project?

Kinderen en jongeren hadden het de afgelopen twee jaar niet makkelijk. De coronapandemie haalde hun leefwereld ondersteboven. Hun veerkracht werd uitgedaagd. Om jongeren te ondersteunen is het belangrijk om inzicht te krijgen in wat veerkracht is en hoe we het kunnen meten. In Vlaanderen zijn er nog maar weinig vragenlijsten die veerkracht kunnen meten.

Daarom ontwikkelen in dit project een **vragenlijst die veerkracht van jongeren** (van 12 tot 18 jaar) **in kaart brengt**. We doen dit in opdracht van het departement Cultuur, Jeugd en Media (minister Benjamin Dalle).

Waarom zijn focusgroepen daarbij belangrijk?

We maken een vragenlijst *voor* jongeren en doen dit liefst *samen met* jongeren. Groepsgesprekken met jongeren helpen ons om een beter zicht te krijgen op een aantal zaken. Bijvoorbeeld: *hoe gaan jongeren om met tegenslagen? Wat betekent veerkracht voor jongeren? Is de vragenlijst die we ontwikkelen duidelijk en begrijpbaar?*

Deelname en toestemming

De school van jouw zoon / dochter is bereid een groepsgesprek te organiseren voor dit project. Dit zal doorgaan in de maand juni. Dit zal geen invloed hebben op lessen of examens.

Je ontvangt deze brief omdat je zoon / dochter zelf ook aangegeven heeft te willen meedoen aan dit groepsgesprek.

Deze deelname is volledig vrijwillig en heeft geen enkele invloed op de relatie met de school. Jouw zoon / dochter kan op elk ogenblik stoppen met het groepsgesprek, zonder dat hiervoor een reden moet worden opgegeven. Er wordt een audio-opname van het groepsgesprek gemaakt. De opname wordt verwijderd zodra deze uitgeschreven is. Tijdens het gesprek worden er geen

persoonsgegevens verzameld. Alle informatie wordt *anoniem* verwerkt. De gegevens worden na het onderzoek gedurende 7 jaar bewaard op een beveiligde server.

Na afloop van het groeps gesprek ontvangt je zoon / dochter een waardebon voor Mediamarkt van 10 euro.

Van wie gaat dit project uit?

Het project is een samenwerking tussen het Vlaams Instituut Gezond Leven, Awel en de Vrije Universiteit Brussel (Psychologie – BRUCC).

Het **Vlaams Instituut Gezond Leven** vzw wil gezond leven makkelijker maken. Met onderbouwde advies, kant-en-klare pakketten en opleidingen helpt het om een gezonde levensstijl toe te passen in ons dagelijks leven. We werken rond verschillende gezondheidsthema's: voeding, beweging, roken, gezondheid & milieu, maar ook mentaal welbevinden... (meer info op www.gezondleven.be). Je kent ons misschien van de voedingsdriehoek, of de 10000-stappen campagne, maar wist je dat we ook een website hebben waar jongeren informatie en tips vinden over hun mentaal welbevinden (www.noknok.be)? En met de geluksdriehoek ontwikkelden we een toegankelijk educatief model over mentaal welbevinden.

Het onderzoek wordt gecoördineerd door de **Vrije Universiteit Brussel** (VUB), vakgroep [Psychologie](#) (Promotor: Prof. Dr. Veerle Soyez). De onderzoekers van het project 'weerbaarheid' zijn allen verbonden aan [BRUCC](#): het Brussels University Consultation Center. [Brussels University Consultation Center](#). BRUCC is een ambulante centrum voor psychologische dienstverlening (eerste lijn), opleiding en onderzoek waar kinderen en volwassenen terecht kunnen voor individuele begeleiding, systeemtherapie, groepsessies en psychodiagnostisch onderzoek. BRUCC verzorgt ook workshops en lezingen voor professionals en voor een breder publiek. Studenten en onderzoekers vinden in BRUCC ondersteuning voor hun opleiding en onderzoek.

Awel is dé luisterlijn voor kinderen en jongeren in Vlaanderen. Kinderen en jongeren kunnen Awel contacteren (telefonisch, via chat of via mail) over alles wat hen bezighoudt. Meer informatie vind je op www.awel.be.

Nog vragen? Contacteer ons via:

Sandy Heylen sandy.heylen@gezondleven.be

Veerle Soyez veerle.soyez@gezondleven.be of veerle.soyez@vub.be

BIJLAGE 5

FOCUSGROEPEN: MATERIALEN DATAVERZAMELING

INHOUD

Interviewguideline focusgroepen

Het verhaal van een bekende persoon – voorbeeld: Eminem

INTERVIEWGUIDE FOCUSGROEPEN			
Duur	Doel	Opzet en verloop	Materiaal
5'	Het groepsgesprek opstarten (kringopstelling)	<p>Jongeren schrijven bij binnenkomen hun voornaam op een sticker; en nemen vervolgens plaats op een stoel.</p> <p>Indien een leerkracht in het lokaal is, dan nodigen we die uit om mee in de kring te zitten</p> <p>Korte voorstelling van de onderzoekers (naam / waar werken we)</p> <p><i>Hallo, wij zijn Sandy en Veerle. Zoals jullie weten komen we hier vandaag voor een groepsgesprek met jullie. Wij werken allebei bij Gezond Leven. Dat is een organisatie die bezig is met hoe mensen gezond kunnen leven en wat daar allemaal voor nodig is. Ons team werkt rond mentale gezondheid / je goed in je vel voelen.</i></p>	<p>Opanme-materiaal</p> <p>Naamstickers</p>
8' (13')	<p>De deelnemers zijn geïnformeerd over de bedoeling en het verloop van het focusgroepgesprek / het onderzoek</p> <p>De deelnemers krijgen de ruimte om vragen te stellen en om zichzelf kort voor te stellen</p>	<p>Waarom doen we dit? (korte uitleg over het project)</p> <p>We zijn momenteel bezig met een project waarin we een vragenlijst ontwikkelen die nagaat of jongeren 'weerbaar' zijn. Het moet een vragenlijst worden die door zo veel mogelijk jongeren kan worden ingevuld. Daarom is het belangrijk dat we eerst goed weten wat weerbaarheid precies betekent voor jongeren. We gaan hier vandaag dus een gesprek over doen in deze groep.</p> <p>Normaal gezien hebben jullie hier op voorhand een informatiebrief over gekregen via jullie leerkracht/ begeleider. Jullie hebben ook een document</p>	<p>Kopie informatiebrief jongeren</p>

		<p>ondertekend dat jullie hieraan vrijwillig willen meewerken. Klopt dit? Is er iemand van jullie die dit nog niet ondertekend heeft.</p> <p>Indien een leerling nog niet ondertekend heeft >> 1 onderzoeker haalt jongere(n) uit de groep en overloopt de informatiebrief + laat IC-formulier ondertekenen.</p> <p>Is er iemand van jullie die nog vragen had hierbij?</p> <p>Is er nog iets niet duidelijk?</p> <p>Het groepsgesprek zal ongeveer een uur duren. Het kan ook iets langer zijn.</p> <p>We overlopen kort de belangrijkste regels</p> <p>Het is belangrijk om te weten dat er tijdens dit gesprek geen goede of slechte antwoorden zijn. We zijn benieuwd naar jouw mening.</p> <p>We praten niet door elkaar. Laat elkaar uitspreken.</p> <p>We willen ook vragen dat je respect toont voor de mening van anderen.</p> <p>Alle informatie die hier gedeeld wordt ook binnen de groep blijft. De informatie die je deelt is anoniem. Niemand zal nadien kunnen achterhalen dat jij een bepaalde uitspraak gedaan hebt.</p> <p>Niemand is verplicht om te antwoorden op een vraag.</p> <p>Zijn alle GSM's aan de kant en staan ze op stil?</p> <p>Het is zo dat we dit gesprek opnemen en nadien uittikken om de informatie te kunnen gebruiken voor het onderzoek. De audio-opname wordt daarna vernietigd.</p>	<p>Reserve-kopieën van informatiebrief + formulier IC</p>
--	--	---	---

	Korte kennismaking	<p>Is er nog iemand die iets wil zeggen over vragen?, (...) Dan kunnen we bijna beginnen.</p> <p>Rondje / ijsbreker</p> <p>We willen starten met een kort voorstellingsrondje, waarin iedereen zijn naam en zijn leeftijd vertelt. Ook geef je aan of je vandaag al een stressmoment had. Dat kan iets groot zijn, of iets kleins zijn – iets stoms, wat tegenzat.</p> <p>Vertel ook even hoe je daar dan mee bent omgegaan? Ik zal eerst beginnen. Ik ben ...</p>	
12' (25')	Brede verkenning van het concept weerbaarheid of 'veerkracht' / zicht krijgen op hoe jongeren dit concept beschrijven of definiëren	<p>We hebben nu al kort iets verteld over stressmomenten die we vandaag hadden.</p> <p>De meeste dingen die vernoemd zijn waren kleine dingen, zoals <voorbeeld geven van een gebeurtenis vernoemd in het kennismakingsrondje>. Dat is heel normaal.</p> <p>In je leven zijn er elke dag kleine dingen waar je stress van kunt krijgen, maar soms zijn er ook veel grotere dingen. Dit willen we bekijken aan de hand van een verhaal van een bekend persoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doornemen en bespreken van casussen. Afhankelijk van de groep keuze maken voor scenario 1 of 2 (scenario 1 = zelf de teksten lezen; scenario 2 = 1 casus in groep bespreken) <p>Scenario 1: Ik heb hier drie verhalen bij van bekende personen. Het gaat over Eminem, Simone Biles en Adil El Arbi.</p>	Voldoende kopieën van de casussen

		<p>Wat weten jullie al over het leven van <deze personen?> (casussen kort één voor één overlopen). Van welke persoon willen jullie het verhaal lezen? (keuze maken in de groep)</p> <p>Jullie zullen dadelijk tijd krijgen om een verhaal te kiezen en te lezen.</p> <p>Eén iemand van de begeleiders noteert de belangrijkste zaken</p> <p>Scenario 2: Ik heb hier drie verhalen bij van bekende personen. Het gaat over Eminem, Simone Biles, Adil El Arbi. We zullen dadelijk één verhaal kiezen en dat bespreken. Welk verhaal verkiezen jullie? Wat weten jullie al over het leven van <deze persoon></p> <p>Eén iemand van de begeleiders noteert de belangrijkste zaken.</p> <p>Aansluitend lezen de jongeren een casus en / of wordt één casus in groep 'voorgelezen' (aan de hand van de belangrijkste kernwoorden op de casusbeschrijving het verhaal overlopen.</p> <p>Bespreking van het concept veerkracht op basis van de gelezen casus(sen)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zijn er zaken in dit verhaal die je raken? • Wat zijn die zaken? Waarom raakt die zaken je? • Vind je dat de persoon in dit verhaal (op dit moment) het 'goed doet' of 'goed functioneert'. • Waarom vind je dat? Waaraan kun je dit zien? (Waarop baseer je je)? • Waaraan kun je nog zien dat iemand goed functioneert? Wat is belangrijk om goed te functioneren? • De verhalen die we besproken hebben zijn allemaal verhalen van mensen die één of meerdere tegenslagen meegemaakt 	<p>Krijtbord/ whiteboard of groot blad</p> <p>Krijt of stiften</p>
--	--	--	--

		<p>hebben in hun leven. Wat vind je van de manier waarop deze persoon de tegenslagen of uitdagingen aanpakt / aangepakt heeft?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Had hij of zij nog iets anders kunnen doen? • Zijn er tegenslagen die je herkent? Heb jij al andere tegenslagen meegemaakt in je leven? Hoe ben jij daar dan mee omgegaan? • Zijn er bepaalde dingen die je kunnen helpen om beter met tegenslagen om te gaan? • Wat heb je nodig om goed met tegenslagen te kunnen omgaan? (dingen in jezelf - bijvoorbeeld persoonlijkheid, of mensen of dingen rondom je?) • De verhalen die we besproken hebben gaan over personen / een persoon die na tegenslagen of moeilijkheden in zijn of haar leven weer oppakt. • Welk woord of welke woorden gebruik jij om een persoon te beschrijven die het goed doet (goed functioneert? / goed opgroeit?) ook al heeft die persoon veel tegenslag meegemaakt? <p>We noemen dit ook wel veerkracht of weerbaarheid. Zijn dat woorden die je al eens gehoord hebt?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gelukkig maakt niet iedereen dergelijk ingrijpende veel tegenslagen mee in zijn leven als de personen / persoon in de verhalen, maar iedereen heeft het wel eens moeilijk. In het begin van het gesprek hebben we het gehad over stressmomenten of dingen die tegenzitten. Spreken we in die gevallen ook over 'veerkracht' (of ander woord, afhankelijk van wat in de vorige vraag als term gebruikt werd). 	
--	--	---	--

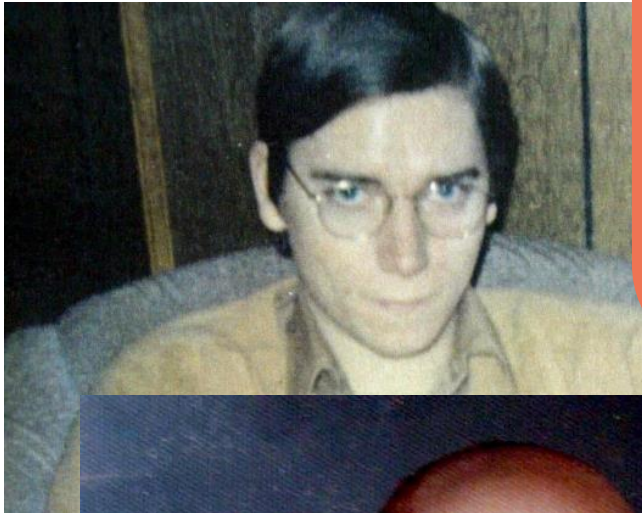
		<ul style="list-style-type: none"> Zijn alle tegenslagen even erg? En zijn alle tegenslagen belangrijk om over veerkracht te spreken <p>Een van de begeleiders noteert de antwoorden op een groot blad, en probeert een ordening aan te brengen (cfr het framework).</p> <p>Op het einde vat de begeleider nog eens kort samen wat er genoteerd werd op het bord / blad (wrap-up)</p> <p>Wil iemand nog iets aanvullen?</p>	
20' (45')	Eerste testing van de vragenlijst	<p>Zoals we gezegd hebben is het de bedoeling om een vragenlijst te maken om weerbaarheid. We hebben een voorbeeld mee van zo een vragenlijst. We willen jullie vragen om deze eerst even in te vullen.</p> <p>Belangrijk: lees alle vragen goed. Je moet niet alleen een antwoord aankruisen, maar ook aanduiden wanneer je een woord of een zin niet begrijpt</p> <p>Elke leerling krijgt een vragenlijst en vult deze zelfstandig in.</p> <p>Algemeen</p> <ul style="list-style-type: none"> In het algemeen, wat vond je van deze vragenlijst? De bedoeling van de vragenlijst is om jouw veerkracht in te schatten. Denk je dat dit kan met deze vragenlijst. Als we kijken naar wat we net allemaal hebben besproken over veerkracht, denk je dat die dingen aan bod komen in de vragenlijst? <p>Itemniveau</p> <ul style="list-style-type: none"> Waren er moeilijke vragen voor jullie? Waren er zinnen die je niet snapte? Waren er woorden die je niet snapte? 	<p>Voldoende kopieën van de test-vragenlijst</p> <p>Stylo's of potloden</p>

		<ul style="list-style-type: none">• Vond je de vragenlijst te lang?• Vond je de vragenlijst duidelijk?• Vond je de antwoord categorieën duidelijk? <p>. De vragenlijsten worden opgehaald.</p>	
--	--	--	--

**MARSHALL BRUCE
MATHERS III
(EMINEM)**

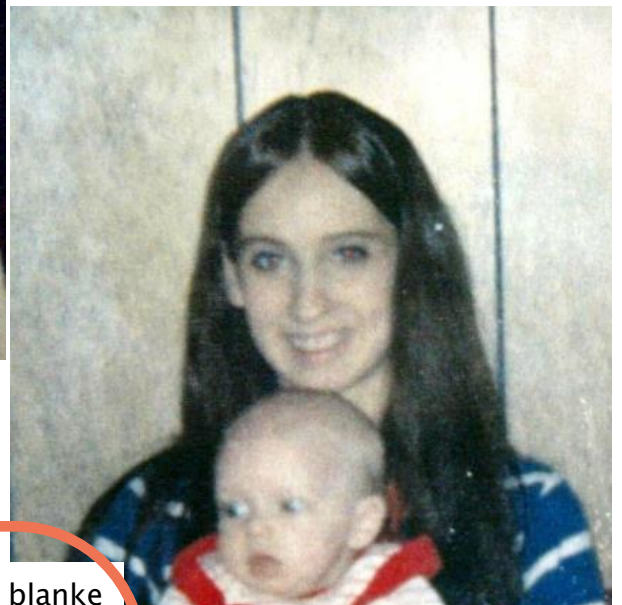
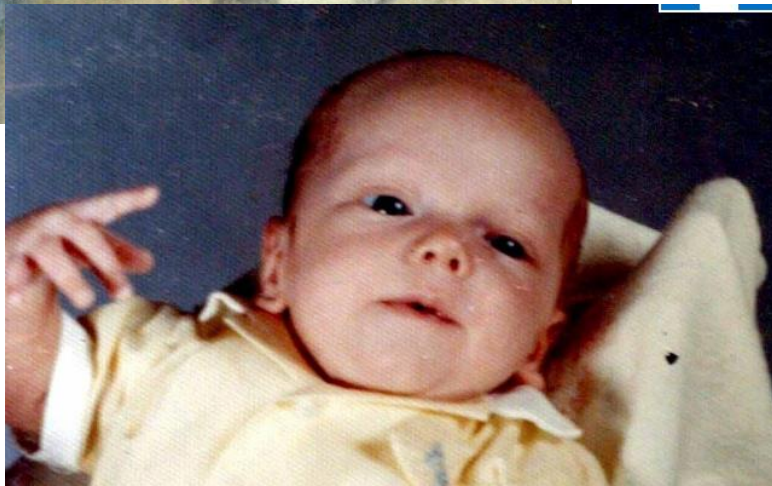
ZIJN GEZIN

Eminem wordt geboren op 17 oktober 1972 in Kansas City in de staat Missouri met de naam Marshall Bruce Mathers III. Hij is vernoemd naar zijn vader: Marshall Bruce Mahter Jr.

Zijn vader verlaat het gezin als Marshall 19 maanden oud is. Zijn moeder, Debbie Mathers, neemt de zorg voor Marshall op zich. Debbie is dan nog een tiener, aangezien ze al op 17-jarige leeftijd moeder werd van Marshall. Er is weinig geld, en het gezin verhuist vaak tussen sociale woningen in slechte buurten.

**KENT ZIJN VADER
NIET**

ZIJN JEUGD

Marshall verandert vaak van school en wordt, als een blanke jongen tussen voornamelijk zwarten, **niet geaccepteerd en gepest**. In een van zijn liedjes, getiteld *'Brain Damage'*, noemt één van de pestkoppen, DeAngelo Bailey, die zijn leven in eerdere jaren blijkbaar erg moeilijk heeft gemaakt. Op een gegeven moment was het pesten van DeAngelo zo ernstig dat Eminem 4 dagen in coma lag.

Als buitenbeentje **zondert** Marshall **zich vaak af op zijn slaapkamer, waar hij veel tekent**. Zijn tekeningen signeert hij vaak met M&M (zijn initialen), wat later verandert in zijn artiestennaam Eminem.

Zijn moeder heeft weinig of geen werk en leeft vooral van uitkeringen.

**OP EEN GEGEVEN
MOMENT WAS
HET PESTEN ZO
ERNSTIG DAT
EMINEM 4 DAGEN
IN COMA LAG**

GEPEST

VAN SCHOOL GESTUURD

Wanneer Eminem 13 jaar oud is, wordt Nathan, zijn broer geboren. Met zijn moeder gaat het niet goed: ze is ziek. Ze heeft het 'Münchhausen syndroom', een psychische aandoening waarbij iemand voortdurend denkt dat anderen ziek zijn en ze soms ook ziek maakt.

Er is constant ruzie met zijn moeder en de jeugdzorg volgt het gezin op.

In 1987 komt Kim, een meisje dat is weggelopen van haar familie, bij het gezin wonen. Marshall en Kim krijgen een knipperlichtrelatie.

Op 17-jarige leeftijd wordt Marshall **van school gestuurd vanwege spijbelen en**

MUZIEK

Door zijn moeilijke jeugd raakt Marshall **gefascineerd door hiphopmuziek**, waarbij het vaak om problemen gaat en waarbij de rappers zich vaak afzetten tegen de maatschappij. De rapformatie N.W.A. (waar Dr. Dre lid van was) en Ice-T inspireren hem. Ze helpen om zelfvertrouwen te krijgen. Ook Ice-T is een grote inspiratie voor hem.

Op 14-jarige leeftijd begint Eminem met rappen. Onder zijn rapnaam M&M spendeert hij zijn tijd aan het schrijven van teksten

Het eerste rapnummer dat hij hoort is Recklesse van Ice-T, dat Marshall cadeau krijgt van zijn oom Ronnie. Zijn oom, die vrijwel dezelfde leeftijd als Marshall heeft, wordt zijn muziekmentor. **Op 19-jarige leeftijd pleegt Ronnie zelfmoord**, nadat zijn vriendin de relatie verbreekt.

GEFASCINEERD DOOR HIPHOP

HET BEGIN VAN ZIJN CARRIÈRE

Samen met zijn goede vriend Proof en vier andere rappers richt hij D-12 (The Dirty Dozen) op. In 1996 brengt hij **zijn eerste CD** uit, de Infinite EP, onder zijn definitieve rapnaam Eminem. **In de kranten wordt gezegd dat hij veel talent heeft, maar geen eigen stijl.**

Marshall is ondertussen ook vader. Hij heeft samen met zijn vriendin Kim een dochter: Hailie Jade. Op het album rapt Eminem veel over zijn dochter en over de beperkte financiële middelen om zijn dochter te kunnen onderhouden. Er worden slechts 1.000 exemplaren van het album verkocht. De opbrengsten zijn niet genoeg om van rond te komen. **Marshall werkt in restaurants om mee te delen in de kosten van zijn gezin.** Wanneer hij ontslagen wordt en naar eigen zeggen nog 40 dollar overheeft, terwijl Hailie's eerste verjaardag vijf dagen later is, is hij ten einde raad en **pleegt hij een mislukte zelfmoordpoging.**

**GEEN GELD OM
ZIJN GEZIN TE
ONDERHOUDEN**

**OM AL ZIJN WOEDE,
FRUSTRATIES EN ANGSTEN
EEN PLEK TE KUNNEN
GEVEN, ONTWIKKELT
EMINEM EEN ALTER EGO:
SLIM SHADY.**

DE ONTWIKKELING VAN SLIM SHADY

Marshall brengt de Slim Shady EP uit in 1997 onder de naam Slim Shady. De teksten op de LP zijn agressief en gaan over drugs, seks en geweld.

Op financieel gebied gaat het nog steeds slecht. Zo slecht dat hij met zijn gezin uit huis wordt gezet door betalingsachterstanden. **Marshall besluit deel te nemen aan de Rap Olympic, een landelijke rapwedstrijd** waar veel mensen van beroemde platenmaatschappijen aanwezig zijn. Hij wordt tweede. Een personeelslid van de platenmaatschappij Interscope Records stuurt een kopie van the Slim Shady EP naar de directeur. Wanneer Dr. Dre, oprichter van Interscope Records, de EP beluistert, is hij meteen overtuigd van het talent van Eminem. Ondanks kritiek van de andere personeelsleden (die geen blanke rapper binnen de maatschappij wilden) **krijgt Eminem in 1999 een platencontract** bij Interscope Records. De EP wordt met een aantal nummers uitgebreid en in 1999 wordt the Slim Shady LP gelanceerd. Het wordt één van de bestverkopende albums van het jaar en My name is wordt de eerste grote hit van Eminem.

**EERSTE
PLATENCONTRACT**

BEROEMD

Eminem is hot, en een jaar na the 'Slim Shady' LP brengt Eminem opnieuw een album uit: 'The Marshall Mathers LP'. Het album maakt van Eminem een hiphopster. In de eerste week na lancering worden van het album meer dan 1,7 miljoen exemplaren verkocht .

In 2005 komt het album 'Curtain Call: the hits' uit, met daarin de beste nummers van hem en een paar nieuwe nummers. Maar de concerten in Europa worden afgelast. Later wordt bekend dat dit komt door een **drugverslaving** van Eminem. Het duurt uiteindelijk tot 2009 voordat Eminem met een nieuw album uitkomt. Er komen nadien nog veel verschillende albums uit. Eminem is **één van de best verkopende artiesten ooit**.

Hij is ondertussen gescheiden van zijn vrouw Kim.

DRUGSVERSLAVING EN COME-BACK

BIJLAGE 6

Overzicht bestaande meetinstrumenten weerbaarheid of veerkracht voor kinderen en / of jongeren (compendium)

INHOUD

ADOLESCENT RESILIENCE QUESTIONNAIRE (ARQ).....	3
ADOLESCENT RESILIENCE SCALE (ARS).....	10
BRIEF RESILIENCE SCALE (BRS en BRS-NL)	13
CONNOR-DAVIDSON RESILIENCE SCALE (CD-RISC).....	17
CHILD & YOUTH RESILIENCE MEASURE – REVISED (CYRM-R).....	22
DEVEREUX EARLY CHILDHOOD ASSESSMENT (DECA).....	27
EGO RESILIENCY – YOUTH; EGO RESILIENCE SCALE (ER89).....	30
JONGERENVEERKRACHTTEST (JVK).....	36
RESILIENCY ATTITUDES AND SKILLS PROFILE (RASP).....	46
RESILIENCE SCALE FOR ADOLESCENTS (READ).....	49
RESILIENCE EVALUATION SCALE (RES) – VEERKRACHT EVALUATIE SCHAAL.....	52
RESILIENCE SKILLS AND ABILITIES SCALE (RSAS).....	56
RESILIENCE PROTECTIVE FACTORS CHECKLIST (RPFC).....	58
RESILIENCY SCALE FOR CHILDREN & ADOLESCENTS (RSCA).....	61
CALIFORNIA HEALTHY KIDS SURVEY: RESILIENCE YOUTH DEVELOPMENT MODULE (RYDM).....	63
RUGGED RESILIENCE MEASURE (RRM).....	67
SOCIAL EMOTIONAL ASSETS AND RESILIENCE SCALES (SEARS).....	71
YOUTH RESILIENCY: ASSESSESSING DEVELOPMENTAL STRENGTHS (YR-ADS).....	75
7C’s of RESILIENCE TOOL.....	80

ADOLESCENT RESILIENCE QUESTIONNAIRE (ARQ)

AUTEURS: Gartland, D., Bond, L., Olsson, C. A., Buzwell, S., and Sawyer, S. M.

VERTALING: (zie scriptie U Twente – maar enkel chronic illness version / CI?);

Volgens RAND: vragenlijst is beschikbaar in Engels, Nederlands, Hindi, Persisch, Spaans, Portugees, Grieks, Filipijns
(maar m.u.v. ARQ-CI nergens gevonden)

JAAR VAN PUBLICATIE: 2011

1. Achterliggende definitie veerkracht

Een ecologisch-transactioneel model werd gebruikt als conceptueel kader – d.w.z.: integratie van individuele en omgevingsfactoren liggen ten grondslag aan veerkracht.

Dit model beschouwt de omgeving van een individu als bestaand uit ‘geneste niveaus’ van toenemende nabijheid – gaande van maatschappelijke culturele overtuigingen en waarden, tot buurt- en gemeenschapsinstellingen, vervolgens de gezinsomgeving en ten slotte het individueel niveau. Er is een wederzijdse beïnvloeding tussen individu en context / omgeving.

Op elk omgevingsniveau is er sprake van risico- en beschermende factoren voor het individu; deze factoren kunnen van tijdelijke of blijvende aard zijn.

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

The Adolescent Resilience Questionnaire (ARQ) meet de veerkracht van adolescenten en hun capaciteiten om positieve te functioneren, ondanks stressoren. De vragenlijst peilt naar elementen van interne veerkracht, maar ook veerkrachtelementen in andere domeinen: familie, school, vriendengroep, gemeenschap.

“The ARQ has been developed to identify adolescents who have personal characteristics associated with resilience, and who are positively engaged with their family, peers, school and community environments.” (Gartland et al., 2011)

2.2. Doelgroep

Adolescenten (12 – 18 jaar)

3. Omschrijving

De oorspronkelijke ARQ bevat 12 schalen met in totaal **88 items** (Gartland et al., 2011); **RAND bespreekt een 74 item versie**. Op basis van factor analyses werden deze items toegewezen aan 12 subschalen. Deze subschalen worden op hun beurt gegroepeerd in vijf domeinen (zelf (5 factoren), familie (twee factoren), peer (twee factoren), school (twee factoren) en gemeenschap / maatschappij (1 factor))

- Negative cognition (self) – 8 items
- Emotional insight (self) – 8 items
- Empathy (self) – 8 items
- Social skills (self) – 8 items
- Confidence (self) – 8 items
- Connectedness (family) – 8 items
- Availability (family) – 3 items
- Connectedness (peer) – 7 items
- Availability (peer) – 8 items
- Supportive school environment (school) – 8 items
- Connectedness (school) – 8 items
- Connectedness (community) – 6 items

Vanwege het ontbreken van betrouwbare vragenlijsten werd tevens een lijst ontworpen om veerkracht bij adolescenten met een chronische ziekte te meten, de ARQ-CI (chronic illness) (Gartland et al. 2011; Tonino,).

De ARQ-CI is gebaseerd op de ARQ en bevat schalen en bijbehorende vragen, die voornamelijk gericht zijn op de impact van een chronische aandoening bij adolescenten (de ARQ-CI is beperkt gevalideerd).

4. Afname en scoring

Zelf-rapportage paper & pencil test (10 tot 15 minuten invultijd)

Alle items worden gescoord op een 5-punts Likert-schaal. Per subschaal kan een subscore berekend worden; in het artikel van Gartland en collega's (2011) wordt geen melding gemaakt van bijkomende scoringsinstructies.

5. Psychometrische kwaliteit en normen

De interne consistentie per schaal voldoende is (Gartland et al. 2011); Alpha coëfficiënten voor de verschillende subschalen varieert van 0.60 tot 0.90.

Een exploratieve factor analyse ondersteunt de 12 subschalen (Gartland et al., 2011).

Geen ander valideringsonderzoek (contentvaliditeit, inhoudsvaliditeit, ...)

6. Voor- / nadelen

Voordelen

- Vertrekt van een breed ecologisch model >> ruimer dan louter individuele
- Duidelijk theoretisch kader, sluit aan bij visie van Ungar
- Past bij ons model
- Subschalen kunnen stand-alone afgenomen worden (dubbelchecken of dit klopt / mail)
- Specifiek ontwikkeld voor de doelgroep 12-18

Nadelen

- Als geheel veel te lang
- Geen brede adoptie (?) (weinig over te vinden)
- Nederlandse versie enkel voor de variant rond chronic illness, die is niet bruikbaar

7. Gebruik

Open source

8. Website

/

9. Relevante publicatielijst

Gartland, D., Bond, L., Olsson, C. A., Buzwell, S., and Sawyer, S. M. (2011). Development of a multi-dimensional measure of resilience in adolescents: the Adolescent Resilience Questionnaire. *BMC Medical Research Methodology* 11:134. doi: 10.1186/1471-2288-11-134

Tonino, M.R., & Staa, A.L. van. (2013, August 19). Resilience bij adolescenten met diabetes mellitus type 1. Bachelor scripties (ESHPM). Retrieved from <http://hdl.handle.net/2105/14843>

Bijlage 1: ARQ – originele versie, sample items

Table 2 ARQ scales, example item and reliability score

DOMAIN	Scale	Sample item	Number of items
INDIVIDUAL			
	Confidence (self/future)	I feel confident that I can handle whatever comes my way	8
	Emotional insight	I think things through carefully before making decisions	8
	Negative cognition	I tend to think the worst is going to happen (reversed)	8
	Social skills	I can express my opinions when I am in a group	8
	Empathy/Tolerance	I am patient with people who can't do things as well as I can	8
FAMILY			
	Connectedness	I enjoy spending time with my family	8
	Availability	There is someone in my family I can talk to about anything	3
PEERS			
	Connectedness	I have a friend I can trust with my private thoughts and feelings	7
	Availability	I wish I had more friends I felt close to (reversed)	8
SCHOOL			
	Supportive Environment	My teachers are caring and supportive of me	8
	Connectedness	I try hard in school	8
COMMUNITY			
	Connectedness	I trust the people in my neighbourhood	6

Bron:
Gartland
et al., 2011

Bijlage 2 ARQ-CI / Nederlandse versie

“De ARQ-CI bevat enkele nieuwe schalen in vergelijking met de ARQ. Omdat de ARQ-CI is ontplooid voor gebruik bij jongeren met een chronische ziekte zijn de schalen ‘Meaning of illness’, ‘Acceptance of illness’, ‘Unpredictability’, ‘Social confidence’ en ‘Health professional’ ontwikkeld. De achterliggende concepten die horen bij de schaal ‘Individual’ (uit de ARQ) zoals Confidence, Emotional insight, Negative cognition, Social skills en Empathy zijn terug te vinden bij de nieuw gevormde schalen van de ARQ-CI. De ARQ-CI heeft ook overeenkomende schalen met de ARQ. Dit zijn de schalen ‘Family’, ‘Friends’, ‘School’ en ‘Community’. De items van deze schalen zijn toegespitst op de chronische ziekte van de jongere” (Tonino, 2017, p.22)

Bron: Tonino (2017); toepassing voor diabetes: [file:///C:/Users/veerl/Downloads/Tonino-M.-322077%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/veerl/Downloads/Tonino-M.-322077%20(1).pdf)

Wat diabetes met je doet		Nooit	Bijna nooit	Gemiddeld	Vaak	Altijd
1	Ik vind dat ik een sterker persoon ben geworden door mijn ervaring met diabetes.	1	2	3	4	5
2	Ik heb beter nagedacht over wat belangrijk is in het leven door mijn diabetes	1	2	3	4	5
3	Ik heb meer begrip voor mensen zonder diabetes door mijn diabetes	1	2	3	4	5
4	Ik leer veel over mijzelf door het hebben van diabetes	1	2	3	4	5
5	Ik voel mij meer volwassen dan mensen zonder diabetes doordat ik diabetes heb	1	2	3	4	5
Acceptatie van diabetes		Nooit	Bijna nooit	Gemiddeld	Vaak	Altijd
6	Ik voel me niet op mijn gemak als mensen op school weten dat ik diabetes heb	1	2	3	4	5
7	Ik vind het oneerlijk dat ik diabetes heb	1	2	3	4	5
8	Ik ben boos omdat ik diabetes heb	1	2	3	4	5
9	Ik ben echt gefrustreerd als ik iets niet kan doen vanwege mijn diabetes	1	2	3	4	5
Onvoorspelbaarheid/hulpeloosheid		Nooit	Bijna nooit	Gemiddeld	Vaak	Altijd
10	Ik kan voelen wanneer mijn bloedsuikerwaarden niet goed zijn	1	2	3	4	5
11	Ik heb het gevoel dat mijn lichaam mij op elk moment in de steek kan laten	1	2	3	4	5
12	Het is moeilijk om plannen te maken vanwege mijn diabetes	1	2	3	4	5
13	Ik voel me overgeleverd aan mijn diabetes	1	2	3	4	5
Sociaal zelfvertrouwen		Nooit	Bijna nooit	Gemiddeld	Vaak	Altijd
14	Ik voel mij in sociaal opzicht (=bij mensen om je heen) minder op mijn gemak vanwege mijn diabetes	1	2	3	4	5
15	Ik denk dat het moeilijker voor mij is om relaties te hebben vanwege mijn diabetes	1	2	3	4	5
16	Ik laat wel eens sociale activiteiten (vb. activiteiten met vrienden) schieten vanwege mijn diabetes	1	2	3	4	5
17	Ik ben bang dat ik nooit een vriend(in) zal krijgen vanwege mijn diabetes	1	2	3	4	5
18	Het is moeilijker voor mij om sociaal te functioneren vanwege mijn diabetes	1	2	3	4	5
19	Ik vind het makkelijk om te praten over mijn diabetes	1	2	3	4	5
Zorgverleners		Nooit	Bijna nooit	Gemiddeld	Vaak	Altijd
20	Ik vind het lastig om met het behandelteam te praten over mijn zorgen	1	2	3	4	5
21	Ik heb een arts waarvan ik het gevoel heb dat hij/zij extra op mij let	1	2	3	4	5
22	Mijn arts heeft het te druk om naar mij te luisteren	1	2	3	4	5
23	Ik kan overal over praten met mijn arts	1	2	3	4	5

Familie – acceptatie en steun		Nooit	Bijna nooit	Gemiddeld	Vaak	Altijd
24	Mijn moeder heeft moeite om om te gaan met mijn diabetes	1	2	3	4	5
25	Mijn vader heeft moeite om om te gaan met mijn diabetes	1	2	3	4	5
26	Mijn broer(s)/zus(sen) hebben moeite om om te gaan met mijn diabetes	1	2	3	4	5
27	Mijn familie praat openlijk over mijn diabetes	1	2	3	4	5
28	Als ik oom/ben vanwege diabetes, kan ik daar met iemand uit mijn familie over praten	1	2	3	4	5
29	Ik heb iemand in mijn familie waarmee ik over alle zorgen over mijn diabetes kan praten	1	2	3	4	5
30	Mijn ouders begrijpen wat ik nodig heb met betrekking tot mijn diabetes	1	2	3	4	5
31	De verwachtingen van mijn ouders over mij zijn te hoog met betrekking tot mijn diabetes	1	2	3	4	5

Zelfstandigheid		Nooit	Bijna nooit	Gemiddeld	Vaak	Altijd
32	Mijn familie richt zich teveel op mijn diabetes	1	2	3	4	5
33	Mijn ouders zorgen voor mijn behandeling (bv. meten, regelen, spuiten)	1	2	3	4	5
34	Mijn ouders hebben vertrouwen dat ik mijn diabetes zelf kan regelen	1	2	3	4	5
35	Ik heb er vertrouwen in dat ik mijn diabetes zelf kan regelen	1	2	3	4	5
36	Ik zorg voor mijn eigen gezondheid	1	2	3	4	5

Vrienden – acceptatie en steun		Nooit	Bijna nooit	Gemiddeld	Vaak	Altijd
37	Mijn vrienden zijn flexibel bij het maken van plannen vanwege mijn diabetes	1	2	3	4	5
38	Ik heb vrienden waarmee ik goed kan praten over mijn diabetes	1	2	3	4	5
39	Mijn vrienden zijn te beschermend voor mij vanwege mijn diabetes	1	2	3	4	5
40	Ik vind het makkelijk om met vrienden te praten over mijn diabetes	1	2	3	4	5
41	Ik zou willen dat ik meer vrienden had met wie ik kan praten over mijn diabetes	1	2	3	4	5
42	Mijn vrienden kunnen moeilijk omgaan met bepaalde eigenschappen van mijn diabetes	1	2	3	4	5
43	Ik heb vrienden die contact met me opnemen als ik ziek ben	1	2	3	4	5

School		Nooit	Bijna nooit	Gemiddeld	Vaak	Altijd
44	Mijn leraren begrijpen mijn behoeften met betrekking tot mijn diabetes niet	1	2	3	4	5
45	Mijn leraren zijn flexibel met huiswerk en opdrachten als ik ziek ben	1	2	3	4	5
46	Ik word anders behandeld dan mijn klasgenoten	1	2	3	4	5
47	Mijn klasgenoten letten op mij	1	2	3	4	5
48	Ik word gepest op school vanwege mijn diabetes	1	2	3	4	5
49	Mijn diabetes bemoeilijkt mij in schoolactiviteiten die ik graag zou willen doen	1	2	3	4	5
50	Mijn school biedt de mogelijkheden die ik nodig heb om goed voor mijn diabetes te zorgen (zoals een rustige plek waar ik kan prikken, meten, spuiten en evt. mijn systeem kan veranderen).	1	2	3	4	5

Werk		Nooit	Bijna nooit	Gemiddeld	Vaak	Altijd
51	Mijn werkgever begrijpt mijn behoeften met betrekking tot mijn diabetes niet	1	2	3	4	5
52	Mijn werkgever is flexibel met opdrachten als ik ziek ben	1	2	3	4	5
53	Ik word anders behandeld dan mijn collega's	1	2	3	4	5
54	Mijn collega's letten op mij	1	2	3	4	5
55	Ik word gepest op werk vanwege mijn diabetes	1	2	3	4	5
56	Mijn diabetes bemoeilijkt mij in werkactiviteiten die ik graag zou willen doen	1	2	3	4	5
57	Mijn werk biedt de mogelijkheden die ik nodig heb om goed voor mijn diabetes te zorgen (zoals een rustige plek waar ik kan prikken, meten, spuiten en evt. mijn systeem kan veranderen).	1	2	3	4	5

Diabetes en jouw welzijn		Nooit	Bijna nooit	Gemiddeld	Vaak	Altijd
58	Hoe vaak heb je problemen door het hebben van Diabetes	1	2	3	4	5
59	Hoe vaak stoort het hebben van diabetes jouw geluk in het leven	1	2	3	4	5
60	Hoe is over het algemeen jouw gezondheidstoestand?	1	2	3	4	5

Bijlage 3: ARQ-CI / Engelse versie

Friends - acceptance /support

My friends understand the need to be flexible when making plans because of my illness

- I have friends that I can really talk to about my illness
- My friends are over protective of me because of my illness
- I find it easy talking to my friends about my illness
- I wish I had more friends I could talk to about my illness
- My friends find it difficult to deal with some aspects of my illness
- When I am sick I have friends who stay in contact with me

School

- My teachers don't understand my needs with respect to my illness
- My teachers are flexible about work requirements when I am sick
- I am made to feel different from the others in my class at school
- People in my class at school look out for me
- People at school tease me because of my illness

My illness stops me from doing school activities I would like to do
My school is well set up for my physical needs (eg. ramps, rails)

Community

- People in my neighbourhood are supportive of people with illness or disabilities
- It is easy for me to physically get around in my neighbourhood
- There are sufficient facilities in the neighbourhood for my needs (eg toilets, rest rooms, rails, ramps)

About your illness...

What illness(es) do you have

- How often does your illness:
- Cause difficulties in your daily life
- Interfere with your enjoyment of life
- Cause you to need physical aids (eg. crutches, wheelchair)

Originele
versie van
de ARQ

opgevraagd via mail bij Deirdre Gartland

ADOLESCENT RESILIENCE SCALE (ARS)

AUTEURS: Oshio, Kaneko, Nagamine & Nakaya
VERTALING: Geen Nederlandse vertaling gevonden
JAAR VAN PUBLICATIE: 2003

1. Achterliggende definitie veerkracht

"*The process of, capacity for, or outcome of successful adaptation despite challenging or threatening circumstances*" (Masten, Best, & Garmezy, 1990)

Review Windle et al. (2011): '*Very little theoretical rationale is presented, and it is unclear as to how the psychological characteristics were chosen to represent resilience.*'

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

In kaart brengen van de **psychologische kenmerken** van veerkracht (zie ook <https://www.hsph.harvard.edu/health-happiness/adolescent-resilience-scale-ars/>)

2.2. Doelgroep

Oudere adolescenten/jongvolwassenen (19-23 jaar)

3. Omschrijving

De Adolescent Resilience Scale beoordeelt de psychologische kenmerken van veerkracht. De schaal onderzoekt drie factoren: novelty seeking (nieuwsgierigheid), emotion regulation (emotieregulatie) en positive future orientation (positieve toekomstgerichtheid).

De ARS is beschikbaar als zelfrapportage schaal met 21 items

4. Afname en scoring

Zelfrapportage vragenlijst - 21 items; 5 items worden omgekeerd gescoord

Antwoordopties: 5-punts Likert schaal, gaande van 1=zeker niet tot 5=zeker wel

De totaalscore op de ARS wordt berekend door het gemiddelde te nemen van de som van alle 21 items.

Er kunnen ook drie subschaalscores berekend worden voor de drie factoren nieuwsgierigheid (7 items), emotieregulatie (9 items) en positieve toekomstgerichtheid (5 items). Deze subschaalscores worden eveneens verkregen door de gemiddelde itemscores van elke factor te berekenen (zie bijlage 1).

5. Psychometrische kwaliteit en normen

De ARS werd ontwikkeld en gevalideerd bij oudere adolescenten/jongvolwassenen uit Japan.

De interne consistentiecoëfficiënt voor deze drie subschalen in de oorspronkelijke studie was respectievelijk 0.79, 0.77 en 0.81; voor de schaal als geheel was dit 0.85 (Oshio et al., 2003).

De constructvaliditeit van de schaal werd bevestigd door latere studies; ook werden in andere studies gelijkaardige interne consistentiecoëfficiënten gevonden (zie bvb. Khodaei & Mousavi, 2021)

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- inpasbaar in ons eigen ontwikkeld framework

NADELEN

- Lengte (21 items)
- Relatief weinig onderzocht
- Specifieke doelgroep van jongvolwassenen, mogelijk minder geschikt voor jongere adolescenten (geen studies die dit nagaan)
- Veerkracht wordt gedefinieerd als multidimensioneel, maar vragenlijst focust uitsluitend op intrapsycische, individuele trekken; beperkte theoretische onderbouwing
- Geen Nederlandse vertaling beschikbaar (review Seko et al., 2020)

7. Gebruik

Geen informatie (vermoedelijk wel open source)

8. Website

/

9. Relevante publicatielijst

Oshio, A., Kaneko, H., Nagamine, S., & Nakaya, M. (2003). Construct Validity of the Adolescent Resilience Scale. *Psychological Reports*, 93(3_suppl), 1217-1222.

<https://doi.org/10.2466/pr0.2003.93.3f.1217>

Bijlage 1: Adolescent Resilience Scale (ARS) – 21 items, item content volgens subschalen

APPENDIX

ITEM CONTENT OF THE ADOLESCENT RESILIENCE SCALE

Novelty Seeking

- I seek new challenges.
- I like new or intriguing things.
- I think I have a high level of interest and curiosity.
- I like to find out about things.
- I think difficulties form a part of life's valuable experiences.
- I don't like to do unfamiliar things.
- I find it bothersome to start new activities.

Emotional Regulation

- I think I can control my emotions.
- I can stay calm in tough circumstances.
- I make an effort to always stay calm.
- I think I have perseverance.
- I find it difficult not to dwell on a negative experience.*
- I cannot endure adversity.*
- My behavior varies with my daily moods.*
- I lose interest quickly.*
- I have difficulty in controlling my anger.*

Positive Future Orientation

- I am sure that good things will happen in the future.
 - I think I have a bright future.
 - I feel positive about my future.
 - I have a clear goal for the future.
 - I am striving towards my future goal.
-

*Reverse-scored items.

BRIEF RESILIENCE SCALE (BRS EN BRS-NL)

AUTEURS: Smith et al., 2008

VERTALING: Six-Dijkstra, 2015

JAAR VAN PUBLICATIE: 2008

1. Achterliggende definitie veerkracht

Focus op 'bouncing back' (terugveren) aspect van veerkracht

Sluit aan bij de definiëring van Carver (1998) rond veerkracht die terugveren naar een eerder functioneringsniveau of 'thriving' vooronderstelt.

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

De vragenlijst heeft tot doel om veerkracht op een betrouwbare manier te beoordelen als het 'terugveren bij stress',

Het was dus de expliciete bedoeling om 'terugveren' in kaart te brengen: "*Rather than specifically assessing resilience as the ability to bounce back, resist illness, adapt to stress, or thrive in the face of adversity, previous measures have generally assessed protective factors or resources that involve personal characteristics and coping styles. For example, the Resilience Scale (Wagnild & Young, 1993) aimed to assess equanimity, perseverance, self-reliance, meaningfulness, and existential aloneness. Similarly, the Connor Davidson Resilience Scale (Connor & Davidson, 2003) aimed to assess characteristics such as self-efficacy, sense of humor, patience, optimism, and faith.*" (Smith et al., 2008, p.185)

2.2. Doelgroep

Algemene populatie; de initiële studie bevroeg o.a. 2 subgroepen van undergraduates, met een gemiddelde leeftijd van respectievelijk 20,4 en 19,8 jaar.

Geen bijkomende valideringsstudie te vinden voor jongere adolescenten

3. Omschrijving

De BRS(-NL) is een zelf-rapportage vragenlijst. Het is een schaal met 6-items die de mate van individuele veerkracht nagaat (zie bijlage 1).

De items worden gescoord op een 5-punts Likert schaal gaande van 1 = sterk oneens oneens) tot 5 = sterk mee eens.

4. Afname en scoring

Item 1, items 3 en items 5 zijn positief geformuleerd (bijv. "*Na een moeilijke periode veer ik meestal gemakkelijk weer terug*"), terwijl item 2, item 4 en item 6 negatief geformuleerd (bijv. "*Het kost me meestal veel tijd om over tegenslagen in mijn leven heen te komen.*").

De BRS-NL wordt gescoord door de scores op item 2, 4 en 6 om te keren en het gemiddelde te berekenen van de soms op de zes items.

Een hogere score komt overeen met veerkrachtiger zijn dan een lagere score (Smith et al., 2008).

Er zijn geen subschalen (eenfactor-structuur)

5. Psychometrische kwaliteit en normen

De originele Brief Resilience Scale (BRS), zoals ontwikkeld door Smith et al. (2008) heeft een goede interne consistentie met Cronbach's α variërend van .81 tot .91. In de studie van Smith et al. (2008) wordt ook melding gemaakt van een goede test-hertestbetrouwbaarheid van .69 voor één maand en .62 voor drie maanden.

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Korte vragenlijst (6 items)
- Reeds vertaald naar het Nederlands
- Ingebed in duidelijk theoretisch kader; inpasbaar in ons eigen ontwikkeld framework

NADELEN

- Enkel gevalideerd bij oudere adolescenten; studenten. Bruikbaarheid bij jongere adolescenten / lagere schoolkinderen niet duidelijk

7. Gebruik

Weinig over te vinden
Open source

8. Website

/

9. Relevante publicatielijst

Smith, B. W., Dalen, J., Wiggins, K., Tooley, E., Christopher, P., & Bernard, J. (2008). The brief resilience scale: assessing the ability to bounce back. *International journal of behavioral medicine*, 15(3), 194-200. DOI: 10.1080/10705500802222972

Bijlage 1: Brief Resilience Scale – Korte Veerkracht Vragenlijst (BRS-NL), Nederlandse vertaling

Korte Veerkracht Vragenlijst (Nederlandse vertaling, WMC Six Dijkstra, 2015)

Graag aangeven in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen, maak daarbij gebruik van de volgende schaal:

1 = sterk mee oneens, 2= mee oneens, 3 = neutraal, 4 = mee eens, 5 = zeer mee eens

1. Na een moeilijke periode veer ik meestal gemakkelijk weer terug.

1 2 3 4 5

2. Ik vind het moeilijk om me door stressvolle gebeurtenissen heen te slaan.
(R)

1 2 3 4 5

3. Het kost me niet veel tijd om te herstellen van een stressvolle gebeurtenis

1 2 3 4 5

4. Ik vind het moeilijk om het snel van me af te schudden als er iets ergs is gebeurd.
(R)

1 2 3 4 5

5. Ik sla me meestal redelijk probleemloos door moeilijke periodes heen.

1 2 3 4 5

6. Het kost me meestal veel tijd om over tegenslagen in mijn leven heen te komen.
(R)

1 2 3 4 5

Engelse versie:

TABLE 6

S/N	Brief Resilience Scale (BRS)
1	I tend to bounce back quickly after hard times
2	I have a hard time making it through stressful events (R)
3	It does not take me long to recover from a stressful event
4	It is hard for me to snap back when something bad happens (R)
5	I usually come through difficult times with little trouble
6	I tend to take a long time to get over set-backs in my life (R)

Note. R = reverse coded items.

Source: *Smith et al., 2008*

CONNOR-DAVIDSON RESILIENCE SCALE (CD-RISC)

AUTEURS: Connor KM & Davidson JRT

<http://www.connordavidson-resiliencescale.com/CD-RISC%20Manual%2008-19-18.pdf>

VERTALING: Danhof-Pont

Er bestaat een goedgekeurde vertaling van de CD-RISC naar 90 talen, waaronder het Nederlands.

De CD-RISC werd in het Nederlands vertaald door M. Danhof-Pont (LUMC Leiden) en na terugvertaling gecontroleerd op overeenstemming met de Engelstalige versie door één van de oorspronkelijke auteurs (Davidson).

Er gebeurde ook een psychometrische evaluatie van de 25-item versie van de vragenlijst bij 468 Nederlandssprekende volwassenen. Een confirmatorische factoranalyse op basis van deze data toonde aan dat het verkorte 1-factormodel met 10 items, congruent met de bevindingen van Campbell-Sills & Stein (2007), het best passend was (Markovitz, et al., 2014)

JAAR VAN PUBLICATIE: 2003

1. Achterliggende definitie veerkracht

Handleiding bevat geen exacte definitie.

'Stress-coping conceptualised as hardiness (Kobasa, 1979; Rutter, 1985), stress endurance (Lyons, 1991) and Shakleton's experiences of survival (Pangallo et al., 2015)

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

De CD-RISC werd initieel ontwikkeld voor gebruik bij personen met een post-traumatische stress-stoornis (PTSD) in een klinische setting; de definiëring sluit hierbij aan.

De CD-RISC meet verschillende componenten van veerkracht:

- Het vermogen om zich aan te passen aan veranderingen
- Het vermogen om om te gaan met wat gebeurt / 'wat er langskomt'
- Het vermogen om met stress om te gaan
- Het vermogen om gefocust te blijven en helder te denken
- Het vermogen om niet ontmoedigd te raken in het licht van falen
- Het vermogen om onaangename gevoelens zoals woede, pijn of verdriet te verwerken

2.2. Doelgroep

Vragenlijst werd ontwikkeld en getest bij personen (volwassenen) met een post-traumatische stress-stoornis (PTSD), maar werd ook uitgebreid onderzocht in de algemene populatie (volwassen cohortes).

Daarnaast zijn er ook meerdere gepubliceerde studies waarin het instrument ook gebruikt werd bij kinderen en adolescenten in de leeftijd van 10 tot 18 jaar. De resultaten van deze studies geven aan dat de schaal bevredigend presteert in deze leeftijdsgroepen.

3. Omschrijving

De CD-RISC is een zelf-rapportage vragenlijst. Naast de volledige **25-item CD-RISC versie (of CD-RISC 25)**, zijn er twee kortere versies: de 10-item (**CD-RISC 10**) en 2-item (**CD-RISC 2**) schalen.

De CD-RISC-2 maakt deel uit van de langere CD-RISC. Deze korte schaal is nuttig als een korte maat voor veerkracht of in bijzonder voor het meten van de voortgang na de behandeling (Vaishnavi, Connor & Davidson (2007) - *"The creators of the scale selected these two items as etymologically capturing the true essence of resilience, or the ability to bounce back and successfully adapt to change"*).

Items worden gescoord op een 5 punts-Likertschaal, gaande van 0 tot 4 (antwoordopties zijn 0 = 'Helemaal niet', 1= zelden waar', 2= soms waar', 3= vaak waar' tot 4= 'altijd waar'). De respondent beantwoordt de vragen refererend naar 'de vorige maand'. Is een specifieke situatie niet relevant voor de afgelopen maand, dan antwoordt de respondent op basis hoe hij denkt te reageren.

4. Afname en scoring

De afname van de zelfrapportage vragenlijst (25 item versie) duurt tussen de vijf en tien minuten. Indien nodig kunnen items ook voorgelezen worden. Voor de 10-item en 2-item versie wordt de afnametijd geschat op respectievelijk 2 en 1 minuut

Scoren van de CD-RISC 25 gebeurt door het optellen van het totaal van alle items. Deze totaalscore kan dus variëren van 0 tot 100. Hogere scores weerspiegelen een grotere veerkracht.

Alternatieve scoringsmethoden worden afgeraden (zoals berekenen van scores op subschalen die zijn gedefinieerd door factoranalyse of gebruik van itemgemiddelden).

De versie met **10 items** (CD-RISC-10) heeft een totale score van 0-40. Deze vragenlijst omvat de items 1, 4, 6, 7, 8, 11, 14, 16, 17, en 19 van de oorspronkelijke schaal, en werd ontwikkeld op basis van factoranalyse. (zie bijlage 2)

In een bevraging van de algemene bevolking (764 Amerikaanse volwassenen) werd een gemiddelde score van 31,8 (SD = 5,4) verkregen voor de CD-RISC 10 (Campbell-Sills L, Forde DR, Stein MB. (2009) Journal of Psychiatric Reserch, DOI:10.1016/j.jpsychires.2009.01.013). Een bijna identieke gemiddelde score werd verkregen door Davidson (ongepubliceerd) in de Amerikaanse steekproef van de algemene bevolking (2003).

De versie met **2 items** (CD-RISC) 2 is gebaseerd op de items 1 en 8 (scorebereik van 0-8), en werd ontwikkeld als een maat voor 'terugveren' ("bounce-back") en aanpassingsvermogen door de originele auteurs van de CR-RISC (Vaishnavi et al, 2007). (zie bijlage 3).

In een algemeen bevolkingsonderzoek van 458 volwassenen in de Verenigde Staten was de gemiddelde CD-RISC 2-score 6,91; lagere scores werden waargenomen in psychiatrische groepen met depressie (5,12), GAD (4,96) en PTSS (4,70) (Vaishnavi et al, 2007) en bij overlevenden van de Zuidoost-Aziatische tsunami van 2004 (Irmansyah et al, 2010).

5. Psychometrische kwaliteit en normen

In verschillende reviewstudies wordt de CR-RISC naar voor geschoven als een robuuste maat, met goede psychometrische kwaliteiten. Zowel interne consistentie (0.89) en test-hertest betrouwbaarheid (0.87) als ook validiteit werden uitgebreid onderzocht.

Volgens Gonzalez, Moore, Newton & Galli (2015) is de 10-item versie psychometrisch beter in vergelijking met de eendimensionale schaal van 25 items (weerspiegelt beter het vermogen om terug te veren na een verscheidenheid aan uitdagingen die zich in het leven kunnen voordoen). Ook Markovitz et al. (2014) komen tot deze conclusie voor de Nederlandse versie (Markovitz et al., 2014).

De 10-item schaal vertoonde ook de minste verschillen voor geslacht.

De CD_RISC werd afgenomen in verschillende etnische groepen en culturele contexten. Etniciteit was een bepalende factor in twee studies in Zuid-Afrika en de VS (Jorgensen en Seedat, 2008; Marwitz et al, 2017), maar niet in andere (Connor en Davidson, 2003; Wilks, 2006; Campbell-Sills et al, 2009).

In Chinese, Japanse, Koreaanse en Iraanse steekproeven lag de gemiddelde score onder die in Amerikaanse populaties (bijv. Yu en Zhang, 2007, Khoshouei, 2009), maar de steekproeven waren ook verschillend van aard, d.w.z. ze waren niet representatief voor de algemene bevolking.

Etniciteit had geen invloed op de veerkrachtscore in een multi-etnische groep Australische adolescente vluchtelingen (Ziaian et al, 2012).

Witte en niet-witte chirurgen verschilden niet in hun CD-RISC-10 scores (33,4 vs 33,6) (Warren et al, 2013).

Volledig overzicht: zie handleiding

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Inpasbaar in ons eigen ontwikkeld framework – focus ligt hoofdzakelijk op ‘terugveren’
- Intensief onderzocht: getest op de algemene bevolking en in klinische samples; ook bij verschillende ethnische groepen. De CD-RISC heeft een goede interne consistentie.
- Reeds vertaald naar het Nederlands
- Korte (10 item) en zeer korte (2 item) versie beschikbaar

NADELEN

- Initieel niet ontwikkeld voor kinderen en jongeren (doch onderzoek toont bruikbaarheid bij kinderen van 13 jaar wel aan)
- Niet gratis
- Psychometrische kwaliteiten voor 2-item versie minder gunstig (zie bvb. Pangallo et al., 2015).
- Meet eerder persoonlijke inschatting van het terugveren, dan het proces op zich

7. Gebruik

Geen open source; kan enkel gebruikt worden mits toestemming

Voor het gebruik van de vragenlijst moet een vergoeding betaald worden. Het bedrag wordt bepaald door een aantal factoren, waaronder de versie van de RISC, de status van de onderzoek, het gebruikt volume (of het verwachte gebruiksvolume) en het type activiteit waarvoor de schaal zal worden gebruikt.

8. Website

<http://www.connordavidson-resiliencescale.com/>

Mailadres voor gebruik vragenlijst: mail@cd-risc.com

9. Relevante publicatielijst

Connor KM, Davidson JRT. Development of a new resilience scale: the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC) (2003). *Depression and Anxiety*: 18: 71-82.

Markovitz, S; Peters, M.L.; Schrooten, W., & Schouten E. (2014). Psychometrische evaluatie van de CD-Risc in een Nederlandstalige populatie: een multi- of unifactorieel meetinstrument om veerkracht te meten? *Tijdschrift Klinische Psychologie*, 44, 55-68.

Bijlage 1: Connor-Davies Resilience Scale (CD-RISC 25) – 25 items (original version)

1. I am able to adapt when changes occur.
2. I have one close and secure relationship.
3. Sometimes fate or God helps me.
4. I can deal with whatever comes my way.
5. Past successes give me confidence.
6. I try to see the humorous side of things when I am faced with problems.
7. Having to cope with stress can make me stronger.
8. I tend to bounce back after illness, injury or other hardships.
9. I believe most things happen for a reason.
10. I make my best effort, no matter what.
11. I believe I can achieve my goals, even if there are obstacles.
12. Even when hopeless, I do not give up.
13. In times of stress, I know where to find help.
14. Under pressure, I stay focused and think clearly.
15. I prefer to take the lead in problem-solving.
16. I am not easily discouraged by failure.
17. I think of myself as a strong person when dealing with life's challenges and difficulties.
18. I make unpopular or difficult decisions.
19. I am able to handle unpleasant or painful feelings like sadness, fear, and anger.
20. I have to act on a hunch.
21. I have a strong sense of purpose in life.
22. I feel like I am in control.
23. I like challenges.
24. I work to attain goals.
25. I take pride in my achievements.

Bijlage 2: Connor-Davies Resilience Scale (CD-RISC 10) – 10 items

1. I am able to adapt when changes occur.
2. I can deal with whatever comes my way.
3. I try to see the humorous side of things when I am faced with problems.
4. Having to cope with stress can make me stronger.
5. I tend to bounce back after illness, injury or other hardships.
6. I believe I can achieve my goals, even if there are obstacles.
7. Under pressure, I stay focused and think clearly.
8. I am not easily discouraged by failure.
9. I think of myself as a strong person when dealing with life's challenges and difficulties.
10. I am able to handle unpleasant or painful feelings like sadness, fear, and anger.

Bijlage 3: Connor-Davies Resilience Scale (CD-RISC 10) – 2 items

1. I am able to adapt when changes occur.
2. I tend to bounce back after illness, injury, or other hardships.

CHILD & YOUTH RESILIENCE MEASURE - REVISED (CYRM-R)

AUTEURS: Resilience Research Center, Canada
Philip Jefferies, Ph.D., Lisa McGarrigle, Ph.D., & Michael Ungar
Resilience Research Centre. (2022). CYRM and ARM user manual v2.5.
Halifax, NS: Resilience Research Centre, Dalhousie University. Retrieved from
<http://www.resilienceresearch.org/>
Jefferies, P., McGarrigle, L., & Ungar, M. (2018). The CYRM-R: A Rasch-validated revision of the Child and Youth Resilience Measure. *Journal of Evidence-Informed Social Work*.
<https://doi.org/10.1080/23761407.2018.1548403>

VERTALING: Nederlandse vertaling beschikbaar; vertaald door het lectoraat Jeugd en Samenleving, Hogeschool In Holland en het Verwey Jonker Instituut in het kader van het onderzoek 'Ondersteuning Jeugd in Overgang naar Volwassenheid' (OJOV)

Vertaald in meer dan 20 talen

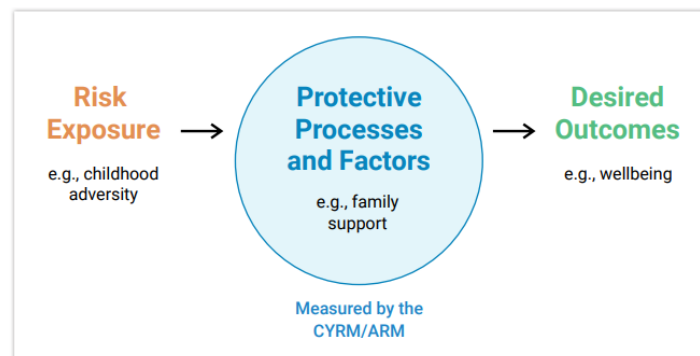
JAAR VAN PUBLICATIE: 2019

1. Achterliggende definitie veerkracht

"In the context of exposure to significant adversity, resilience is both the capacity of individuals to navigate their way to the psychological, social, cultural, and physical resources that sustain their well-being, and their capacity individually and collectively to negotiate for these resources to be provided in culturally meaningful ways" (Ungar)

In deze definitie wordt er dus van uit gegaan dat veerkracht vereist dat individuen over *de capaciteit* beschikken om toegang te krijgen tot ondersteunende middelen die het welzijn versterken en tegenslagen te overwinnen. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat families, gemeenschappen en overheden deze middelen moeten beschikbaar stellen aan kinderen en jongeren.

In die zin is veerkracht het resultaat van zowel succesvolle 'navigatie' naar hulpbronnen als 'onderhandelingen' over het op een zinvolle wijze beschikbaar stellen van deze hulpbronnen.

Review Windle et al. (2011) – over oorspronkelijke versie van CYRM: *'The authors do not cite some of the early literature on resilience, but use a definition of their own from previous work to highlight that resilience is a dynamic interplay between the individual and available resources. This interplay involves a process of navigation and negotiation between the individual, their families and the community. They note some of the difficulties in identifying a 'standard' measure of resilience across different cultures and contexts.'*

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

Meten van **sociaal-ecologische veerkracht** van kinderen en jongeren; de oorspronkelijke versie van de CYRM werd ontwikkeld rekening houdend met diverse sociale contexten in verschillende van culturen.

2.2. Doelgroep

De CYRM-R heeft verschillende versies

- Child-vragenlijst voor kinderen tussen 5 en 9 jaar
- een Youth-vragenlijst voor jongeren tussen 10 en 23 jaar
- (een volwassenversie (18+) – ARM (niet verder besproken))

Voor elke versie bestaat er een zelfrapportage vragenlijst en een vragenlijst die ingevuld kan worden door een andere persoon die goed bekend is met het individu ('Person Most Knowable' - PMK) (kan dus eventueel als multi-informant bevraging ingezet worden).

3. Omschrijving

De CYRM-R is de verkorte versie van de CYRM (het gebruik van deze versie wordt aanbevolen ipv de initiële 58-item en oorspronkelijk gevalideerde 28-item versie van de vragenlijst: '*Currently, we recommend using the 17-item versions of the CYRM and ARM (also known as the CYRM-R and ARM-R)*' (Resilience Research Center; p. 18).

De CYRM-R is beschikbaar als **zelfrapportage vragenlijst met 17 items**. De jongeren-versie (10-23 jaar) en de volwassenversie (+18) is ook beschikbaar in vereenvoudigd taalgebruik, zodat de vragenlijst ook kan ingevuld worden door personen met beperkte taalkennis.

Bijlage 1: Jongerenversie 10-23, 17 items (Nederlands) (kind-versie niet beschikbaar in het Nederlands op de officiële website).

Naast deze 17-item versie werd ook een **12-item versie** ontwikkeld '*die beter geschikt is voor gebruik in algemene bevestigingen bij jongeren waarbij de volledige versie van de vragenlijst van 28 items onaanvaardbaar lang kan worden geacht*' (Liebenberg et al., 2013). Deze versie is op de website enkel terug te vinden in het archief (de 12-item versie is nadien weer uitgebreid naar 17 items).

Bijlage 2: Jongerenversie 10-23, 12 items (Nederlands)

4. Afname en scoring

Met behulp van de handleiding kan eventueel een keuze gemaakt worden voor gebruik van de gepaste versie.

Invullen van de test duurt ongeveer vijf tot tien minuten afhankelijk van het begripsniveau. Voor huidige studie veronderstellen we het gebruik van de zelfrapportage vragenlijst voor jongeren.

De CRMY omvat 17 items (afnameduur +/- 10 minuten); alle items zijn positief geformuleerd (geen omgekeerd gecodeerde items).

Items worden gescoord volgens een Likert-schaal; er is er versie met drie- en/of vijf punt Likert-schaal, waar 1 '*helemaal niet mee eens*' en 3 respectievelijk 5 '*helemaal mee eens*' is. De items van de vragenlijst kunnen direct worden opgeteld om een **totale veerkracht-score** van het individu te berekenen. Er zijn geen omgekeerd gecodeerde items en alle items worden gelijk gewogen.

Bij gebruik van de 5-punts Likertschaal (met responsies van 1-5), is de minimumscore 17 en de maximale score is 85.

Bij gebruik van de 3-punts Likertschaal (met responsies van 1-3), is de minimumscore 17 en de maximale score is 51.

Naast de totaalscore kunnen ook scores op **twee subschalen** berekend worden:

- **Personal resilience** (persoonlijke veerkracht): intrapersonlijke en interpersoonlijke items;
- **Caregiver resilience** (veerkracht van de verzorger): omvat kenmerken die samenhangen met belangrijke relaties gedeeld met een primaire verzorger;

De subschalen zijn met elkaar verbonden, omdat beide dimensies zijn afhankelijk van de sociale ecologie van individuen om hun veerkracht te versterken.

5. Psychometrische kwaliteit en normen

De CYRM-R heeft robuuste psychometrische kwaliteiten. Verder is er ook sprake van goede interne betrouwbaarheid en test-hertest betrouwbaarheid.

Volledig overzicht <https://cyrm.resilienceresearch.org/properties/>

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Getest en bruikbaar voor kinderen en jongeren met diverse culturele achtergronden
- Ingebed in duidelijk theoretisch kader; inpasbaar in ons eigen ontwikkeld framework
- Intensief onderzocht
- Reeds vertaald naar het Nederlands
- Eén van de weinige instrumenten waarbij tijdens het ontwikkelproces veel aandacht ging naar inhoudsvaliditeit (Vannest et al., 2019 '*Ungar and Liebenberg (2011) describe attempts to involve research and community members across multiple sites in 11 different countries to form a representative set of questions for the CYRM*').

NADELEN

- Lengte (17 items)
- Zeker de 17-item versie is nog relatief nieuw; wordt in weinig reviews meegenomen

7. Gebruik

Open-source (vrij verkrijgbaar via website)

8. Website

<https://cyrm.resilienceresearch.org/>

9. Relevante publicatielijst

Jefferies, P., McGarrigle, L., & Ungar, M. (2018). The CYRM-R: A Rasch-validated revision of the Child and Youth Resilience Measure. *Journal of Evidence-Informed Social Work*. <https://doi.org/10.1080/23761407.2018.1548403>

Liebenberg, L., Ungar, M., LeBlanc, J.C. (2013). The CYRM-12: a brief measure of resilience. *Canadian Journal of Public Health*. 104(2):e131-5. <https://doi.org/10.1007/BF03405676>

Resilience Research Centre. (2022). CYRM and ARM user manual v2.5. Halifax, NS: Resilience Research Centre, Dalhousie University. Retrieved from <http://www.resilienceresearch.org/>

**Bijlage 1: Child Youth Resilience Measure – Revised (CYRM-R) – 17 items,
Nederlandse vertaling** *Jeugd, Nederlandse versie*

CYRM-R (jeugd)						
Geef bij elke stelling aan of dit voor jou klopt. Er is geen goed of fout antwoord.						
Nr.	Vraag	Helemaal niet mee eens	Niet mee eens	Niet mee eens en niet mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
1	Ik kan goed omgaan met mensen om me heen					
2	Naar school gaan vind ik belangrijk					
3	Ik weet hoe ik mij in verschillende sociale situaties moet gedragen (bijv. in de klas of met vrienden)					
4	Mijn ouders/verzorgers houden mij goed in de gaten					
5	Mijn ouders/verzorgers weten veel over mij (bijv. wie mijn vrienden en wat mijn hobby's zijn)					
6	Als ik honger heb is er genoeg eten					
7	Ik denk dat mensen het leuk vinden om bij mij te zijn					
8	Ik praat met mijn ouders/verzorgers over hoe ik mij voel (bijv. als ik verdrietig ben)					
9	Ik voel me gesteund door mijn vrienden					
10	Ik heb het gevoel dat ik erbij hoor op school					
11	Mijn familie steunt mij in moeilijke tijden					
12	Mijn vrienden steunen mij in moeilijke tijden					
13	Ik word eerlijk behandeld door mijn omgeving					
14	Ik heb de kans om aan anderen te laten zien dat ik volwassen word					
15	Ik voel me veilig als ik met mijn familie ben					
16	Ik heb de kans om kwaliteiten te ontwikkelen die ik later in mijn leven nodig heb (bijv. koken, werken en anderen helpen)					
17	Ik vind de culturele en familie tradities die ze bij mij thuis hebben leuk (bijv. verjaardag of Kerst)					

Bijlage 2: Child Youth Resilience Measure – Revised (CYRM-R) – 12 items, Nederlandse vertaling

In hoeverre zijn onderstaande zinnen op jou van toepassing?
Omcirkel 1 antwoord per uitspraak.

	Hele- maal niet	Weinig	Een beetje	Best veel	Heel veel
1. Ik heb mensen waar ik tegen op kijk					
2. Een opleiding afronden is belangrijk voor me					
3. Mijn ouder(s)/verzorger(s) weten veel over mij					
4. Ik probeer af te maken waar ik aan begin					
5. Ik ben in staat problemen op te lossen zonder mezelf of anderen schade toe te brengen (bijv. door drugsgebruik en/of geweld)					
6. Ik weet waar ik in mijn omgeving hulp kan krijgen					
7. Ik voel me thuis op school					
8. Mijn familie steunt me in moeilijke tijden					
9. Mijn vrienden steunen me in moeilijke tijden					
10. Ik word eerlijk behandeld in mijn omgeving					
11. Ik heb de kans om vaardigheden te ontwikkelen die later in mijn leven van pas komen (zoals voor werk en om te zorgen voor anderen)					
12. De tradities van mijn omgeving vind ik leuk					

DEVEREUX EARLY CHILDHOOD ASSESSMENT (DECA)

AUTEURS: LeBuffe, & Naglieri (Center for Resilient Children)

VERTALING: niet beschikbaar (enkel Engels en Spaans)

JAAR VAN PUBLICATIE: 1999

1. Achterliggende definitie veerkracht

A resilient person copes and “bounces back” when faced with stress, change, or risk factors – negative influences in a person’s life. Someone who is resilient can identify problems, find ways to address challenges, recover quickly and move on. A resilient person has many protective factors – characteristics, people, and supports that help a person get through tough times.

Protective factors and risk factors are all around us. In general, three categories are used to organize both protective factors and risk factors:

- **Environmental:** safety of where you live, quality of the programs and services available (or unavailable) to you
- **Familial:** how loving and caring your family may be, how much time and support your family offers each other
- **Within-person:** your temperament, abilities (and inabilities), skills and characteristics that make you who you are”

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

De verschillende instrumenten van het Devereux Early Childhood Assessment-systeem werden ontwikkeld om te gebruiken als aanvulling op bestaande systemen; in het bijzonder ook in functie van de bevordering van de sociale en emotionele ontwikkeling. Op basis van de assessment kan een advies geformuleerd worden en kunnen beslissingen genomen worden over in te plannen activiteiten die de sociale en emotionele ontwikkeling van jonge kinderen kunnen bevorderen.

Doelgroep

De Devereux Early Childhood Assessment (DECA) Programma instrumenten zijn gericht op jonge kinderen, van de geboorte tot de kleuterschool. Er zijn drie verschillende instrumenten:

- [DECA Infant/Toddler Program](#) (geboorte -4 weken- tot 36 maand)
- [DECA Preschool Program](#), 2nd Edition (3 tot 5 jaar)
- [DECA Clinical](#) (2 through 5 years)

Er bestaat ook een survey voor volwassenen:

- [Devereux Adult Resilience Survey](#)

De klinische versie en de versie voor volwassenen worden hier verder niet besproken.

3. Omschrijving

(1) Devereux Early Childhood Assessment for Infants (DECA-I) is een gedragsbeoordelingsschaal die de beschermende factoren die centraal staan in de sociale en emotionele gezondheid en veerkracht bij baby's van 4 weken tot 18

maanden in kaart brengt. De DECA-I telt 33 items; het duurt 5-10 minuten om de papieren versie in te vullen en 3-5 minuten om de online versie in te vullen.

(2) Devereux Early Childhood Assessment for Toddlers (**DECA-T**) is een vergelijkbare schaal, maar gericht op peuters tussen 18 en 36 maanden. De DECA-I telt 36 items; het duurt 5-10 minuten om de papieren versie in te vullen en 3-5 minuten om de online versie in te vullen.

(3) The Devereux Early Childhood Assessment for Preschoolers, Second Edition (**DECA-P2**) tot slot, richt zich op jonge kinderen tussen 3 en 5 (i.e., tot de 6de verjaardag). Dit instrument telt 38 items.

Elk van deze schalen kan gebruikt worden als een screenings- of als assessment instrument.

4. Afname en scoring

Alle instrumenten worden aangeboden via een (betalend) online platform. De instrumenten worden ingevuld door hetzij ouders, hetzij begeleiders, gezien het over jonge kinderen gaat. Zowel voor de DECA-I als de DECA-T kunnen volgende scores berekend worden: Totaal protectieve factoren (TPF), deze is samengesteld uit 3 factoren (subscalen): Initiatief; Attachment / Relationships. Voor Preschoolers ook Self-regulation. Aansluitend kan er ook een samengestelde score berekend worden voor sociale en emotionele problemen (behavioral concerns).

Items worden gescoord op een 5-punts Likertsschaal gaande van 0=nooit to 4=zeer vaak (frequentie wordt gemeten voor de afgelopen 4 weken).

Normtabellen beschikbaar

5. Psychometrische kwaliteit en normen

Normen beschikbaar voor US-populatie (percentielscores en T-scores)

Zowel de DECA-I en DECA-T hebben een hoge interne betrouwbaarheid. De alpha voor de Total Protective Factors Scale van de DECA-I is hoog, zowel voor ouders (.90 to .94) als voor begeleiders (.93 to .94). Hetzelfde kan gezegd worden voor de peuter-versie (DECA-T) met een alpha voor ouders van .94 en voor begeleiders van .95.

De interne betrouwbaarheidscoëfficiënten voor de resterende DECA-T-schalen (Attachment/Relationships, Initiative and Self-Regulation) waren eveneens hoog. Deze varieerden van .79 (Zelfregulatie Ouders) tot .94 (Initiative Teacher Rater). De mediane betrouwbaarheidscoëfficiënt over deze drie schalen was .87 voor ouderbeoordelaars en .90 voor begeleiderbeoordelaars.

Goede test-retest betrouwbaarheid (DECA-I): statistisch significante correlatie coëfficiënten ($p < .001$); ouders waren meer consistent dan leerkrachten?

Ook de inter-rater betrouwbaarheid (teacher-teacher en parent parent werden nagegaan.

De coëfficiënten voor ouderparen waren .58 voor de Total Protective Factorsschaal en minstens .53 voor de subscalen. Binnen de begeleidersparen waren er geen significante coëfficiënten. Voor de peuterversie DECA-T werden significante en voldoende hoge coëfficiënten gevonden voor zowel ouderparen als begeleiderparen.

Criterionvaliditeit werd nagegaan door een groep van respectievelijk baby's en peuters met emotionele en gedragsproblemen ('identified sample') te vergelijken met een gematchte community-sample. De verschillen tussen beide groepen waren significant voor totale score en de verschillende subschaalscores.

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Psychometrische kwaliteit grondig onderzocht en zeer goed gedocumenteerd

- Eén van de weinige schalen die zich richt op (zeer) jonge kinderen
- Breed instrument; meet verschillende domeinen van het ontwikkelde conceptueel kader
- Volledig pakket, met verschillende bijhorende materialen naast de vragenlijst

NADELEN

- Niet open-source
- Geen Nederlandse vertaling beschikbaar
- Volledig pakket; moeilijker inpasbaar in een eigen instrument

7. Gebruik

Betalend instrument; commercieel programma (zie website)- volledig pakket aan te kopen + bijkomende kost per individu

8. Website

[Devereux Center for Resilient Children](#)

9. Relevante publicatielijst

LeBuffe, P. A., & Naglieri, J. A. (1999). The devereux early childhood assessment. Lewisville, NC: Kaplan Press.

Mackrain, M., LeBuffe, P., & Powell, G. (2007). Devereux early childhood assessment for infants and toddlers. Lewisville, NC: Kaplan Early Learning Company.

Mackrain, M., LeBuffe, P., & Powell, G. (2007). Devereux early childhood assessment for infants and toddlers – user's guide. Lewisville, NC: Kaplan Early Learning Company.

EGO RESILIENCY - YOUTH; EGO RESILIENCE SCALE (ER89)

AUTEURS: Bromley, Johnson and Cohen; Block

VERTALING: ER89: Van der Ploeg (2013) – Ego Veerkracht Schaal

JAAR VAN PUBLICATIE:2006 (Ego-resiliency – Youth); 1996 (ER89)

1. Achterliggende definitie veerkracht

Het persoonlijkheidsmodel van Block en Block (1980) benadert de twee constructen ‘Ego Resiliency’ en ‘Ego Control’ als abstracties; doel is om de makkelijker waarneembare fenomenen van ‘motiverende controle’ en ‘aanpassing’ in kaart te brengen. Verondersteld wordt dat dit relatief duurzame, structurele aspecten van persoonlijkheid zijn (Block & Kremen, 1996).

Egocontrole varieert van ego-ondercontrole (lage drempel voor impuls-expressie) tot ego-overcontrole (hoge drempel voor expressie van driften). Het verwijst naar de mate waarin individuen hun impulsen al dan niet uiten. Waar hoge ego-overcontrole wordt geassocieerd met gedragsremming en internaliserende problemen (zoals depressie, angst en sociale problemen (Block & Block, 1980; Huey & Weisz, 1997)), ego-ondercontrole geassocieerd met impulsiviteit en een reeks externaliserende gedragingen, waaronder agressie, delinquentie en hyperactiviteit (Block & Block, 1980; Huey & Weisz, 1997).

Ego Resiliency verwijst dus naar het algemene **vermogen tot flexibele en vindingrijke aanpassing** aan externe en interne stressoren (Klohn, 1996).

Door sommige auteurs wordt het ook omschreven als ‘stress-invulnerability’. Farkas & Orosz benadrukken dat ego-resiliency een persoonlijkheidselement is ((meta)-trait): *“While both Block’s ER and resilience are treated as protective factors against adversity, they are different in many ways. On the one hand, resilience presupposes exposure to substantial adversity and is interpreted as a dynamic process rather than a personality trait. On the other hand, ER can be understood within his theory of personality, combined with EC (ego-control)’ (...) ego-resiliency as a meta-trait, because it reflects the flexibility of personality as a higher order organization. This notion of resiliency is activated in a wider range of situations than is conceived by the more recent theories of resilience.”*

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

De ER-Youth bouwt voort op de eerder ontwikkelde 14-item **Ego Resilience Scale (ER89)** van Block (1996). Deze schaal is bedoeld als manier om ego-resilience te meten adhv *subjectieve* beoordelingen (zelf-rapportage) te kunnen meten (zie bijlage 1) – als een één-dimensionaal construct.

De psychometrische waarden van de ER89 zijn twijfelachtig, in bijzonder de validiteit werd in vraag gesteld. In antwoord hierop ontwikkelden Farkas & Orosz the **Ego Resilience Scale – Reloaded (2015) of ER11**; deze schaal bestaat uit 11 items (zie bijlage 2))

ER89 werd initieel niet in overweging genomen omdat het ‘resiliency’ meet – op basis van het artikel van Farkas & Orosz (2015) werd toch beslist deze vragenlijst verder te bekijken. Vertrekkend van de ER89 en de Block & Block’ ego resiliency theory werden daarom, op basis van een grote bestaande dataset met persoonlijkheidsbeoordelingen, items gedestilleerd om Ego Resiliency bij jongeren in kaart te brengen (er werd ook een versie voor volwassenen ontwikkeld).

2.2. Doelgroep

ER-Youth: Adolescenten en jong volwassenen (gemiddelde leeftijd = 16 en 22)

Er89: De ER89-schaal is het meest uitgebreid getest bij adolescenten en universiteitsstudenten

Bijkomende valideringstudie van Farkas & Orosz (2015) is gebeurd bij verschillende steekproeven tussen 20 en 30 jaar.

3. Omschrijving

De ER-Youth onderzoekt veerkracht alleen op het niveau van het individu. De zelf-rapportage vragenlijst omvat 105 items

De schaal wil de ego-veerkrachtkenmerken van 'zelfverzekerd optimisme', 'productieve activiteit', 'inzicht en warmte' en 'bekwame expressiviteit' te beoordelen (4 subschalen).

ER89: is een schaal van 14 items, waarbij respondenten moeten aangeven in welke mate items op hen van toepassing zijn op een vier punts Likert-schaal.

Farkas & Orosz suggereren het gebruik van een 11-item versie (zie bijlage 3)

AEW = active engagement with the world; IPS = integrated performance under stress; RPSS = repertoire of problem solving strategies. AEW zorgt voor de informatie-opname en -selectie door een breeddenkende attitude van informatieverzamelijk; RPSS kan nodig zijn om de juiste probleemoplossende strategieën in te zetten en IPS kan worden geactiveerd in stressvolle situaties. De drie factoren vormen samen ego-veerkracht als een meta-eigenschap.

4. Afname en scoring

ER Youth. Antwoordopties: items hebben verschillende antwoord-indelingen, maar itemdrempels zijn vastgelegd om dichotome dummyvariabelen voor elk item te maken: afwezig = 0 of present = 1

Totale score: De som van de afzonderlijke dummyvariabelen voor items binnen subschalen wordt berekend om een totale score te berekenen voor elke ego-veerkrachtkenmerk.

Mogelijke scores varieerden van 0 tot 26 voor zelfverzekerd optimisme, van 0 tot 22 voor productieve activiteit, van 0 tot 38 voor inzicht en warmte, en van 0 tot 19 voor bekwame expressiviteit.

ER89 / ERR. Items worden gescoord op een vier punts Likert-schaal gaande van "Is helemaal niet van toepassing" tot "Zeer sterk van toepassing".

5. Psychometrische kwaliteit en normen

ER Youth. Relatief weinig info

In de review Windle (2011) wordt de ER-YOUTH niet positief beoordeeld

ER89. Voor de ER89 werden Cronbach's alpha waarden gevonden tussen .73 and .81

Farkas & Orosz (2015) zeggen hierover: *The scale measuring ER (ER89) was developed over 30 years ago (...) the ER89 scale's validity which has been used in the last 20 years to measure ER was only tested with factor analysis by Alessandri and Vecchione et al. in its original form, and their results did not support the original structure.*

Voor de 11-item versie zijn de gevonden Chronbach's alpha respectievelijk .844 (totale schaal); .845 (Active Engagement of the World - AEW); .636 (Integrated performance under stress - IPS) en .801 (repertoire of problem solving strategies - RPSS)

6. Voor- / nadelen

Voordelen

- Sterk theoretisch onderbouwd; ego-resiliency als 'general factor of personality' lijkt **overheen de tijd stabiel** - zie Dunkel et al., 2021: *'Using structural equation modeling for the meta-analytic data, the correlation between the GFP and ego-resiliency/resilience was estimated at $r = 0.93$. Using a trait-state occasion model to test the hypothesis in Study 2, the correlation between the GFP and rated ego-resiliency was estimated at $r = 0.85$.*'>> zou dus een mogelijke piste kunnen vormen om mee te nemen in een cross-sectionele bevraging.
- ER89 / ER11: niet geschikt als een persoonlijkheidsvragenlijst. Maar *"ER11 and R-CD-RISC have many similarities. Based on these we suggest that both constructs are able to measure both sides of resiliency, but R-CD-RISC and probably the other measures of resilience are more able to grasp the permeability or stability function, while ER11 is better suited to measuring the elasticity or plasticity function"*.

Nadelen

- ER is een 'trait'; resiliency moet onderscheiden worden van veerkracht als geheel (maar kan op zich wel ingepast worden in het framework, waarbinnen we veerkracht als trek & als proces zien).
- ERR: veelbelovend, maar nog weinig verder onderzocht
- ER Youth: Veel te lang, geen verkorte versie beschikbaar
- ER Youth: Geen vertaling in het Nederlands
- ER Youth: Weinig info over psychometrische kwaliteiten
- ER89 niet ontwikkeld voor kinderen; maar Van der Ploeg adviseert de lijst wel voor gebruik bij adolescenten

7. Gebruik

Open source

8. Website

/

9. Relevante publicatielijst

Bromley, E., Johnson, J. G., & Cohen, P. (2006). Personality strengths in adolescence and decreased risk of developing mental health problems in early adulthood. *Comprehensive psychiatry*, 47(4), 315-324.

Dunkel CS, van der Linden D, Kawamoto T, Oshio A. (2021). The General Factor of Personality as Ego-Resiliency. *Frontiers in Psychology*. 12:741462. DOI: 10.3389/fpsyg.2021.741462.

Farkas D, Orosz G (2015) Ego-Resiliency Reloaded: A Three-Component Model of General Resiliency. *PLoS ONE* 10(3): e0120883. doi:10.1371/journal.pone.0120883

Van der Ploeg, J. (2013). Stress bij kinderen. Houten. Bohn Stafleu Van Loghum.

<https://doi.org/10.1007/978-90-368-0419-6>

Bijlage 1: Ego Resiliency Scale – 14 items

The Ego Resilience Scale				
Please read the below statements about yourself and indicate how well it applies to you by circling the answer to the right from 1 (does not apply at all) to 4 (applies very strongly). Let me know how true the following characteristics are as they apply to you generally:				
Characteristics About You	Does not Apply at All		Applies Very Strongly	
1. I am generous with my friends.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
2. I quickly get over and recover from being startled.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
3. I enjoy dealing with new and unusual situations.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
4. I usually succeed in making a favorable impression on people.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
5. I enjoy trying new foods I have never tasted before.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
6. I am regarded as a very energetic person.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
7. I like to take different paths to familiar places.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
8. I am more curious than most people.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
9. Most of the people I meet are likable.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
10. I usually think carefully about something before acting.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
11. I like to do new and different things.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
12. My daily life is full of things that keep me interested.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
13. I would be willing to describe myself as a pretty “strong” personality.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly
14. I get over my anger at someone reasonably quickly.	1 Does not apply at all	2 Applies slightly	3 Applies somewhat	4 Applies very strongly

Source: (J. Block & Kremen, 1996)

Scoring Interpretation

Score	47-56	35-46	23-34	11-22	0-10
Level of Resilience	Very High Resiliency Trait	High Resiliency Trait	Undetermined Trait	Low Resiliency Trait	Very Low Resiliency Trait

Bijlage 2: Ego Veerkracht Schaal – 14 items

Geef aan in hoeverre de volgende uitspraken op jou van toepassing zijn.

		niet	een beetje	erg	heel erg
		1	2	3	4
1.	Ik ben vrijgevig tegenover mijn vrienden.				
2.	Ik zet me snel over een tegenslag heen.				
3.	Ik vind het fijn om met iets nieuws of onverwachts in aanraking te komen.				
4.	Ik vind het fijn om iets te eten wat ik niet eerder heb gegeten.				
5.	Ik slaag erin om op andere mensen indruk te maken.				
6.	Ik word gezien als een erg actief persoon.				
7.	Ik neem graag verschillende wegen naar een mij bekende plaats.				
8.	Ik ben nieuwsgieriger dan de meeste andere mensen.				
9.	De meeste mensen die ik tegenkom zijn aardig.				
10.	Ik denk meestal goed na voor ik aan iets begin.				
11.	Ik houd ervan om nieuwe dingen te doen.				
12.	Mijn leven is vol dingen die me interesseren.				
13.	Ik zou me zelf graag omschrijven als een sterke persoonlijkheid.				
14.	Ik zet me redelijk snel over mijn boosheid heen.				

▪ Scoring

47-56 = heel erg veerkrachtig

35-46 = erg veerkrachtig

23-34 = gemiddeld veerkrachtig

11-22 = niet erg veerkrachtig

0-10 = helemaal niet veerkrachtig

Bijlage 3: Ego Resiliency Scale Reloaded – 11 items

Active engagement with the world

- 3. I enjoy dealing with new and unusual situations.
- 5. I enjoy trying new foods I have never tasted before.
- 7. I like to take different paths to familiar places.
- 8. I am more curious than most people.
- 11. I like to do new and different things.

Integrated performance under stress

- 2. I quickly get over and recover from being startled.
- 14. I get over my anger at someone reasonably quickly.

Repertoire of (social, personal and cognitive) problem solving strategies

- 4. I usually succeed in making a favorable impression on people.
- 6. I am regarded as a very energetic person.
- 12. My daily life is full of things that keep me interested.
- 13. I would be willing to describe myself as a pretty “strong” personality.

Excluded items:

- 1. I am generous with my friends.
- 9. Most of the people I meet are likeable.
- 10. I usually think carefully about something before acting

JONGERENVEERKRACHTTEST (JVK)

AUTEURS: Portzky, M.

VERTALING: n.v.t. (in het Nederlands ontwikkeld)

JAAR VAN PUBLICATIE: 2018

1. Achterliggende definitie veerkracht

Veerkracht is de mate waarin iemand om kan gaan met problemen en tegenslagen in het leven. Veerkrachtigheid biedt bescherming tegen tal van psychische problemen, zoals depressie en zelfdestructief gedrag.

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

De jongerenveerkrachttest is een bewerking van de VK+ en bijhorende 'palliatieve palletschaal' (P3) (Portzky, 2015 - <https://www.hogrefe.com/nl/shop/vk-veerkrachtvragenlijst-en-p3-palliatieve-paletschaal.html>), die op zijn beurt al een bewerking / aanvulling is van de Resilience Scale (RS-14, Wagnild & Young 2009; zie bijlage 1). Het 'palliatief pallet' omvat een waaier aan activiteiten waardoor mensen er in slagen om niet te piekeren / om hun hoofd leeg te maken (trachten ontspannen of af te reageren); dit wordt onderverdeeld in positieve en destructieve activiteiten (*met de suïcidale ideatie en planning als meest risicovolle en destructieve activiteiten*). De palliatieve palletvragen brengen dus eigenlijk coping gedrag in kaart.

In de jongerenveerkrachttest zijn de items rond veerkracht en palliatief pallet samengevoegd.

2.2. Doelgroep

Er zijn twee versies beschikbaar, een versie voor jongeren van 12 tot 15 jaar (bijlage 2) en een versie voor jongeren van 16 tot 18 jaar (bijlage 3).

(de VK+ en P3 zijn in principe ook inzetbaar vanaf de leeftijd van 16; we bespreken deze schaal hier evenwel niet afzonderlijk).

3. Omschrijving

De Jongerenveerkracht test is een zelfbeoordelvragenlijst. De volledige vragenlijst bestaat uit 50 items. Beide versies omvatten evenveel vragen, maar in de versie 12-15 zijn er meer items rond het sociaal netwerk, terwijl er in de versie 16-18 meer items rond palliatief pallet zijn.

De vragen peilen naar drie elementen: veerkracht (items 1-20), palliatief pallet (items 21 tot 32, respectievelijk 38) en sociaal netwerk (items 33, respectievelijk 39 tot 50).

4. Afname en scoring

Zelfrapportage, 50 items

Items worden bevroegd op basis van een vier-punt Likertschaal, gaande van 1 (helemaal oneens) tot 4 (helemaal eens).

Er kan een totale veerkrachtschaal berekend worden, waarbij een lage score wijst op een zwakke mentale veerkracht en meer kwetsbare persoonlijkheid, een neiging tot afglijden in hopeloosheidsgevoelens, en een hoger suïcidaal risico.

Aparte subschaalscores kunnen berekend worden.

Aanvullende scores zijn een 'kwetsbaarheidsscore' en een 'suïciderisico'.

5. Psychometrische kwaliteit en normen

Er zijn Vlaamse normen beschikbaar.

Portzky et al., (2018) rapporteren relatief beperkt over de psychometrische kwaliteit van de piloot- en normeringsstudie; er zijn geen wetenschappelijke publicaties. Chronbach alpha voor totaalscore en subscores is > .90.

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- In het Nederlands opgesteld (geen vertaling)
- (Deels) inpasbaar in het door ons ontwikkelde
- Be vraagt uitgebreid het coping gedrag.

NADELEN

- Lange vragenlijst (50 items)
- Weinig onderzoek; m.u.v. vulgariserend boek, geen wetenschappelijke publicaties
- Eerder probleemgericht, door focus op voorspellen van risico op suïcide
- Betalend instrument; certificering nodig om te kunnen gebruiken
- Verschillende items complex geformuleerd
- Definitie van veerkracht die gehanteerd wordt eerder vanuit 'trait'perspectief

7. Gebruik

Betalende vragenlijst; kan slechts afgenomen worden na certificering (zie masterclass >> website)

8. Website

<https://michaelportzky.be/>

9. Relevante publicatielijst

Portzky, M.; Franssens, M.; Portzky, G.; Declercq, F.; Hendrickx, M.; Vande Gucht, M.; Drubbel, K. (2018). *Jongerenveerkracht: over kwetsbaarheid, veerkracht en hoe we onze jongeren kunnen begeleiden op de weg naar meer weerbaarheid*. Uitgeverij Witsand. RS-14 (vertaling)

<https://www.yumpu.com/nl/document/view/20403640/resilience-in-de-vlaamse-en-nederlandse-algemene-populatie-acco>

Bijlage 1: Oorspronkelijke Resilience Scale / RS-14 (Wagnild & Young, 2009)

The 14-Item Resilience Scale (RS-14)							
Please read the following statements. To the right of each you will find seven numbers, ranging from "1" (Strongly Disagree) on the left to "7" (Strongly Agree) on the right. Circle the number which best indicates your feelings about that statement. For example, if you strongly disagree with a statement, circle "1". If you are neutral, circle "4", and if you strongly agree, circle "7", etc.							
Circle the number in the appropriate column	Strongly Disagree			Strongly Agree			
	1	2	3	4	5	6	7
1. I usually manage one way or another.							
2. I feel proud that I have accomplished things in life.							
3. I usually take things in stride.							
4. I am friends with myself.							
5. I feel that I can handle many things at a time.							
6. I am determined.							
7. I can get through difficult times because I've experienced difficulty before.							
8. I have self-discipline.							
9. I keep interested in things.							
10. I can usually find something to laugh about.							
11. My belief in myself gets me through hard times.							
12. In an emergency, I'm someone people can generally rely on.							
13. My life has meaning.							
14. When I'm in a difficult situation, I can usually find my way out of it.							

To estimate your level of resilience (only **for self evaluation**), add the circled numbers:
 82-98= Very High Resilience Tendencies; 64-81 High Resilience Tendencies; 49-63 = Average;
 31-48 = Low Resilience Tendencies; 14-30 = Very Low Resilience Tendencies.
 If you have an average score or below, talk to a colleague about those low-scoring items.

©2009 Gail M. Wagnild and Heather M. Young. Used by permission. All rights reserved. "The Resilience Scale" is an international trademark of Gail M. Wagnild & Heather M. Young, 1993

Bijlage 2: Items jongerenveerkrachtvragenlijst versie 12 tot 15 jaar

VK12

Omcirkel na elke uitspraak in welke mate jij het er mee eens bent:

1=Helemaal oneens / 2= Gedeeltelijk oneens / 3= Gedeeltelijk eens / 4=Helemaal eens

1. Ik zie de toekomst meestal positief tegemoet.
2. Ik heb meestal de hulp van anderen nodig om mijn problemen op te lossen.
3. Ik heb bij tegenslagen soms al eens gedacht dat ik beter een einde aan mijn leven zou kunnen maken.
4. Ik kan goed omgaan met onverwachte problemen.
5. Ik ben tevreden met mezelf.
6. Ik twijfel vaak aan de zin van het leven.
7. Als ik problemen heb, dan doe ik er ook wat aan om ze op te lossen!
8. Ik weet van mezelf dat ik problemen kan overwinnen als ik het wil, aangezien ik het eerder ook al gedaan heb.
9. Ik heb genoeg karakter en zelfdiscipline om te doen wat gedaan moet worden, ook al vind ik het niet zo leuk wat ik moet doen.
10. Zelfs als ik problemen heb, zijn er altijd wel dingen waarin ik geïnteresseerd kan blijven, en die me op die manier prettige afleiding kunnen brengen.
11. Ik vind zelfs in moeilijke tijden altijd wel iets om blij over te zijn.
12. Mijn geloof in mezelf en in wat ik allemaal ken helpt me door moeilijk momenten heen te komen.
13. Ik ben meestal wel goed in het zelf bedenken van één of meerdere oplossingen voor mijn problemen.
14. Als ik problemen heb dan probeer ik ze meestal te verdringen door aan andere dingen te denken.
15. Ik bekijk eerst een probleemsituatie op verschillende manieren voordat ik iets doe.

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

16. In een moeilijke situatie vind ik altijd een uitweg of oplossing.

17. Ik denk vaak dat me toch niks goeds meer te wachten staat in het leven later.

1 2 3 4

18. Ik ben soms jaloers op mensen die wel altijd hun problemen in hun eentje kunnen oplossen.

1 2 3 4

19. Ik geloof echt wel in de zegswijze "na regen komt zonneschijn": ik denk dat er na een periode van problemen toch weer goede dingen kunnen gebeuren.

1 2 3 4

20. Ik heb vaak de neiging om meer aandacht te geven aan wat *niet* goed gaat in mijn leven en daardoor te vergeten dat er eigenlijk ook *wel* veel goed gaat.

1 2 3 4

21. Als ik problemen heb of zeer gespannen ben, heb ik al eens naar drugs, alcohol of andere 'roesmiddelen' gegrepen om mij beter te doen voelen.

1 2 3 4

22. Als ik mij niet goed voel in mijn vel, heb ik soms de neiging om mezelf pijn te doen.

1 2 3 4

23. Als ik me niet gelukkig voel of veel stress ervaar, denk ik soms dat dood zijn misschien wel alle problemen zou wegnemen.

1 2 3 4

24. Als ik me niet gelukkig voel of veel stress ervaar, begin ik soms al echt aan een plan om zelfmoord te plegen te denken.

1 2 3 4

25. Als ik me gestresseerd voel, dan heb ik vaak de neiging om heel veel te beginnen snoepen of eten, of net helemaal niks meer te eten.

1 2 3 4

26. Ik heb al vaker dingen gedaan zoals vechten, stelen, anderen zwaar pesten, dingen beschadigen, enz, omdat ik me kwaad of slecht in mijn vel voelde.

1 2 3 4

27. Ik kan me vaak goed ontspannen met actieve bezigheden zoals sporten, muziek spelen, buitenshuis activiteiten, enz....

1 2 3 4

28. Ik kan me vaak goed ontspannen met wat kalmere activiteiten zoals TV kijken, muziek beluisteren, lezen, computerspelletjes, enz...

1 2 3 4

29. Ik ervaar het als ontspannend om mijn problemen wat te kunnen delen met anderen via GSM, Facebook, chats, enz...

1 2 3 4

30. Ik trek heel vaak en graag op met anderen.

1 2 3 4

31. Ik ervaar masturbatie als een goeie manier om stress te verminderen.

1 2 3 4

32. Ik kan me heel erg ontspannen door creatieve zaken te doen, zoals knutselen, tekenen, schilderen 1 2 3 4
33. Ik heb altijd al veel vrienden gehad. 1 2 3 4
34. De vriendschapsrelaties die ik met mijn vrienden heb blijven meestal lang duren. 1 2 3 4
35. Ik heb het gevoel dat ik wel een goede band heb met de meeste van mijn leerkrachten. 1 2 3 4
36. Als er in de klas kinderen gepest werden, was ik helaas meestal wel een van die gepeste kinderen. 1 2 3 4
37. Ik vind dat wij thuis als gezin een goede band hebben met elkaar. 1 2 3 4
38. Ik heb soms al schrik gehad om naar huis te gaan als ik een slecht rapport had, door de reacties van mijn ouders die er op eerdere slechtere prestaties kwamen. 1 2 3 4
39. Als ik problemen heb, kan ik altijd bij mijn ouders terecht. 1 2 3 4
40. Indien het nodig is zijn mijn vrienden er altijd voor mij. 1 2 3 4
41. Ik voel mij vaak eenzaam omdat ik te weinig mensen om me heen heb. 1 2 3 4
42. Ik voel mij vaak eenzaam omdat ik het gevoel heb dat ik niemand heb die me echt begrijpt of me echt voelt. 1 2 3 4
43. Ik wou soms dat ik veel meer voor mezelf zou durven opkomen als klasgenoten mij aan het pesten of uitlachen zijn. 1 2 3 4
44. Als één van mijn klasgenoten een verjaardagsfeest geeft, wordt ik meestal ook wel uitgenodigd. 1 2 3 4
45. Ik zeg zelden wat ik echt denk of voel tegen anderen, zelfs niet tegen diegenen die heel dicht bij me staan. 1 2 3 4
46. Mijn ouders weten meestal wel vrij goed aan te voelen hoe ik me echt voel, en weten meestal wel hoe ik me echt voel, en weten meestal wel hoe ik me echt voel, en weten meestal wel hoe ik me echt voel, als ik me niet zo goed in mijn vel voel. 1 2 3 4
47. Ik ben ooit al fysiek mishandeld geweest door mijn ouders of vervangende opvoeder. 1 2 3 4

48. Ik ben ooit al seksueel misbruikt geweest, of heb al eens seks moeten hebben met iemand tegen mijn zin.

1	2	3	4
---	---	---	---

49. Mijn ouders zeggen me vaak dat ik dom en/of stout ben

1	2	3	4
---	---	---	---

50. Mijn leerkrachten of andere begeleiders (bvb scouts, sportclub,...) zeggen me vaak dat ik veel talent heb, of goed ben in bepaalde zaken.

1	2	3	4
---	---	---	---

Bijlage 3: Items jongerenveerkrachtvragenlijst versie 12 tot 15 jaar

VK15

Omcirkel achter elke uitspraak in welke mate u het er mee eens bent:

1=Helemaal oneens / 2= Gedeeltelijk oneens / 3= Gedeeltelijk eens / 4=Helemaal eens

1. Ik zie de toekomst meestal positief tegemoet.	1 2 3 4
2. Ik heb meestal de hulp van anderen nodig om mijn problemen op te lossen.	1 2 3 4
3. Ik heb bij tegenslagen soms al eens gedacht dat ik beter een einde aan mijn leven zou kunnen maken.	1 2 3 4
4. Ik kan goed omgaan met onverwachte problemen.	1 2 3 4
5. Ik ben tevreden met mezelf.	1 2 3 4
6. Ik twijfel aan de zin van het leven.	1 2 3 4
7. Als ik problemen heb, dan doe ik er ook wat aan om ze op te lossen!	1 2 3 4
8. Ik weet van mezelf dat ik problemen kan overwinnen als ik het wil, aangezien ik het eerder ook al vaker heb moeten en kunnen doen.	1 2 3 4
9. Ik heb genoeg karakter en zelfdiscipline om te doen wat gedaan moet worden, ook al vind ik het niet zo leuk wat ik moet doen.	1 2 3 4
10. Zelfs als ik problemen heb, zijn er altijd wel dingen waarin ik geïnteresseerd kan blijven, en die me op die manier prettige afleiding kunnen brengen.	1 2 3 4
11. Ik vind zelfs in moeilijke tijden altijd wel iets om blij over te zijn.	1 2 3 4
12. Mijn geloof in mezelf en in wat ik allemaal ken helpt me door moeilijke momenten heen te komen.	1 2 3 4
13. Ik ben meestal wel goed in het zelf bedenken van één of meerdere oplossingen voor mijn problemen.	1 2 3 4
14. Als ik problemen of moeilijkheden heb dan probeer ik ze meestal te vermijden.	1 2 3 4
15. Ik bekijk eerst een probleemsituatie op verschillende manieren voordat ik iets doe.	1 2 3 4
16. In een moeilijke situatie vind ik altijd een uitweg of oplossing.	1 2 3 4

17. Ik denk vaak dat me toch niks goeds meer te wachten staat in het leven later.

1	2	3	4
---	---	---	---
18. Ik ben soms jaloers op mensen die altijd hun problemen in hun eentje kunnen oplossen.

1	2	3	4
---	---	---	---
19. Ik geloof echt wel in de zegswijze “na regen komt zonneschijn”: ik denk dat er na een periode van problemen toch weer goede dingen kunnen gebeuren.

1	2	3	4
---	---	---	---
20. Ik heb soms de neiging om meer aandacht te geven aan wat *niet* goed gaat in mijn leven en daardoor te vergeten dat er eigenlijk ook *wel* veel goed gaat.

1	2	3	4
---	---	---	---
21. Als ik problemen heb of zeer gespannen ben, heb ik al eens naar drugs, alcohol of andere ‘gevaarlijke stoffen’ gegrepen om mij beter te doen voelen.

1	2	3	4
---	---	---	---
22. Als ik mij niet goed voel in mijn vel, heb ik soms de neiging om mezelf pijn te doen.

1	2	3	4
---	---	---	---
23. Als ik me niet gelukkig voel of veel stress ervaar, denk ik soms dat dood zijn misschien wel alle problemen zou wegnemen.

1	2	3	4
---	---	---	---
24. Als ik me niet gelukkig voel of veel stress ervaar, begin ik soms al echt aan een plan om zelfmoord te plegen te denken.

1	2	3	4
---	---	---	---
25. Als ik me gestresseerd voel, dan heb ik vaak de neiging om heel veel te beginnen snoepen of eten, of net helemaal niks meer te eten.

1	2	3	4
---	---	---	---
26. Ik heb al vaker dingen gedaan zoals vechten, stelen, anderen zwaar pesten, dingen beschadigen, enz, omdat ik me kwaad of slecht in mijn vel voelde

1	2	3	4
---	---	---	---
27. Ik vind dat alcohol drinken of andere middelen gebruiken tot je helemaal van de kaart bent een manier is om je zorgen eens kwijt te geraken.

1	2	3	4
---	---	---	---
28. Ik heb al toegestemd in seks om een ander zijn zin te geven, zelfs al had ik er zelf helemaal geen zin in.

1	2	3	4
---	---	---	---
29. Ik ben soms jaloers op mensen die dood zijn, want die zijn nu tenminste van hun problemen verlost.

1	2	3	4
---	---	---	---
30. Ik kan me vaak goed ontspannen met actieve bezigheden zoals sporten, muziek spelen, buitenshuis activiteiten, enz....

1	2	3	4
---	---	---	---
31. Ik kan me vaak goed ontspannen met wat kalmere, passievere activiteiten zoals TV kijken, muziek beluisteren, lezen, computerspelletjes, enz...

1	2	3	4
---	---	---	---
32. Ik ervaar het als ontspannend om mijn problemen wat te kunnen delen met anderen via GSM, Facebook, chats, enz...

1	2	3	4
---	---	---	---
33. Ik trek heel vaak en graag op met anderen.

1	2	3	4
---	---	---	---

34. Ik ervaar masturbatie als een goeie manier om stress te verminderen.
35. Ik kan me heel erg ontspannen door creatieve zaken te doen, zoals knutselen, tekenen, schilderen,...
36. Ik vind vrijen met mijn liefje zeer ontspannend.
37. Ik maak regelmatig iets lekker voor mezelf en/of anderen klaar om te eten, en kan daar van genieten.
38. Als het mij wat te veel wordt, dan wil ik vooral slapen.
39. Ik heb altijd al veel vrienden gehad.
40. De vriendschapsrelaties die ik met mijn vrienden heb blijven meestal lang duren.
41. Als er in de klas kinderen gepest werden, was ik helaas meestal wel een van die gepeste kinderen.
42. Ik vind dat wij thuis als gezin een goede band hebben met elkaar.
43. Als ik problemen heb, kan ik altijd bij mijn ouders terecht.
44. Indien het nodig is zijn mijn vrienden er altijd voor mij.
45. Ik voel mij vaak eenzaam omdat ik te weinig mensen om me heen heb.
46. Ik voel mij vaak eenzaam omdat ik het gevoel heb dat ik niemand heb die me echt begrijpt hoe ik me echt voel.
47. Ik zeg zelden wat ik echt denk of voel tegen anderen, zelfs niet tegen diegenen die heel dicht bij me staan.
48. Mijn ouders weten meestal wel vrij goed aan te voelen hoe ik me echt voel, en weten meestal snel als ik me niet zo goed in mijn vel voel.
49. Ik ben ooit al fysiek mishandeld geweest door mijn ouders of vervangende opvoeder.
50. Ik ben ooit al seksueel misbruikt geweest, of heb al eens seks moeten hebben met iemand tegen mijn zin.

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4

RESILIENCY ATTITUDES AND SKILLS PROFILE (RASP)

AUTEURS: K.P. Hurtes & L.R. Allen

VERTALING: Geen vertaling gevonden

JAAR VAN PUBLICATIE: 2001

1. Achterliggende definitie veerkracht

'Resiliency' >> voortbouwend op het werk van Wolin & Wolin (1993) wordt veerkracht benaderd als een multi-dimensioneel construct, met zeven dimensies (zie verder)

De definitie van veerkracht die gehanteerd wordt gaat uit van het feit dat jongeren over vaardigheden en attitudes beschikken die in staat stellen om met succes de uitdagingen van het leven te overwinnen.

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

De vragenlijst meet 'resiliency characteristics' en werd ontwikkeld met de bedoeling om 'veerkracht attitude' (resiliency attitudes) in jongeren na te gaan (specifiek in recreatieve contexten of bij diensten die interventies aanbieden).

2.2. Doelgroep

Jongeren - 12 tot 19 jaar

3. Omschrijving

De RASP werd opgesteld door items die verband houden met veerkracht te identificeren obv onderzoek in gezinsbegeleiding, en gekoppeld aan de verschillende dimensies van veerkracht uit de theorie-vorming van Wolin & Wolin:

- inzicht (vermogen om situaties en mensen te lezen en te interpreteren);
- onafhankelijkheid (het vinden van een balans tussen trouw zijn aan jezelf en anderen tegemoetkomen);
- creativiteit (het genereren van opties en alternatieven om met uitdagingen om te gaan);
- humor (het zien van de 'lichtere kant' van het leven);
- initiatief (het verlangen en de vastberadenheid hebben om de leiding te nemen);
- relaties (kwalitatieve en ondersteunende relaties aangaan met familie, rolmodellen en leeftijdsgenoten)
- waarden oriëntatie (goed en fout kennen)

Het instrument bestaat uit 34 items

Op basis van factor-analyse kwam een Italiaanse studie tot een 5-componenten structuur: engagement (21,14% of variance), adaptability (6,26%), control (5,30%), competence (4,71%), and sense of humor (4,28%) (Caroli et al., 2014)

4. Afbname en scoring

Zelf-rapportage; elk item wordt gescoord op een 6-punt likert schaal, gaande van 1 (helemaal niet akkoord) tot 6 (helemaal akkoord)

Er kunnen subschaal-scores berekend worden en een totale score (som van de subschaal-scores)

5. Psychometrische kwaliteit en normen

Interne consistentie: .91 voor de schaal als geheel

Interen consistentie voor de subschalen minder sterk en varieerden tussen .49 en .71 (met de laagste alpha-waardes voor Humor (.49) en Initiatief (.53).

Significante maar gematigde correlatie met welbevinden (Hurtes & Allen, 2001)

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Specifiek voor doelgroep jongeren ontwikkeld
- Inpasbaar in eigen kader
-

NADELEN

- Relatief weinig gebruikt; weinig onderzoek
- Te lang
- Geen Nederlandse vertaling

7. Gebruik

Open source??

8. Website

/

9. Relevante publicatielijst

Hurtes, K. P., & Allen, L. R. (2001). Measuring resiliency in youth: The resiliency attitudes and skills profile. *Therapeutic recreation journal*, 35(4), 333.

Caroli, M.E., & Sagone, E. (2014). Resilient Profile and Creative Personality in Middle and Late Adolescents: A Validation Study of the Italian-RASP. *American Journal of Applied Psychology*, 2, 53-58.

Bijlage 1:

I can tell what mood someone is in just by looking at him/her (it. 28)
My friend know they can count on me (it.14)
I can sense when someone is not telling the truth (it.12)
I try to figure out things I do not understand (it.29)
I have friends that will back me up (it.23)
I stand up for what I believe is right (it.20)
I can come up different ways to led out my feelings (it.13)
I can change my surroundings (it.17)
When something goes wrong, I can tell if it was my fault (it.6)
I can image the consequences of my actions (it.7)
When I'm faced with a tough situation, I come up with new ways to handle it (it.19)
I'm prepared to deal with the consequences of my actions (it.16)
I can deal with whatever comes in the future (it.11)
I can change my behavior to match the situation (it.4)
I avoid situation where I could get into trouble (it.24)
I avoid people who could get me into trouble (it. 22)
I choose my friends carefully (it.30)
When my work is criticized, I try harder the next time (it.21)
Lying is unacceptable (it.8)
I learn from my mistakes (it.15)
I say "no" to things I don't want to do (it.2)
It's ok if some people do not like me (it.10)
It's ok if I don't see things the way other people do (it.25)
My family is there for me when I need them (it.3)
I know when I am good at something (it.1)
I look for the "lighter side" of tough situations (it.18)
My sense of humor makes it easier to deal with tough situations (it.9)
Laughter helps me deal with stress (it.27)

Bron: Caroli, M.E., & Sagone, E. (2014). Resilient Profile and Creative Personality in Middle and Late Adolescents: A Validation Study of the Italian-RASP. *American Journal of Applied Psychology*, 2, 53-58.

RESILIENCE SCALE FOR ADOLESCENTS (READ)

AUTEURS: Hjemsdal, O., Friborg, O., Stiles, T., Martinussen, M., & Rosenvinge, J.
VERTALING: ? (geen Nederlandse vertaling gevonden); vragenlijst is wel vertaald in meerdere talen
JAAR VAN PUBLICATIE: 2006

1. Achterliggende definitie veerkracht

Resilience wordt gedefinieerd als: *"The protective factors, processes and mechanisms that contribute to a good outcome despite experiences with stressors shown to carry significant risks for developing psychopathology"* (Hjemsdal et al., 2006, p.84).

Volgens de auteurs zijn er drie overkoepelende factoren van veerkracht die algemeen aanvaard worden door onderzoekers, m.n. positieve individuele factoren, sociale steun door de familie; en karakteristieken van een ondersteunende omgeving buiten de familie.

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

De READ werd ontwikkeld omwille van verschillende redenen:

- Er zijn weinig instrumenten beschikbaar om veerkracht bij kinderen en jongeren te meten
- De meeste schalen focussen uitsluitend op interne factoren

2.2. Doelgroep

Adolescenten tussen 12 en 18 jaar; jongvolwassenen tot 22 jaar

De READ is een aanpassing van de Resilience Scale for Adults (RSA); zowel de formulering als de responsmodaliteiten (aanpassing naar 5-punts Likert schaal) werden vereenvoudigd, ingekort en gevalideerd; de READ is dan ook geschikt voor gebruik bij adolescenten

3. Omschrijving

De vragenlijst meet vijf factoren: (1) Persoonlijke competentie; (2) Sociale competentie; (3) Gestructureerde stijl; (4) Familie cohesie; (5) Sociale hulpbronnen.

Deze vijf factoren representeren drie veerkrachtcategorieën (individuele aanleg, familiale ondersteuning en externe ondersteuningssystemen).

De READ bestaat uit 28 positief geformuleerde items, die gescoord worden aan de hand van een 5 punts-Likertschaal.

4. Afname en scoring

Items hebben een 5-punts Likert antwoordformaat (1 = helemaal niet akkoord, 5 = helemaal akkoord) met uitsluitend positief geformuleerde items, waardoor hoge scores wijzen op een hoge veerkracht voor alle items.

De gemiddelde score voor elke subschaal en voor de totale schaal worden berekend, hogere scores duiden op hogere niveaus van veerkracht.

5. Psychometrische kwaliteit en normen

Verschillende studies ondersteunen het construct en de convergente validiteit van vijf factoren van de schaal.

Op basis van uitgebreide studie in verschillende Duitssprekende landen, wordt -op basis van factoranalyse- voorgesteld de vragenlijst te reduceren tot 27 items.

De studie van Van Soest et al., (2010) wordt een reductie tot 23 items voorgesteld. De psychometrische kwaliteiten van de 23-item versie is aanvaardbaar. Cronbachs alfa's werden berekend voor alle vijf de factoren. De volgende resultaten werden behaald: Persoonlijke Competentie, $\alpha=.76$; Sociale Competentie, $\alpha=.77$; Gestructureerde stijl, $\alpha=.69$; Gezinscohesie $\alpha=.89$; en Sociale hulpbronnen $\alpha=.79$.

Er werden kleine verschillen gevonden tussen meisjes en jongens.

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Specifiek ontwikkeld voor gebruik bij adolescenten
- Goede psychometrische kwaliteit; grondig onderzocht

NADELEN

- Relatief lange lijst (28 items)
- Geen vertaling in het Nederlands

7. Gebruik

Open source

8. Website

/

9. Relevante publicatielijst

Hjemdal, O. (2007). Measuring protective factors: the development of two resilience scales in Norway. *Child Adolesc. Psychiatric Clin. North Am.* 16, 303–321. doi: 10.1016/j.chc.2006.12.003

Hjemdal, O., Friborg, O., Stiles, T. C., Martinussen, M., and Rosenvinge, J. H. (2006). A new scale for adolescent resilience: grasping the central protective resources behind healthy development. *Meas. Eval. Counsel. Dev.* 39, 84–96. doi: 10.1080/07481756.2006.11909791

von Soest, T., Mossige, S., Stefansen, K., and Hjemdal, O. (2010). A validation study of the resilience scale for adolescents (READ). *J. Psychopathol. Behav. Assess.* 32, 215–225. doi: 10.1007/s10862-009-9149-x

Bijlage 1: READ items per schaal

READ scale items

Factor 1: family cohesion

In my family, we agree on most things
In my family, we support each other
In my family, we like to find and do things together
I have a very good time with my family
In my family, we agree on what is important in life
My family looks positively forward, even when sad things happen
In my family, we have rules that simplify the every day

Factor 2: personal competence

My faith in myself gets me through difficult times
I feel I am proficient
In adversity, I have a tendency to find something good I can grow on
When I make a choice, I often know which is the right one for me
I am satisfied with my life now
I know how I will achieve my goal
When it is impossible for me to change things, I stop pondering on them

Factor 3: social competence

It is easy for me to find new friends
I am good at talking to new people
It is easy for others to have a good time with me
I always find some comforting words to say to those who are sad
I always find something funny to talk about
My friends stick together

Factor 4: social resources

I have some close friends/family members who really care about me
I have some friends/family members who tend to encourage me
I have some close friends/family members who appreciate my qualities
I reach the goal if I am persistent
I always have someone who can help me when I need it

Factor 5: structured style

I always make a plan before I start something new
I work best when I have made clear goals
I am good at organizing my time

Bron: Huang & Mossige, 2015

<https://www.dovepress.com/getfile.php?fileID=26595>

RESILIENCE EVALUATION SCALE (RES) - VEERKRACHT EVALUATIE SCHAAL

AUTEURS: van der Meer, te Brake, van der Aa, Dashtgard, Bakker & Olf

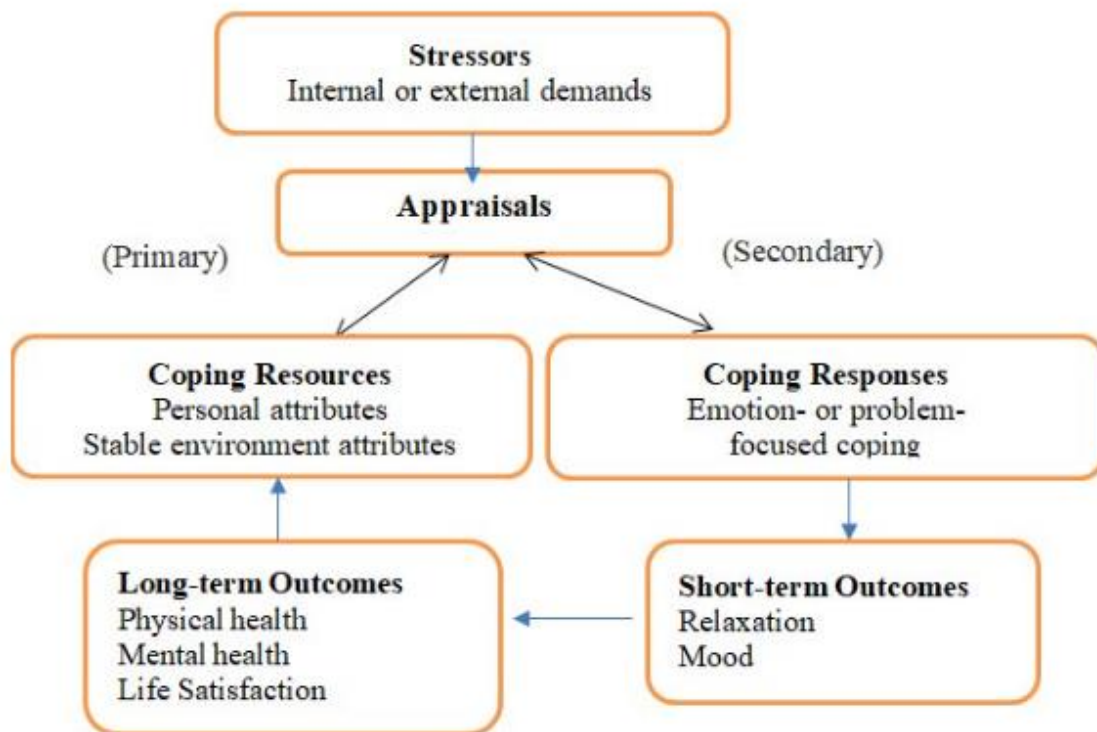
VERTALING: in het Nederlands ontwikkeld; tegelijkertijd ook in het Engels uitgebracht

JAAR VAN PUBLICATIE: 2013 - 2018

1. Achterliggende definitie veerkracht

Veerkracht wordt gedefinieerd als een vorm van stress-evaluatie (appraisal)

'Secundaire appraisal' uit het stressmodel van Lazarus en Folkman (zie afbeelding hieronder) vormde de basis voor een tweefactor vragenlijst: factor 'zelfvertrouwen' en factor 'eigen-effectiviteit'. Verondersteld wordt dat deze twee factoren interne psychologische kenmerken weer geven die het vermogen van een individu om met tegenspoed om te gaan, versterken

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

Veel bestaande veerkrachtschalen meten zowel interne als externe factoren van veerkracht. De ontwikkelaars van de RES wilden een schaal die zich specifiek richtte op het meten van **interne capaciteiten / factoren van veerkrachtig gedrag**.

De RES werd dus ontwikkeld om psychologische veerkracht te operationaliseren als secundaire appraisal van tegenspoed.

2.2. Doelgroep

Ontwikkeld en gevalideerd voor volwassenen

Geen onderzoek gevonden bij kinderen en jongeren

3. Omschrijving

De RES meet psychologische veerkracht. De RES omvat in twee subschalen: 'zelfwaardering' en 'omgaan met moeilijke situaties'.

9 item zelf-rapportage vragenlijst; items worden beantwoord aan de hand van een 5-punts-Likertschaal

4. Afname en scoring

Items worden gescoord aan de hand van een 5-punts Likertschaal gaande van: volledig oneens (0), oneens (1), neutraal (2), eens (3) en volledig eens (4).

De totale score wordt berekend door de individuele itemscores op te tellen en varieert van 0 tot 40, waarbij hogere scores wijzen op een grotere psychologische veerkracht.

Factor 1 (items 2, 3, 4, 5, 6, 8) meet "eigen-effectiviteit"; factor 2 (items 1, 7, 9) meet zelfvertrouwen.

5. Psychometrische kwaliteit en normen

Convergente validiteit: de RES totaalscore vertoont een redelijk hoge correlatie met de RS/VK-NL totaal score: 0.62 voor de Nederlandse versie en 0.74 Engelse versie.

Betrouwbaarheid: Cronbach's alpha voor de totaal- en subschaalscores waren goed in beide talen (allen tussen 0.825 en 0.898), en aanvaardbaar voor de subschaal self-efficacy in de Nederlandse groep (0.786).

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Oorspronkelijke versie in het Nederlands
- Korte vragenlijst (9 items)

NADELEN

- Niet ontwikkeld voor kinderen & jongeren; ook niet gevalideerd voor deze doelgroep
- Ontwikkeld voor gebruik in klinische context (trauma)

7. Gebruik

Open source - Instrument vrij verkrijgbaar via c.a.meervander@amc.nl (opgevraagd; nog niet ontvangen)

8. Website

/

9. Relevante publicatielijst

van der Meer, C., Te Brake, H., van der Aa, N., Dashtgard, P., Bakker, A., & Olf, M. (2018). Assessing Psychological Resilience: Development and Psychometric Properties of the English and Dutch Version of the Resilience Evaluation Scale (RES). *Frontiers in psychiatry*, 9, 169. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2018.00169>

Bijlage 1: Resilience Evaluation Scale (English version)

Final 9-item english version of the resilience evaluation scale (RES)

RES instruction: Below you will find a number of statements about how you think about yourself and the way in which you usually respond to difficult situations. Please indicate to what extent each statement applies to you.

	Completely disagree	Disagree	Neutral	Agree	Completely agree
1. I have confidence in myself	0	1	2	3	4
2. I can easily adjust in a difficult situation	0	1	2	3	4
3. I am able to persevere	0	1	2	3	4
4. After setbacks, I can easily pick up where I left off	0	1	2	3	4
5. I am resilient	0	1	2	3	4
6. I can cope well with unexpected problems	0	1	2	3	4
7. I appreciate myself	0	1	2	3	4
8. I can handle a lot at the same time	0	1	2	3	4
9. I believe in myself	0	1	2	3	4

RESILIENCE SKILLS AND ABILITIES SCALE (RSAS)

AUTEURS: Jew, C. L., Green, K. E., & Kroger, J.

VERTALING: ? (niet gevonden)

JAAR VAN PUBLICATIE: 1999

1. Achterliggende definitie veerkracht

De vragenlijst is gebaseerd op een cognitieve beoordelingstheorie van veerkracht. In deze theorie wordt veerkracht gezien als een set van psychologische skills en vaardigheden, die er voor zorgen dat individuen beter kunnen omgaan met tegenspoed. Mrazek & Mrazek identificeerden 12 dergelijke vaardigheden (zie Jew et al., 1999).

Veerkracht ontstaat doordat er specifieke geloofsystemen (belief systems) interageren met omgevingsstressoren; op die manier kan iemands coping skills bepaald worden.

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

?

2.2. Doelgroep

Adolescenten

3. Omschrijving

Vragenlijst heette oorspronkelijk Adolescent Resiliency Belief System Scale

Zelfrapportage vragenlijst met **35 items** - vijf-punts Likertschaal

De Resilience Skills and Abilities Scale werd ontwikkeld om **specifieke psychologische kenmerken en vaardigheden in kaart te brengen**, die in eerdere empirische studies gerelateerd werden aan veerkracht - zoals snelle responsiviteit op gevaar, vroegrijpe volwassenheid, affectdissociatie, informatie zoeken, relaties, positieve projectieve anticipatie, beslissend risiconemen, er van overtuigd zijn geliefd te zijn, het idealiseren van de competenties van een agressor, cognitieve herstructurering van pijnlijke gebeurtenissen, altruïsme en optimisme, en hoop.

Op basis van factoranalyse konden deze specifieke vaardigheden gecategoriseerd worden onder vier primaire factoren (optimisme, future orientation, active skill acquisition, independence / risk taking).

4. Afname en scoring

5-punts Likert scale, gaande van helemaal niet akkoord tot helemaal akkoord

De totale score, berekend op basis van de gemiddelde scores van de subschalen.

5. Psychometrische kwaliteit en normen

Niet gevalideerd buiten de VS.

Jew et al. (1999) spreken over '*adequate reliability*'; er is een gematigde correlatie voor de verschillende subschalen en andere meetschalen (zelfperceptie, locus of control)

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Vertrekt vanuit een helder theoretisch kader

NADELEN

- Relatief lange vragenlijst (35 items)
- Weinig over te vinden
- Psychometrische kwaliteiten niet zo goed
- Eerder oud instrument; nadien niet meer onderzocht?
- Twijfelachtig of het kader echt aansluit bij zelf ontwikkelde model (gezien focus op cognitieve)

7. Gebruik

Open source

8. Website

/

9. Relevante publicatielijst

Jew, C. L., Green, K. E., & Kroger, J. (1999). Development and validation of a measure of resiliency. *Measurement and evaluation in counseling and development*, 32(2), 75-89.

RESILIENCE PROTECTIVE FACTORS CHECKLIST (RPFC)

AUTEURS: Powell, Rahm-Knigge & Conner

VERTALING: niet gevonden

JAAR VAN PUBLICATIE: 2020

1. Achterliggende definitie veerkracht

Vertrekt van de definitie van veerkracht van Windle (2011): *“the process of effectively negotiating, adapting to, or managing significant sources of stress or trauma, Protective factors for resilience are “Assets and resources within the individual, their life, and environment that facilitate the capacity for adaptation and ‘bouncing back’ in the face of adversity”.*

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

De RPFC werd ontwikkeld als een schaal die op een meer comprehensieve manier beschermende factoren van veerkracht vanuit ecologisch standpunt belicht; op die manier vormt het een aanvulling op schalen die hetzij een sterke nadruk leggen op interne, individuele trekken (zoals bijvoorbeeld de CD-RISC) of op schalen die vooral nadruk leggen op culturele en gemeenschapsrelaties (zoals bijvoorbeeld de CRMY).

De inhoud van de RPFC vormt op verschillende manieren een aanvulling op de reeds beschikbare instrumenten. Belangrijkste aanvulling is de evenwichtige nadruk op het beoordelen van individuele, gezins- en gemeenschapsbeschermende factoren die verband houden met veerkrachtige, positieve resultaten.

2.2. Doelgroep

Oudere adolescenten (gemiddelde leeftijd studie Powell et al.: 19,71 jaar)

3. Omschrijving

De Resilience Protective Factors Checklist werd initieel ontwikkeld als een klinische tool door Powell, maar werd recent verfijnd en verder onderzocht. Hierbij werd, onder andere, op basis van feedback van zowel jongeren als professionals, de formulering van de items aangepast.

Het is een kracht-georiënteerde vragenlijst die de beschermende factoren beoordeelt die verband houden met veerkracht bij kinderen en adolescenten m.n. positieve uitkomsten in het licht van blootstelling aan tegenslagen.

Er wordt vertrokken van het veerkrachtstructuurmodel; beschermende factoren worden aldus onderverdeeld in drie domeinen: het individuele domein, het familiedomein en het gemeenschapsdomeinen.

De zelfrapportage vragenlijst telt 25 items die allen nagaan wat de individuele sterktes (assets) en externe hulpbronnen zijn van een jongere (zie bijlage 1).

4. Afname en scoring

Zelfrapportage

Items worden gescoord op een 4-punts Likertschaal, gaande van 1 = niet waar, 2 = soms waar; 3 = vaak waar tot 4 = bijna altijd waar

Er kan een totale score berekend worden, en een score op drie subschalen (individuele protectieve factoren, protectieve factoren in de familie, protectieve factoren in de gemeenschap)

5. Psychometrische kwaliteit en normen

De RFPC heeft goede psychometrische eigenschappen en een factoranalyse ondersteunde het veerkrachtstructuurmodel van drie onderling gerelateerde gebieden van beschermende factoren - individuele, gezins- en gemeenschapsinvloeden.

Alle drie deze domeinen zijn positief gecorreleerd met vier maten van positieve gezondheid (fysieke gezondheid, psychologische gezondheid, sociale relaties en een gezonde omgeving) en negatief gecorreleerd met ongunstige ervaringen uit de kindertijd (adverse childhood experiences / ACE).

Individuele beschermende factoren van RPFC voorspelden positief fysieke gezondheid en psychologische gezondheid, terwijl beschermende *gemeenschaps*factoren omgevingsgeralteerde gezondheid (environmental health) voorspelden. Bovendien moderereerde de factoren uit het familiedomein van de RPFC het pad tussen ongunstige ervaringen uit de kindertijd (ACE's) en sociale relaties.

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Eerder korte vragenlijst (25 items)
- Brengt individuele en omgevingsfactoren samen (assets en resources)
- Kan ingepast worden in het eigen ontwikkelde conceptueel kader

NADELEN

- Relatief nieuwe lijst; nog weinig onderzoek beschikbaar
- Geen vertaling naar het Nederlands

7. Gebruik

Open source?

8. Website

/

9. Relevante publicatielijst

Powell, K. M., Rahm-Knigge, R. L., & Conner, B. T. (2020). Resilience Protective Factors Checklist (RPFC): Buffering Childhood Adversity and Promoting Positive Outcomes. *Psychological Reports*, 0033294120950288.

Bijlage 1

Individual Factor

1. I am good at thinking about my problems and figuring out how to make it better
2. I am good at calming myself down and thinking before I act
3. I feel good about myself for the positive things I do
4. I have talents that I value and society values
5. I believe I can influence what happens in my life with my decisions and actions
6. I have religious beliefs/ spirituality that give me support and help me make decisions
7. I keep a positive attitude about life even when faced with hard times
8. I have a likable personality that people want to be around
9. I believe I am a strong person because of the hard times I have faced in life
10. I am personally motivated to make positive changes in my life
21. I have positive activities I like to do (i.e., sports; exercise; hobbies; jobs)

Family factor

11. I have a positive family member who gives me support in good and bad times (i.e., parent, grandparent, aunt, uncle, older sibling)
12. I grew up in a home that was safe and everyone got along well
13. I have a parent/caregiver who helped me out with schoolwork and went to my activities
14. I have a parent/caregiver who thinks education is important
15. I have a parent/caregiver who provided structure/rules and monitored what I did
16. I have a parent/caregiver who regularly talked with me and explained the reasons for rules and limits
17. I have a parent/caregiver who believes in me and expects me to do well in life

Community factor

18. I have a positive adult from outside my family who gives me support (i.e., teacher; coach; minister; family friend; counselor)
 19. I have a positive friend who supports me and who stays out of trouble
 22. Growing up I felt safe at school and had teachers who cared about me
 23. Growing up I had neighbors who cared and looked out for me
 24. Growing up I lived in a neighborhood where I felt safe
-

RESILIENCY SCALE FOR CHILDREN & ADOLESCENTS (RSCA)

AUTEURS: Prins-Embury, S.

VERTALING: ?

JAAR VAN PUBLICATIE: 2006; 2007

1. Achterliggende definitie veerkracht

Op basis van de ontwikkelingstheorie en bijkomende onderzoek ontwikkelde Prince-Embury (2006, 2007, 2013, 2014) het 'Three-Factor model of Personal Resiliency'. Dit model weerspiegelt aspecten van persoonlijke ervaringen van een kind of jongere die verband houden met 'kern-ontwikkelingssystemen' - Sense of Mastery, Sense of Relatedness, and Emotional Reactivity - en de onderlinge relatie tussen deze drie.

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

?

2.2. Doelgroep

Adolescenten (9 -18 jaar)

Aparte versie ontwikkeld voor jong-volwassenen

3. Omschrijving

De RSCA is een tool om een profiel op te stellen van persoonlijke sterktes en van kwetsbaarheid bij kinderen en jongeren. Het is een **64 item** zelfrapportage vragenlijst bestaande die ontwikkeld werd om drie globale subchalen te meten - vertrekkend vanuit een ontwikkelingstheorie: Sense of Mastery (MAS; 20 items; optimisme over het leven en iemands competentie, eigen-effectiviteit en het vermogen om te leren van fouten (adaptability)), Sense of Relatedness (REL; 24 items; zich comfortabel voelen bij anderen, vertrouwen in anderen, waargenomen steun van anderen, verdraagzaamheid) en Emotional Reactivity (REA; 20 items; sensitiviteit of gevoeligheid voor reactie en intensiteit van reactie, tijd die nodig is om te herstellen van emotionele onbalans (recovery/herstel), verminderd functioneren tgv emotionele onbalans (impairment)).

4. Afname en scoring

Elke subschaal kan 'stand alone' gehanteerd worden; afname per subschaal +/- 5 minuten. Items worden gescoord op een 5-punts Likertschaal (0=nooit, 1=zelden, 2=soms, 3=vaak, 4=bijna altijd)

Scoring: Scores per item worden opgeteld binnen elke subschaal, gestandaardiseerde scores op Sense of Relatednes en Sense of Mastery worden opgeteld [=Resource Index], en het verschil tussen gestandaardiseerde Emotional Reactivity en de Resource Index wordt berekend. >> Het gestandaardiseerde gemiddelde van de subschalen 'Sense of Relatedness' en 'Sense of Mastery' is de Resource Index (Resource Index), bedoeld om persoonlijke sterke punten of middelen vast te leggen, terwijl de Vulnerability Index het gestandaardiseerde verschil is tussen de gestandaardiseerde emotionele reactiviteitsscore en de Resource Index.

5. Psychometrische kwaliteit en normen

T-scores voor volledige vragenlijstscore; geschaalde scores voor subschalen

Normen voor Amerikaanse bevolking, volgens geslacht, etniciteit en opleidingsniveau van de ouders voor kinderen van 9-18 jaar

Prince-Embury & Courville (2008) rapporteerden α (Cronbach's alpha) voor de drie subschalen variërend van 0,90 tot 0,94 bij Amerikaanse leerlingen tussen de 15 en 18 jaar. Daarnaast heeft een confirmatieve factoranalyse (CFA) aangetoond dat de schaal overeenkomt met het driefactormodel in drie US jeugdsamples tussen 9 en 18 jaar.

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Aandacht voor zowel positieve (hulpbronnen) als negatieve (kwetsbaarheids)factoren
- Subscales kunnen stand-alone ingezet worden
- Inpasbaar in het framework

NADELEN

- Te lang (64 items); elke subschaal afzonderlijk is al minstens 20 items
- Geen open source

7. Gebruik

Betalend (Uitgegeven via Pearson (zie website))

8. Website

<https://www.pearsonassessments.com/store/usassessments/en/Store/Professional-Assessments/Behavior/Resiliency-Scales-for-Children-%26-Adolescents%3A-A-Profile-of-Personal-Strengths/p/100000655.html>

9. Relevante publicatielijst

Prince-Embury, S. (2008). The Resiliency Scales for Children and Adolescents, Psychological Symptoms, and Clinical Status in Adolescents. *Canadian Journal of School Psychology*, 23(1), 41-56.

Prince-Embury, S., Saklofske, D. H., & Nordstokke, D. W. (2017). The Resiliency Scale for Young Adults. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 35, 276-290.

CALIFORNIA HEALTHY KIDS SURVEY: RESILIENCE YOUTH DEVELOPMENT MODULE (RYDM)

AUTEURS: Furlong et al. (oorspronkelijke versie : Constantine & Bernard, 2001)

VERTALING: Geen Nederlandse vertaling gevonden

JAAR VAN PUBLICATIE: 2009 (oorspronkelijke versie: 2001)

1. Achterliggende definitie veerkracht

Uitgangspunt van de RYDM (en aansluitend de CHKS) is een conceptueel ontwikkelingsmodel voor kinderen en jongeren (zie hieronder). Dit is een strengths-based model, waarin drie fundamentele ontwikkelingsnoden van kinderen en jongeren in de school, het gezin, de gemeenschap en de peer-groep gemeten worden. Deze ontwikkelingsnoden zijn:

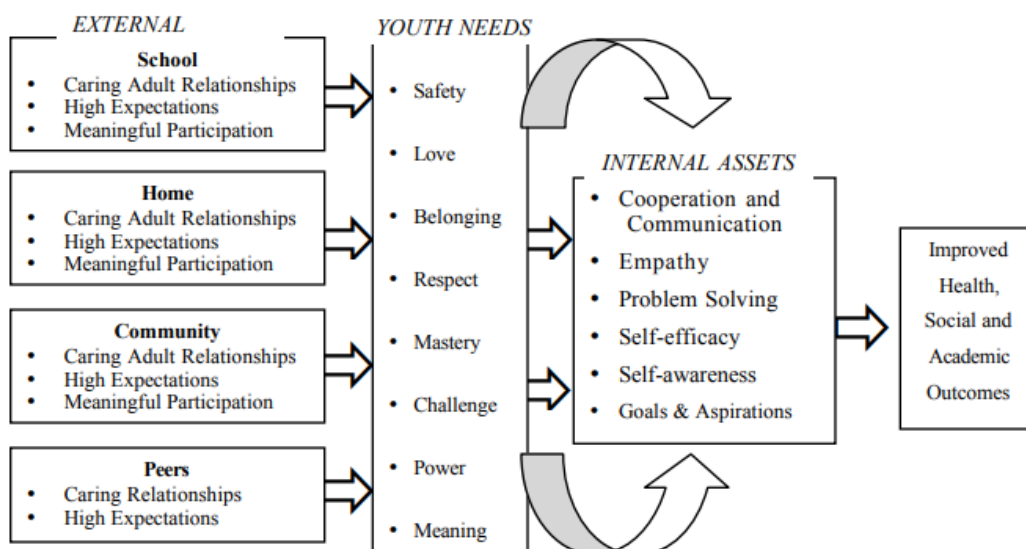
1. positieve volwassen relaties;
2. hoge verwachtingen (academisch en gedragsmatig); en
3. mogelijkheden voor zinvolle participatie en besluitvorming.

In the RYDM, wordt veerkracht gedefinieerd als een “*an inborn developmental wisdom that naturally motivates individuals to meet their human needs for love, belonging, respect, identity, power, mastery, challenge, and meaning*” (WestEd, 2002, p. 2; see also Benard, 2004).

Er wordt verondersteld dat externe hulpbronnen (bvb., ondersteuning van een leerkracht, betrokkenheid bij schoolse activiteiten) een antwoord kunnen bieden op de basis ontwikkelingsnoden van kinderen en jongeren, waardoor interne hulpbronnen (assets) op hun beurt versterkt worden (bvb. probleemoplossend vermogen, empathie).

Idealiter zullen deze interne hulpbronnen bijdragen aan positieve sociale en schoolse resultaten (Benard, 2004; Benard & Slade, 2009).

Figure B1. Youth Development Conceptual Model

"The Internal Assets of the RYDM are not intended to measure whether a student is resilient or not since we earlier defined resilience as a capacity every person has for healthy development. Rather, internal assets should be seen as outcomes of the youth development process and as indicators of whether the necessary environmental supports and opportunities are in place. The Internal Assets are a second source of data (the first being the perceived External Assets) for determining whether a student's Home, School, Community, and Peer Environments are providing these important external assets." (CHKS Report 2007-08, p.10)

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

De RYDM werd ontwikkeld om protectieve factoren onder jongeren te meten in termen van hun interne hulpbronnen en externe hulpbronnen

2.2. Doelgroep

10 tot 16 jaar

3. Omschrijving

De RYDM maakt deel uit van een omvattende survey: the California Healthy Kids Survey (CHKS). Dit is een modulaire, anonieme bevraging die wordt aanbevolen voor leerlingen van 10 jaar en ouder. Naast een basisgedeelte (deel A - waarin gefocust wordt op o.a. voeding en beweging), is er ook een deel B. Dit deel van de bevraging richt zich op de vijf belangrijkste domeinen van leerlingen- en schoolbegeleiding (5 submodules):

1. verbondenheid van leerlingen, leerbetrokkenheid / motivatie en schoolaanwezigheid;
2. schoolklimaat, -cultuur en -omstandigheden;
3. veiligheid op school, met inbegrip van geweld en slachtofferschap/pesten;
4. fysiek en mentaal welbevinden en sociaal-emotioneel leren;
5. **hulp- en ondersteuningsbronnen, inclusief veerkrachtbevorderende ontwikkelingsfactoren (zorgzame relaties, hoge verwachtingen en zinvolle participatie)**

>> deze laatste module is de RYDM

De oorspronkelijke, volledige RYDM bevat 56 items die zijn ontwikkeld om interne hulpbronnen (persoonlijke sterke punten) en externe hulpbronnen (beschermende factoren) te meten; al deze hulpbronnen zijn gekoppeld aan positieve ontwikkeling >> zie model (Benard & Slade, 2009).

Na herwerking (Furlong et al., 2009) bestaat de RYDM uit 21 items - nl. 12 interne hulpbronnen en 9 externe hulpbronnen (zie bijlage 1).

Interne hulpbronnen >> vier factoren: zelfeffectiviteit, empathie, probleemoplossing en zelfbewustzijn.

Externe hulpbronnen >> twee factoren: school ondersteuning (betrokken relaties en hoge verwachtingen) en zinvolle participatie.

The school connectedness schaal (die deel uitmaakt van een andere CHKS module kan als 3de factor mee bevroegd worden.

Er is een versie voor het basisonderwijs en een versie voor het secundair onderwijs.

In een latere fase werd de RYDM opnieuw uitgebreid en geïntegreerd in een andere survey: de Social Emotional Health Survey (SEHS); deze survey bestaat uit 12 modules van 3 items (totaal 36 items) (You et al., 2013)

4. Afname en scoring

Items worden beantwoord aan de hand van een 4-punts Likert schaal gaande van 1 tot 4 en waarbij 1=helemaal niet waar, 2=een beetje waar, 3=redelijk waar, 4=heel erg waar. Totaal score: er wordt een afzonderlijke totaalscore berekend voor 'interne hulpbronnen' en 'externe hulpbronnen'. Daarnaast kan ook de score op elke subschaal (zie omschrijving: 'factor') afzonderlijk gehanteerd worden.

5. Psychometrische kwaliteit en normen

De studie van Hanson & Kim (2007) vermeld goede psychometrische kwaliteiten van de RYDM

Furlong et al., 2009: Betrouwbaarheid is matig tot hoog.

Chronbach alpha: De resultaten tonen matige tot hoge betrouwbaarheid voorzowel jongens (bereik .75-.93) en voor meisjes (bereik .69-.91) afzonderlijk. Zoals te verwachten was, zijn de alphacoefficienten het hoogst voor de 'Total Internal Assets'-scores en de School Support-scores, gezien deze beide de meeste items hebben.

Kleine verschillen tussen ethnische groepen (Hispanics laagste scores)

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Ingebed in duidelijk theoretisch kader
- Goed onderbouwd; veel data (California) over langere tijd

NADELEN

- Lengte (12 items + 9 items)
- CHKS is als geheel te omvangrijk, maar RYDM als afzonderlijke module mogelijk wel inpasbaar in ons eigen ontwikkeld framework
- Geen duidelijkheid over gebruik aparte module
- Geen bestaande vertaling naar het Nederlands
- RYDM onderging al verschillende wijzigingen

7. Gebruik

De CHKS is ondertussen nog uitgebreid (multinformant) en heeft ook een andere naam: de CalSCHLS. (California School Climate Health & Learning). De CalSCHLS als survey kan niet vrij gebruikt worden: *'CalSCHLS is copyright protected, and reproduction and use without the California Department of Education's permission is prohibited. To preserve the purpose of CalSCHLS, CDE requires that the survey be administered, processed, and aggregated through the state-sponsored system operated by WestEd.'*

Toegang tot het systeem is betalend.

Er werd geen informatie gevonden over (open source) gebruik van afzonderlijke subschalen, dus blijft twijfelachtig of dit mogelijk is (wel artikel van vertaling naar het Indonesisch - zie Surranata et al., 2017))

8. Website

<https://calschls.org/>

9. Relevante publicatielijst

Constantine, N., & Benard, B. (2001). California Healthy Kids Survey Resilience Assessment Module: Technical Report. *Journal of Adolescent Health*, 28

Furlong, M. J., Ritchey, K. M., & O'Brennan, L. M. (2009). Developing norms for the California resilience youth development module: internal assets and school resources subscales. *California School Psychologist*, 14, 35–46

Furlong, M. J., You, S., Renshaw, T. L., O'Malley, M. D., & Rebelez, J. (2013a). Preliminary development of the positive experiences at school scale for elementary school children. *Child Indicators Research*. Advanced online publication.. doi:10.1007/s12187-013-9193-7.

Furlong, M. J., You, S., Renshaw, T. L., Smith, D. C., & O'Malley, M. D. (2013b). Preliminary development and validation of the Social and Emotional Health Survey for secondary students. *Social Indicators Research*. Advanced online publication.. doi:10.1007/s11205-013-0373-0.

Hanson, T.L., & Austin, G.A. 2002. Health risks, resilience, and the Academic Performance Index (California Healthy Kids Survey Factsheet 1). Los Alamitos, CA: WestEd. From http://www.wested.org/cs/chks/print/docs/chks_factsheets.html

Validation of Psychological Resilience Youth Development Module and Implication for Guidance and Counseling.

Hanson, T.L., & Kim, J.O. (2007). Measuring resilience and youth development: The psychometric properties of the Healthy Kids Survey. (Issues & Answers Report, REL 2007–No. 034). Washington, DC: U.S. Department of Education, Institute of Education Sciences, National Center for Education Evaluation and Regional Assistance, Regional Educational Laboratory West.

RUGGED RESILIENCE MEASURE (RRM)

AUTEURS: Jefferies, Vanstone & Ungar

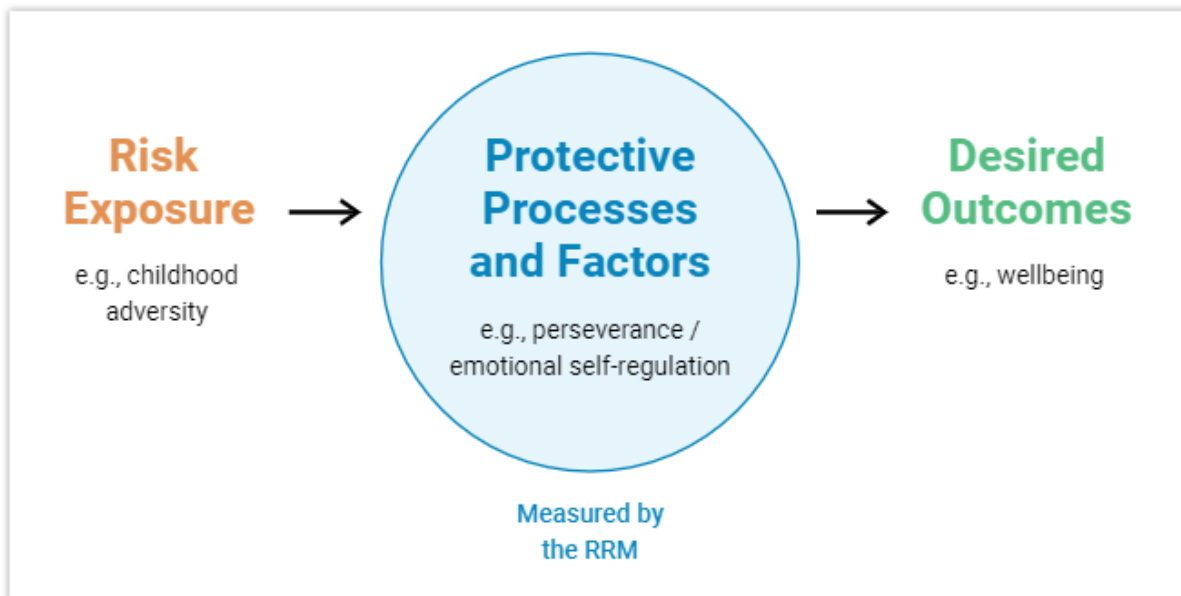
VERTALING: niet beschikbaar

JAAR VAN PUBLICATIE: 2021

1. Achterliggende definitie veerkracht

"In the context of exposure to significant adversity, resilience is both the capacity of individuals to navigate their way to the psychological, social, cultural, and physical resources that sustain their well-being, and their capacity individually and collectively to negotiate for these resources to be provided in culturally meaningful ways." (zie Ungar, 2008, 2011)

Voortbouwend op deze definitie vereist veerkracht dat individuen de capaciteit hebben om toegang te krijgen tot ondersteunende middelen die het mentaal welbevinden ondersteunen. Aanvullend is het van belang dat gezinnen, gemeenschappen en overheden deze middelen aanbieden op een manieren die toegankelijk is voor individuen. Anders gesteld is veerkracht het resultaat van enerzijds succesvolle aanboren van middelen als op zinvolle manieren beschikbaar stellen van middelen.

Er wordt aanbevolen de vragenlijst te combineren met de CYRM die de sociaal-ecologische veerkracht meten.

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

De Rugged Resilience Measure (RRM) werd ontwikkeld omdat onderzoekers van het Resilience Research Centre concludeerden dat er geen korte maat van veerkracht bestond die interne sterke punten weerspiegelde. Hoewel er nu veel meetschalen voor veerkracht bestaan, leek geen enkele deze 'rugged' (weerbaarheids)kwaliteiten te capteren en een beknopte inschatting interne of psychologische veerkracht te bieden.

2.2. Doelgroep

16+

De vragenlijst is getest met personen van 16 jaar en ouder, maar is geschikt zijn voor jongere personen, afhankelijk van hun leesvaardigheid en taalbegrip.

3. Omschrijving

The RRM is een korte maat voor psychologische of 'interne' veerkracht. Het brengt de essentiële kwaliteiten die verband houden met veerkracht die in ieder van ons aanwezig zijn in kaart, om een idee te geven van hoe 'weebaar' een persoon is, en daarom hoe waarschijnlijk het is dat we omgaan met tegenslag en aanzienlijke stressoren.

De RRM bestaat uit 10 items (zie bijlage 1), die elk een specifieke kwaliteit bevragen.

Item focus

R1 Self-belief	R6 Optimism
R2 Adapting to challenging situations	R7 Emotional self-regulation
R3 Problem solving	R8 Pride in achievements
R4 Perseverance	R9 Willingness to take on challenges
R5 Ability to cope with competing demands	R10 Meaning making

4. Afname en scoring

De RRM is een zelfrapportage vragenlijst en kan in groep of individueel worden afgenomen. Invullen duurt minder dan 5 minuten.

De 10 items worden gescoord op een 5-punts Likertschaal

De score op de items kunnen direct worden opgeteld om een totale veerkrachtscore te bekomen.

Er zijn geen omgekeerd gecodeerde items en ze worden allemaal gelijk gewogen. Wanneer een ongewijzigde 5-puntsschaal gebruikt wordt (met responsies van 1-5), is de minimumscore 10 en de maximale score 50.

Hogere scores duiden op kenmerken die verband houden met een sterkere veerkracht.

5. Psychometrische kwaliteit en normen

Nog in voorbereiding (recente schaal)

Interne betrouwbaarheid / consistentie

Cronbach's alpha (α) = .87.

McDonald's omega (ω_h) = .83.

Rasch validering

In voorbereiding

Tevens werd een exploratieve en confirmatorische factoranalyse uitgevoerd. Er werd een éénfactormodel geïdentificeerd met een goede fit voor de totale steekproef.

Goede resultaten werden eveneens gevonden op vlak van concurrente validiteit: significante correlaties met een maat voor sociaal-ecologische veerkracht (ARM-R: $r = .68$) en predictieve validiteit: significante correlaties met een maat voor sociale angst (SIAS: $r = -.29$).

Convergente, discriminante en incrementale validiteit werden eveneens nagegaan en was goed.

Er zijn geen normen beschikbaar, maar gebaseerd op de studie van Jefferies *et al.* in 7 landen (16-29 jaar) werden een aantal cut-off scores vastgelegd; deze zijn vastgesteld op ± 1 SD van het gemiddelde van de totale steekproef van deze studie.

- Lage veerkracht: score 10-27
- Gemiddelde veerkracht: score 28-41
- Hoge veerkracht: score 42-50

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Korte lijst
- Recent ontwikkeld, waardoor de lijst rekening houdt met meest recente inzichten
- Goede psychometrische kwaliteiten
- Inpasbaar in eigen ontwikkeld conceptueel model
- Open source

NADELEN

- Nog geen vertaling beschikbaar
- Niet getest bij adolescenten jonger dan 16 jaar.

7. Gebruik

Open source

Vertaling mogelijk zonder specifieke autorisatie of toelating (zie handeiding)

8. Website

Zie website CYRM

9. Relevante publicatielijst

Jefferies, P., Vanstone, R. & Ungar, M. (2021). The Rugged Resilience Measure: development and preliminary validation of a brief measure of personal resilience. *Applied Research Quality Life*. <https://doi.org/10.1007/s11482-021-09953-3>.

Bijlage 1: Rugged Resilience Measure (RRM)

 Rugged Resilience Measure [RRM]						
		To what extent do the following statements apply to you?				
There are no right or wrong answers.		Not at all [1]	A little [2]	Somewhat [3]	Quite a bit [4]	A lot [5]
1	I believe in myself	1	2	3	4	5
2	I can adapt to challenging situations	1	2	3	4	5
3	I find solutions to problems I encounter	1	2	3	4	5
4	I can keep going despite difficulties	1	2	3	4	5
5	I can cope with competing demands (for my time or attention)	1	2	3	4	5
6	Even when there are setbacks or obstacles, I am hopeful about my future	1	2	3	4	5
7	I am generally in control of my emotions	1	2	3	4	5
8	I take pride in things I have achieved	1	2	3	4	5
9	When faced with difficulties, I rise to the challenge	1	2	3	4	5
10	I can find meaning in my life	1	2	3	4	5

SOCIAL EMOTIONAL ASSETS AND RESILIENCE SCALES (SEARS)

AUTEURS: Merrell, K.W.

VERTALING: in de bachelorproef van Van der Haagen (2015) wordt melding gemaakt van een Nederlandse vertaling van de SEARS-C door Stoops. (over deze vertaling is geen verdere informatie gevonden) -

file:///C:/Users/veerl/Downloads/Haagen_M_van_der_Bpro_10333428.pdf

JAAR VAN PUBLICATIE: 2011 (short forms 2012)

1. Achterliggende definitie veerkracht

'Social resilience' -> dit wordt omschreven aan de hand van set van adaptieve kenmerken die belangrijk zijn voor succes op school, succesvolle contacten met leeftijdsgenoten en succesvol functioneren in de buitenwereld. Dit zijn: vriendschapsvaardigheden, empathie, interpersoonlijke vaardigheden, sociale steun, probleemoplossing, emotionele competentie, sociale maturiteit, zelfconcept, zelfmanagement, sociale onafhankelijkheid, cognitieve strategieën en veerkracht.

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

De SEARS vertrekt vanuit de principes van strength-based assessment. "(...) *measurement of those emotional and behavioral competencies, skills, and characteristics that create a sense of personal accomplishment; contribute to a sense of personal accomplishment; contribute to satisfying relationships with family members, peers, and adults; enhance one's ability to deal with adversity and stress; and promote one's personal and academic development.*" (Epstein and Sharma, 1998)

Vier constructen worden in kaart gebracht: zelf-regulatie, verantwoordelijkheid, sociale competentie en empathie.

1. Zelfregulatie: zelfbewustzijn, metacognitie, intrapersoonlijk inzicht, zelfmanagement en richting geven
2. Verantwoordelijkheid: vermogen om verantwoordelijkheid te nemen, zich gewetensvol te gedragen en het vermogen om na te denken voordat je handelt.
3. Sociale competentie: Vermogen om vriendschappen met leeftijdsgenoten te onderhouden, effectieve verbale communicatie aan te gaan en zich op hun gemak te voelen bij groepen leeftijdsgenoten
4. Empathie: Vermogen om zich in te leven in de situaties en gevoelens van anderen

2.2. Doelgroep

Kinderen en jongeren tussen 8 en 18 jaar

Er zijn afzonderlijke vragenlijsten / formulieren voor kinderen (8 tot 12 jaar - SEARS-C) en voor adolescenten (13 tot 18 jaar - SEARS-A).

Daarnaast bestaat er een versie voor leerkrachten en voor ouders. De verschillende vragenlijsten kunnen in combinatie gebruikt worden (leerlingen, ouders en leerkrachten).

3. Omschrijving

De SEARS is een cross-informantensysteem om de sociaal-emotionele competenties en hulpbronnen van kinderen en adolescenten van 5 tot 18 jaar in kaart te brengen, in meerdere contexten en vanuit meerdere perspectieven (kind zelf, ouder en leraar).

Alle versies van de vragenlijsten meten de vier gemeenschappelijke constructen (zelfregulering, verantwoordelijkheid, sociale competentie, empathie), en bevatten daarnaast ook items om het unieke perspectief van de beoordelaar vast te leggen. Items worden geformuleerd als *wenselijke positieve kenmerken*.

De kind- en de adolescentenversie bevatten elk **35 items**, die bevroegd worden adhv een 4 punts-likertschaal.

Er is ook een korte versie ontwikkeld van de SEARS-C en SEARS-A (short forms, elk 12 items) (voorbeelditems - zie bijlage 1). Deze kortere vragenlijsten kunnen ingezet worden voor herhaalde beoordeling (d.w.z. voortgang over de tijd) of voor klas- of schoolbrede screening van leerlingen.

4. Afname en scoring

Alle items zijn geformuleerd als wenselijke positieve kenmerken en worden bevroegd aan de hand van een vierpunts-Likert schaal (0 = Nooit tot 3 = Altijd)

- Hogere scores wijzen erop dat dit kenmerk sterker aanwezig is bij een kind of adolescent
 - Hogere scores zijn indicatief voor hogere niveaus van sociaal-emotionele vaardigheden
- Voor de SEARS-C wordt één globale score berekend ('globaal zelf-concept'). Voor de SEARS-A kunnen -naast de globale score- ook vier subscores berekend worden voor zelfregulering, verantwoordelijkheid, sociale competentie, en empathie.

5. Psychometrische kwaliteit en normen

De SEARS en SEARS-short forms hebben goede psychometrische eigenschappen, zowel wat betreft de interne consistentie als de test-hertestbetrouwbaarheid. Convergente validiteit werd uitgebreid onderzocht (zie Nese, et al, 2012)

Betrouwbaarheid (Chronbach's Alpha long form: 0.95-0.96; short Form: 0.83-0.85; SEARS-C: 0.67-0.81; SEARS-A: 0.80-0.84); convergente validiteit:

SEARS-C (S) in vergelijking met SSRS $r = -0.62-0.78$; in vergelijking met ISSC Positive Affect subscale $r = -0.47$; SEARS-A (S) in vergelijking met SSRS $r = 0.67-0.72$; in vergelijking met SLSS $r = 0.44$

Slechts een klein deel van de variantie wordt verklaard door geslacht, leeftijd of etniciteit. Grootste verschillen werden gevonden voor de empathieschaal van de SEARS -A (meisjes scoren hoger dan jongens).

Amerikaanse normen zijn beschikbaar; aparte leeftijdsnormen voor de SEARS-C (at risk of niet).

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Short form beschikbaar (12 items)
- Degelijk instrument met goede psychometrische kwaliteiten
- Ingebed in duidelijk theoretisch kader; inpasbaar in ons eigen ontwikkeld framework

NADELEN

- Betalende vragenlijst

- Relatief weinig gebruikt in onderzoek (owv het feit dat het een betalende vragenlijst is?) (enkel vermeld in de review van Vannest, 2019) – geen onderzoek in andere talen / door andere onderzoeksgroepen dan de ontwikkelaars zelf
- Niet officieel vertaald naar het Nederlands (?) – in elk geval geen informatie over de kwaliteit van de vertaling

7. Gebruik

Betalende vragenlijst, geen open source
Scoresysteem (betalend) beschikbaar

8. Website

<https://www.parinc.com/Products/Pkey/406>

9. Relevante publicatielijst

Nese, R.N., Doerner, E., Romer, N., Kaye, N.C., Merrell, K.W., & Tom, K.M. (2012). Social Emotional Assets and Resilience Scales: Development of a strength-based short-form behavior rating scale system. *Journal for educational research online*, 4, 124-139.

https://www.parinc.com/Portals/0/Webuploads/samplerpts/SEARS%20PAR%20Presentation%20PPT_09_21_VS3.pdf

Bijlage 1: Social emotional assests and resilience scales (SEARS) – short forms (sample items)

! Dit is niet de volledige vragenlijst; enkel aantal voorbeelditems (child & adolescent versie door elkaar) – overgenomen uit Nese et al. (2012)

Student self report	Teacher report	Parent report
I am a responsible person ^a	Accepts responsibility when she/he needs to	Accepts responsibility when she/he needs to
I can identify errors or mistakes in the way I think about things ^b	Can identify errors in the way he/she thinks about things	Can identify errors in the way he/she thinks about things
Other kids ask me to hang out with them ^a	People think she/he is fun to be with	Other kids ask him/her to hang out with them
I care what happens to other people ^a	Cares what happens to other people	Cares what happens to other people
I understand how other people feel ^b	Understands how other people feel	Understands how other people feel
I know how to calm down when I am stressed out or upset ^a	Knows how to identify and change negative thoughts	Knows how to calm down when stressed or upset
I make friends easily ^a	Makes friends easily	Makes friends easily
I try to help other people when they need help ^a		Tries to help others when they need help

^aItems from SEARS-A (i.e., Social Emotional Assets and Resilience Scales – Adolescent). ^bItems from SEARS-C (i.e., Social Emotional Assets and Resilience Scales – Child).

Table 2: Sample items from the SEARS system showing similarities across scales

Published in 2012

Social Emotional Assets and Resilience Scales: Development of a strength-based short-form behavior rating scale system

Rhonda N. T. Nese, E. Doerner, Natalie Romer, Nicole C. Kaye, K. Merrell, K. Tom

YOUTH RESILIENCY: ASSESSESSING DEVELOPMENTAL STRENGTHS (YR-ADS)

AUTEURS: Donnon & Hammond

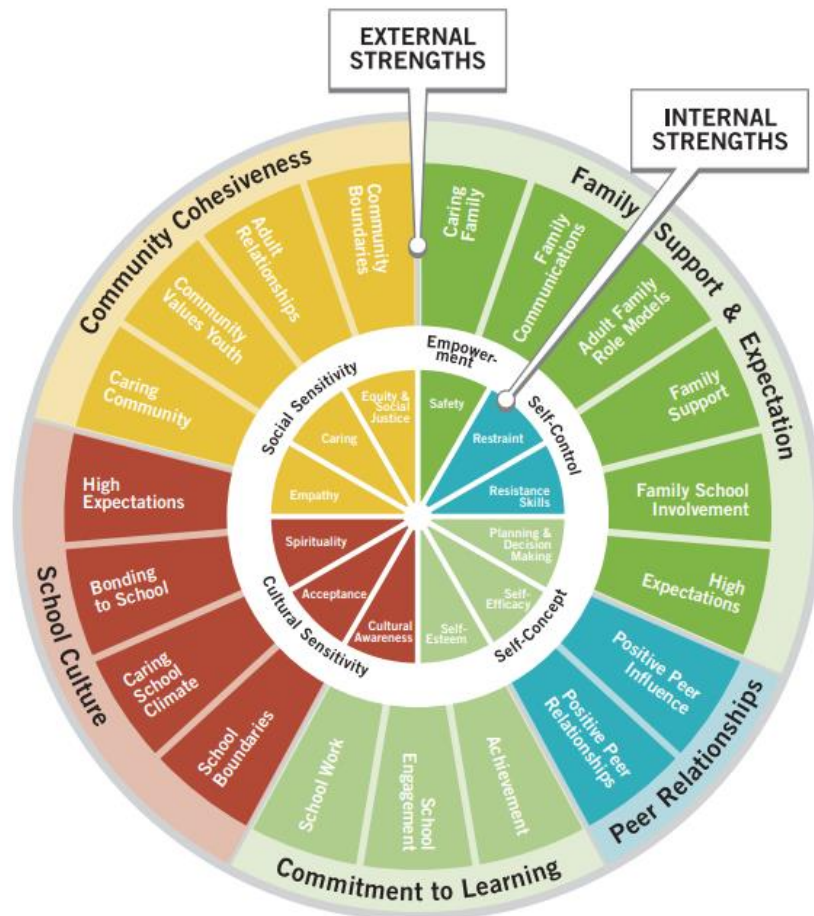
VERTALING: ? (niet gevonden)

JAAR VAN PUBLICATIE: 2007

1. Achterliggende definitie veerkracht

Het vermogen van jongeren om zich met succes aan te passen aan hoge stress of moeilijke omstandigheden. >> **vertrekt van de definitie van Rutter**

'Youth resiliency can be defined as the capacity of children and adolescents to adapt successfully in the face of high stress or adversarial conditions. The ability of youth to negotiate risk during stressful situations has shifted the focus of research from the identification of protective factors to an understanding of how resiliency strengths and processes allow some individuals to cope more effectively than others (Rutter, 1990).'

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

De vragenlijst is ontwikkeld vanuit een breed perspectief (veerkrachtkader), met aandacht voor factoren gelinkt aan de ontwikkeling, de context en individuele sterke punten. De YR:ADS identificeert factoren die bijdragen aan de ontwikkeling van veerkracht in de adolescentie

Ze werd ontwikkeld met de bedoeling om professionals te voorzien van een vragenlijst gericht op het in kaart brengen van *'a comprehensive framework for understanding the development of youth resiliency (...) to focus on a strength-based approach to addressing child and youth developmental issues.'*

2.2. Doelgroep

Adolescenten 12-17 jaar

3. Omschrijving

De YR-ADS probeert zicht te krijgen op zowel intrinsieke (interne / assets) als extrinsieke (externe / hulpbronnen) factoren die de betrokkenheid bij zowel pro sociaal als risicogedrag beïnvloeden.

De vragenlijst bestaat uit drie secties

1) specifieke sterke punten gekoppeld aan het veerkrachtkader (factoren zijn ondermeer: ouderlijke steun / verwachtingen, relaties met leeftijdsgenoten, samenhang in de gemeenschap, toewijding aan leren, schoolcultuur, culturele gevoeligheid, zelfbeheersing, empowerment, zelfconcept en sociale gevoeligheid)

2) frequenties van gedragingen die potentieel risicovolle en pro sociale factoren weerspiegelen (zoals middelenmisbruik, anti-sociaal gedrag, succes op school;

3) demografische variabelen.

De eerste sectie bevat 94 items, die ondergebracht kunnen worden in 10 factoren. Er worden 31 sterktes gemeten (zie bijlage 1)

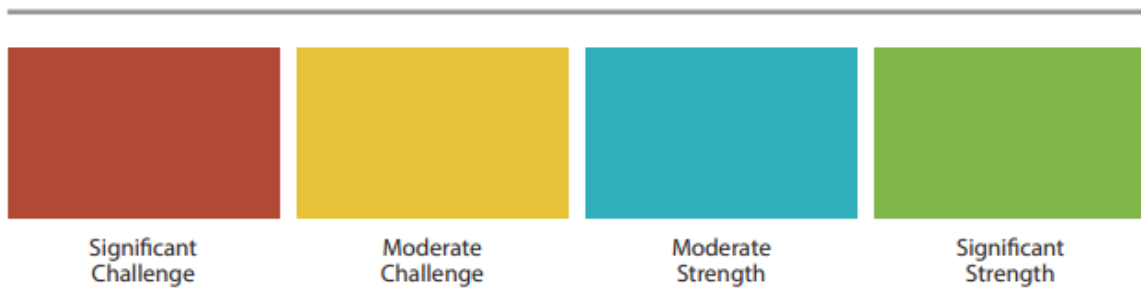
4. Afname en scoring

Zelfrapportage

Items worden gescoord op een 5 punt-likertschaal gaande van 1 (helemaal akkoord) tot 5 (helemaal niet akkoord)

Voor elke factor wordt een somscore berekend evenals een totale somscore. Deze somscore levert een profiel op, met hieraan gekoppeld een kleurcode

Colour Key

Scores van 75 of meer suggereren dat jongeren hun sterktes / hulpbronnen actief gebruiken in hun leven. Scores tussen 50 en 74 geven over het algemeen aan dat de jongere sterktes in hun leven beginnen te ontwikkelen. Een score tussen 25 en 49 impliceert dat een jongere zich bewust van sterktes maar deze sterktes momenteel niet gebruiken in zijn of haar leven.

Ten slotte suggereren scores tussen 0 en 25 dat de jongere zich niet bewust is van sterktes en dat deze sterktes ook geen plaats innemen in zijn of haar leven

5. Psychometrische kwaliteit en normen

In het artikel van Donnon & Hammond wordt enkel een factoranalyse uitgevoerd.

De auteurs stellen hierbij (p.967): *'As there is a considerable research and literature that supports the factors identified above, the configuration of the resiliency framework is based to some extent on the face and content validity of the items or variables.'*

De 10-factor structuur van de vragenlijst verklaart 55% van de variantie en de afzonderlijke itemladingen voor een factoren varieerden van .33 tot .81.

De interne betrouwbaarheidscoëfficiënten (Cronbach alphas) van de 10 subschalen voor veerkracht zijn:

Familie, $\alpha = .96$;

Gemeenschap, $\alpha = .92$;

Vrienden, $\alpha = .85$;

'Werk' (commitment om te studeren), $\alpha = .88$;

School (cultuur), $\alpha = .86$;

Sociale Sensitiviteit, $\alpha = .87$;

Culturele Sensitiviteit, $\alpha = .80$;

Zelf-concept, $\alpha = .82$;

Empowerment, $\alpha = .75$;

Zelf-controle = $\alpha = .75$

De handleiding geeft geen aanvullende informatie hierover.

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Brede en omvattende vragenlijst, vertrekkend vanuit duidelijk kader – capteert verschillende levensdomeinen
- De vragenlijst is bruikbaar op micro en macro level (handleiding, pagina 13).
- Administratie mogelijk via paper/pencil versie of online systeem (websitelink)

NADELEN

- Te lang, erg veel items
- Lijkt weinig gebruikt (weinig over te vinden, ook mbt de psychometrische kwaliteiten)?
- Eerder geschikt voor gebruik in een context waar er ook individuele opvolging / coaching / hulpverlening is? (cfr. profielen)
- Gaat breder dan wat we zoeken – minder goed inpasbaar in eigen ontwikkeld conceptueel kader
- Commerciële aanbieder – online systeem in handen van Resiliency Initiatives

7. Gebruik

Commerciële organisatie

De veerkrachtitems moeten rechtstreeks ingevoerd worden in een online, betalend systeem

8. Website

www.resil.ca

9. Relevante publicatielijst

Donnon, T., & Hammond, W. (2007). A psychometric assessment of the self-reported youth resiliency: Assessing developmental strengths questionnaire. *Psychological Reports*, 100(3), 963-978.

Resiliency Initiatives (2002) *Administration Manual. Child/Youth Resiliency: Assessing Developmental Strengths*. Resil.Ca: Calgary (Canada).

Bijlage 1:

Description of Developmental Strengths

Resiliency Factor	Developmental Strength	Description
Parental Support & Expectations	Caring Family	Family provides a nurturing, caring, loving home environment
	Family Communication	Can communicate with family openly about issues/concerns
	Family Role Models	Family provides responsible role models
	Family Support	Family provides trust, support, and encouragement regularly
	School Involvement	Family is active in providing help/support with education
	High Expectations	Family encourages youth to set goals and do the best he/she can
Peer Relationships	Positive Peer Relationships	Friendships are respectful and viewed positively by adults
	Positive Peer Influence	Friendships are trustworthy and based on positive outcomes
Community Cohesiveness	Caring Community	Youth live in a caring and friendly community
	Community Values Youth	Adults in the community respect youth and their opinions
	Adult Relationships	Adults try to get to know the youth and are viewed as trustworthy
	Community Boundaries	Community members have clear expectations for youth
Commitment to Learning At School	Achievement	Youth works hard to do well and get the best grades in school
	School Engagement	Youth is interested in learning and working hard in the classroom
	School Work	Youth works hard to complete homework and assignments on time
School Culture	School Boundaries	School has clear rules and expectations for appropriate behaviours
	Bonding to School	Youth cares about and feels safe at school
	Caring School Climate	School environment and teachers provides a caring climate
	High Expectations	School/Teacher encourages goal setting and to do the best he/she can
Cultural Sensitivity	Cultural Awareness	Youth has a good understanding and interest in other cultures
	Acceptance	Youth respects others beliefs and is pleased about cultural diversity
	Spirituality	Youth's strong spiritual beliefs/values play an important role in life
Self-Control	Restraint	Believes that it is important for him/her to restrain from substance use
	Resistance Skills	Is able to avoid or say "no" to people who may place he/she at-risk
Empowerment	Safety	Youth feels safe and in control of his/her immediate environment
Self-Concept	Planning & Decision-Making	Youth is capable of making purposeful plans for the future
	Self-Efficacy	Youth believes in his/her abilities to do many different things well
	Self-Esteem	Youth feels positive about his/her self and future
Social Sensitivity & Empathy	Empathy	Youth is compassionate with others and cares about other people's feelings
	Caring	Youth is concerned about and believes it is important to help others
	Equity & Social Justice	Believes in equality and that it is important to be fair to others

7C'S OF RESILIENCE TOOL

AUTEURS: Barger, Vitale, Gaughan, & Feldman-Winter

VERTALING: ? (niet-gevonden)

JAAR VAN PUBLICATIE: 2017

1. Achterliggende definitie veerkracht

De vragenlijst is gebaseerd op het kader rond veerkracht van Dr. Ginsburg (kinderarts), waarin gesteld wordt dat er 7 integrale en onderling gerelateerde componenten zijn die bijdragen aan 'veerkrachtig zijn': *competentie, vertrouwen, verbinding, karakter, bijdrage, coping en controle*.

Voor een beschrijving van deze 7 componenten: zie bijlage 1.

"Resilience is about bouncing back. The challenge is to prepare kids to have the capacity to recover before anything actually goes wrong."

2. Doel en doelgroep:

2.1. Doel

Ontwikkelen van een tool aansluitend bij het C7-model.

2.2. Doelgroep

Adolescenten van 13 jaar en ouder (max. leeftijd niet vermeld)

3. Omschrijving:

De 7C's of resilience tool is een zelf-reportage vragenlijst bestaande uit 21 items, die onderverdeeld kunnen worden in 7 subschalen

- Competence (succes hebben op school, tijdens het werk, in relaties);
- Confidence (er op kunnen vertrouwen dat je positief gedrag kunt stellen en risicogedrag kunt vermijden),
- Character (karakteristieken zoals morele sterkte, begrip van gedragsnormen, doorzettingsvermogen),
- Connection (betekenisvolle verbinding hebben met minstens één volwassene)
- Contribution (jongeren doen een bijdrage in de familie, buurt/gemeenschap, en bredere maatschappij),
- Coping (positieve and adaptieve strategieën die jongeren helpen om om te gaan met stressoren),
- Controle (self-efficacy, de mogelijkheden hebben om te weerstaan aan hoge risicogedraging wanneer je hiertoe verleid wordt, of om deze verleidingen te vermijden).

Deze zeven descriptoren zijn in de eerste plaats gebaseerd op een longitudinale studie van Lerner en collega's, die spraken over de "5 C's van positieve jeugdontwikkeling": competentie, confidence (vertrouwen), character (karakter), connection (verbinding) en caring (zorgzaamheid). Ginsburg suggereerde om nog 2 kwaliteiten toe te voegen, coping en controle, wat resulteerde in het 7C's-model van positieve ontwikkeling.

Zie bijlage 2

4. Afname en scoring

Zelfrapportage vragenlijst met 21 items; de vragenlijst bevat zeven subschalen, telkens met 3 items.

Items krijgen een score van 0, 1 of 2, waarbij 0= meest veerkrachtig tot 2: minst veerkrachtig.

Totale somscores worden berekend, waarbij hogere scores een lagere veerkracht weerspiegelen (om mogelijke sociale wenselijkheid tegen te gaan).

5. Psychometrische kwaliteit en normen

Sensitivity analyse van de 7Cs tool resulteerde in een cutoff score van 4 ivv het detecteren van risicogedrag. The cutoff score voor specifieke gedragingen zijn als volgt: sigaretten roken: 2; alcohol gebruik: 5; druggebruik: 5; mee rijden met iemand die onder invloed is van alcohol of drugs: 4; gewelddadig gedrag: 7; condoomgebruik: 7.

Een score op de Adverse Childhood Events lijst van ≥ 3 was significantl geassocieerd met een lagere score op de confidence-subschaal (OR 2.7; P = .042) en een lagere score op de connection (OR 4.5; P = .002). An adverse childhood event score van ≥ 4 was significantl geassocieerd met with een lagere score op de copingscubschaal (OR 3.6; P = .031). Er warden geen anderen significante associaties gevonden met scores op ,i de Adverse Childhood Events lijst van ≥ 3 of ≥ 4)

Concurrent validiteit correlaties tussen 7C's en risicofactoren zoals gemeten met de HSA werden nagegaan. Een eerder beperkt aantal significante correlaties, in bijzonder met de coping subschaal.

Op basis van een principale componentenanalyse met varimax rotatie concluderen de auteurs dat de 7 factoren allen hetzelfde concept (veerkracht) meten.

De interne consistentie was vergelijkbaar voor alle subschalen en ('consistent op 0,7')

6. Voor- / nadelen

VOORDELEN

- Relatief korte vragenlijst
- Heldere opbouw
- Sluit aan bij een onderbouwd kader

NADELEN

- Eerder gericht op voorspellen van risicogedrag (beschermende factoren) dan op het omgaan met tegenslagen; sluit hierdoor minder aan bij eigen ontwikkeld conceptueel kader
- Geen vertaling beschikbaar

7. Gebruik

Onduidelijk

Informatie op te vragen bij eerste auteur: winter-lori@cooperhealth.edu

8. Website

/

9. Relevante publicatielijst

Barger, J., Vitale, P., Gaughan, J. P., & Feldman-Winter, L. (2017). Measuring resilience in the adolescent population: a succinct tool for outpatient adolescent health. *The Journal of pediatrics*, 189, 201-206.

Bijlage 1: beschrijving van de 7 C's

Controle. Controle is iets wat veel mensen willen, of zelfs hunkeren, in hun eigen leven. Als tiener kan deze controle beperkt voelen door regels, ouders, vereisten, enz. Dit gebrek aan controle kan vaak het vermogen van een individu belemmeren om vooruit te gaan of tactvol beslissingen te nemen in plaats van impulsief of rebels. Het creëren en bieden van kansen voor jongeren om zich in controle te voelen, ontwikkelt niet alleen kritisch denkvermogen, maar het biedt ook een gevoel van bekwaamheid dat kan bijdragen aan de ontwikkeling van vertrouwen en competentie (die beide ook belangrijk zijn voor veerkracht).

Competentie. Je competent voelen creëert kansen om vaardigheden en talenten verder te ontwikkelen. Competentie verhoogt het gevoel van eigenwaarde en gevoelens van bekwaamheid, wat op zijn beurt individuen aanmoedigt om dingen buiten hun comfortzone na te streven. Competentie creëert een referentiekader voor succes en prestatie dat ons aanmoedigt om in de toekomst iets nieuws te proberen in de hoop te slagen, te leren en nieuwe vaardigheden te ontwikkelen. Het koesteren van onze sterke punten en talenten moedigt ons aan om te proberen nieuwe sterke punten en talenten in de toekomst te ontwikkelen.

Confidence (Vertrouwen). Vertrouwen hebben in jezelf stelt ons in staat om ons in staat te voelen om nieuwe omgevingen en ondernemingen te verkennen en te navigeren. Het bevorderen van vertrouwen in kinderen en adolescenten komt vaak voort uit het aanmoedigen van jongeren om leeftijdsgeschikte taken te verkennen, zodat ze hun talenten kunnen realiseren. Ons zelfverzekerd voelen stelt ons ook in staat om 'terug te stuiteren' uit een moeilijke situatie en het opnieuw te proberen!

Connection (Verbondenheid). Een gevoel van verbondenheid en verbinding geeft individuen een gevoel van gemeenschap en steun. Contact maken met anderen via clubs, sport, jeugdgroepen, familie, vrienden en schoolevenementen laten voor onze jeugd zien dat er anderen zijn die hun interesses, hobby's, uitdagingen en obstakels delen. Verbindingen met anderen creëren een gevoel van veiligheid dat van onschatbare waarde kan zijn bij het faciliteren van een gevoel van eigenwaarde, doel en verbondenheid.

Character (Karakter). Het ontwikkelen van een persoonlijk karakter en morele kenmerken komt voort uit een gevoel van bewustzijn over wat goed of fout voelt op basis van persoonlijke waarden. Het hebben van een sterk karakter sluit ook aan bij een gevoel van vertrouwen en controle, omdat het jonge mensen aanmoedigt om hun eigen overtuigingen te volgen, ongeacht de uitdaging die voor hen ligt.

Coping. Bij het werken met jongeren is het belangrijk om te begrijpen wat het betekent om ermee om te gaan. Copingmethoden zijn alles wat we gebruiken om moeilijke uitdagingen en emotioneel stressvolle situaties te navigeren, te elimineren of te overwinnen. Niet alle coping is echter gezond. Het opleiden van individuen over het belang van gezonde copingvaardigheden, het geven van voorbeelden en het samen oefenen van deze vaardigheden zal een lange weg gaan als het gaat om het ontwikkelen van gezonde copingmethoden en zelfzorggedrag en -gewoonten.

Contribution (Bijdragen). Iets aanbieden aan anderen ontwikkelt een gevoel van oprechte dankbaarheid en dankbaarheid. Dankbaarheid heeft direct invloed op de houding. Het hebben van een gezond gevoel van waardering voor de voordelen en zegeningen in ons eigen leven helpt ons vaak om onze "vastzittende" gedachten te beheersen en versterkt ons gevoel van doel. Geven aan anderen destigmatiseert ook de behoefte aan hulp en samenwerking van anderen wanneer we door een moeilijke tijd gaan, waardoor de kans toeneemt dat een persoon om hulp zal vragen wanneer dat nodig is.

Bijlage 2: 7C's tool

7 C's Tool

Directions: For each set of statements, please circle the one that most describes how you feel.

- I.
- 0 I am able to make all decisions for myself, even in tough situations.
 - 1 I am able to make most but not all decisions for myself on a day to day basis.
 - 2 I am unable to make decisions for myself; my family and friends' opinion matters more than my own.
- II.
- 0 I believe I can be successful in whatever I choose.
 - 1 I can usually be successful, but I know what my strengths and weaknesses are.
 - 2 I have doubts that I will be successful, even in the things I am good at.
- III.
- 0 My family and friends support me and believe in me.
 - 1 My family and friends love me, but don't always support or believe in me.
 - 2 I am not sure who supports or believes in me.
- IV.
- 0 I know what is right and wrong, and that helps me make decisions about my actions.
 - 1 I sometimes recognize what is right and wrong, and I sometimes use that information to make decisions about my actions.
 - 2 I know what is right and wrong, but my decisions and actions are not based on this information.
- V.
- 0 I believe I can help others and I take every opportunity to help others and give back.
 - 1 Sometimes I participate in community service activities.
 - 2 I do not believe I can help others, and I do not participate in community service activities.
- VI.
- 0 When I am overwhelmed, I can figure out the reason why and work through it.
 - 1 When I am overwhelmed, I sometimes calm down in ways that are safe, but not always.
 - 2 I use things like alcohol, sex, drugs, or tobacco to calm down when I am stressed out.
- VII.
- 0 I am in control of my destiny.
 - 1 I sometimes have control over my destiny.
 - 2 I have no control over my destiny, things just happen to me.

If you have any questions or concerns, please list them below:

BIJLAGE 7

Materialen piloottesting vragenlijst

INHOUD

Informatiebrief voor jongeren

Informatiebrief voor ouders

Stappenplan leerkracht

INFORMATIEBRIEF

Hallo,

We werken aan een project over 'weerbaarheid' of 'veerkracht'. Er wordt wel eens gezegd dat het belangrijk is voor jongeren om *veerkrachtig* te zijn, zodat ze beter kunnen omgaan met tegenslagen. Hoe is dat voor jou?

We hebben hiervoor een vragenlijst opgesteld en we willen deze graag uittesten.

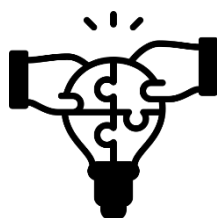

WAAROVER GAAT DIT PROJECT?

In dit project hebben we een vragenlijst ontwikkeld die **weerbaarheid van jongeren** kan meten. Dit doen we omdat de minister van Jeugd, Benjamin Dalle ons dit gevraagd heeft.

Het moet een vragenlijst worden die door zo veel mogelijk jongeren kan worden ingevuld en die jongeren ook goed begrijpen.

Daarom is het belangrijk dat we deze vragenlijst ook uittesten bij verschillende jongeren. Want weerbaarheid kan voor iedereen anders zijn!

WAAROM VRAGEN WE AAN JOU OM DEZE VRAGENLIJST IN TE VULLEN?

We maken een vragenlijst *voor* jongeren, dat doen we natuurlijk liefst ook *samen* met jongeren.

We hebben eerst gesprekken gedaan met jongeren over *hoe ze omgaan met tegenslagen* en weerbaarheid. We hebben deze informatie gebruikt om een vragenlijst te maken. Deze vragenlijst willen we nu uittesten.

Doordat veel verschillende jongeren deze vragenlijst invullen en er hun mening over geven, zullen we ook beter te weten komen of het goede vragen zijn.

WAT MOET IK PRECIES DOEN?

Het is de bedoeling dat je vragenlijst invult. Dat kan via de computer. De vragen gaan bijvoorbeeld over hoe tevreden je bent met je leven, hoe je je voelt en hoe je omgaat met moeilijke momenten.

Er zijn ook enkele vragen waarin je jouw mening kunt geven over de vragenlijst.

Het invullen van de vragenlijst duurt **maximaal 30 minuten**. Je bent nooit verplicht te antwoorden als je je er niet goed bij voelt. Er zijn **geen goede of slechte antwoorden**.

De vragenlijst is anoniem; je moet je **naam niet invullen**.

WIL JE GRAAG DEELNEMEN? TOF!

Wanneer je de vragenlijst op de computer invult, zul je een link krijgen. Voor je de vragenlijst kunt invullen, moet je toestemming geven om deel te nemen aan dit onderzoek.

Wanneer je de vragenlijst op papier invult, dan zul je op de eerste pagina je toestemming kunnen geven om deel te nemen aan het onderzoek.

WIE ZIJN WIJ?

Het **Vlaams Instituut Gezond Leven** werkt aan informatie en tips rond gezondheid (over gezonde voeding, beweging, maar ook over mentaal welbevinden –of je goed in je vel voelen–). Misschien heb je al eens gehoord van onze website voor jongeren www.noknok.be?

Aan de **Vrije Universiteit Brussel** (VUB) kunnen studenten verschillende opleidingen volgen, bijvoorbeeld Psychologie. Er gebeurt ook heel wat onderzoek. De onderzoekers van het project ‘weerbaarheid’ werken allemaal samen met het BRUCC: het Brussels University Consultation Center. Daar kunnen ook kinderen en jongeren die zich niet goed in hun vel voelen langs gaan voor begeleiding.

Awel is dé luisterlijn voor kinderen en jongeren in Vlaanderen. Je kunt Awel contacteren over alles wat je bezighoudt. Awel is er voor jou door te luisteren, mee te voelen en mee te denken. Je kunt bellen, chatten of mailen. Meer informatie vind je op www.awel.be

Heb je nog vragen? Je mag ons een mail sturen:

Veerle Soyez veerle.soyez@gezondleven.be

INFORMATIEBRIEF VOOR OUDERS

Beste ouder(s)/voogd,

Alvast hartelijk bedankt om deze brief door te nemen. We willen je graag op de hoogte brengen van een **project over veerkracht bij jongeren**, waaraan de school van jouw zoon / dochter meewerkt. Je ontvangt deze brief omdat jouw zoon/dochter gevraagd zal worden om een vragenlijst in te vullen.

In deze brief vind je meer informatie over het project.

WAAROVER GAAT DIT PROJECT?

Kinderen en jongeren hadden het de afgelopen twee jaar niet makkelijk. De coronapandemie haalde hun leefwereld ondersteboven. Hun veerkracht werd uitgedaagd. Om jongeren te ondersteunen is het belangrijk om inzicht te krijgen in wat veerkracht is en hoe we het kunnen meten. In Vlaanderen zijn er nog maar weinig vragenlijsten die veerkracht kunnen meten.

Daarom ontwikkelen in dit project een **vragenlijst die veerkracht van jongeren (van 12 tot 18 jaar) in kaart brengt**. We doen dit in opdracht van het departement Cultuur, Jeugd en Media (minister Benjamin Dalle).

WAAROM MOET MIJN ZOON / DOCHTER DEZE VRAGENLIJST INVULLEN?

We maken een vragenlijst *voor* jongeren en doen dit liefst *samen met* jongeren.

We hebben een pilootversie gemaakt van de vragenlijst en willen deze nu uittesten bij verschillende groepen jongeren. De school van jouw zoon / dochter is bereid om hieraan mee te werken.

Het invullen van de vragenlijst zal doorgaan in de loop van de komende weken. Dit zal geen invloed hebben op lessen of examens.

Het invullen gebeurt **volledig vrijwillig**. Jouw zoon / dochter zal eerst gevraagd worden of hij / zij wil meewerken. Wanneer hij of zij er voor kiest om niet deel te nemen heeft dit geen enkele invloed op de relatie met de school.

Het invullen van de vragenlijst duurt gemiddeld 20 minuten. Jouw zoon / dochter kan op elk ogenblik stoppen met het invullen van de vragenlijst, zonder dat hiervoor een reden moet worden opgegeven. Alle informatie wordt *anoniem* verwerkt.

De gegevens worden na het onderzoek gedurende 7 jaar bewaard op een beveiligde server.

VAN WIE GAAT DIT PROJECT UIT?

Het project is een samenwerking tussen het Vlaams Instituut Gezond Leven, Awel en de Vrije Universiteit Brussel (Psychologie – BRUCC).

Het **Vlaams Instituut Gezond Leven** vzw wil gezond leven makkelijker maken. Met onderbouwd advies, kant-en-klare pakketten en opleidingen helpt het om een gezonde levensstijl toe te passen in ons dagelijks leven. We werken rond verschillende gezondheidsthema's: voeding, beweging, roken, gezondheid & milieu, maar ook mentaal welbevinden... (meer info op www.gezondleven.be). Je kent ons misschien van de voedingsdriehoek, of de 10000-stappen campagne, maar wist je dat we ook een website hebben waar jongeren informatie en tips vinden over hun mentaal welbevinden (www.noknok.be)? En met de geluksdriehoek ontwikkelden we een toegankelijk educatief model over mentaal welbevinden.

Het onderzoek wordt gecoördineerd door de **Vrije Universiteit Brussel** (VUB), vakgroep **Psychologie** (Promotor: Prof. Dr. Veerle Soyez). De onderzoekers van het project 'weerbaarheid' zijn allen verbonden aan **BRUCC**: het Brussels University Consultation Center. **Brussels University Consultation Center**. BRUCC is een ambulante centrum voor psychologische dienstverlening (eerste lijn), opleiding en onderzoek waar kinderen en volwassenen terecht kunnen voor individuele begeleiding, systeemtherapie, groepsessies en psychodiagnostisch onderzoek. BRUCC verzorgt ook workshops en lezingen voor professionals en voor een breder publiek. Studenten en onderzoekers vinden in BRUCC ondersteuning voor hun opleiding en onderzoek.

Awel is dé luisterlijn voor kinderen en jongeren in Vlaanderen. Kinderen en jongeren kunnen Awel contacteren (telefonisch, via chat of via mail) over alles wat hen bezighoudt. Meer informatie vind je op www.awel.be.

Hebt u nog vragen? Contacteer ons via:

Veerle Soyez veerle.soyez@gezondleven.be of veerle.soyez@vub.be

STAPPENPLAN AFNAME IN GROEP VRAGENLIJST

'Omgaan met tegenslagen'

1. Informeer de leerlingen over de bedoeling en de opzet

Je kunt hiervoor eventueel gebruik maken van het

document **INFORMATIEBRIEF JONGEREN**.

Belangrijke elementen om te vermelden:

- Leerlingen zijn **NIET verplicht** om deel te nemen. Op het startscherm kunnen ze nog expliciet hun toestemming geven voor deelname aan het onderzoek.
- Deelname is **volledig anoniem**.
Er kan op geen enkele manier achterhaald worden wie de jongere is.
Er wordt geen naam of voornaam gevraagd; ook naam van de school wordt niet bevraagd.
- Het invullen van de vragenlijst duurt **gemiddeld 20 minuten**.
Dit kan iets meer zijn voor jongere leerlingen, leerlingen die minder goed Nederlands spreken of minder taalvaardige leerlingen.

2. Geef de leerlingen toegang tot de vragenlijst

AANBEVOLEN WERKWIJZE:

- Gebruik de URL

Deze kun je bijvoorbeeld vooraf in een (vak)map op Smartschool / online leerplatform zetten

<https://s.chkmkt.com/?e=297487&h=56BF91CC78D7675&l=nl>

Kopieer bovenstaande link

ALTERNATIVEN

- Gebruik de QR-code

Deze kun je eveneens via het online leerplatform delen, of je kunt deze projecteren.

Nadeel: leerlingen zullen de vragenlijst dan invullen via hun smartphone (op vlak van layout is dit geen probleem; de vragenlijst opent automatisch in een aangepaste 'mobile-friendly' versie).

Kopieer bovenstaande QR-code

- Gebruik de papieren versie

Op aanvraag kan een print-vriendelijke pdf-versie van de vragenlijst gemaild worden.

We raden afname via een papieren versie af.

Nadelen: administratief veel omslachtiger omdat de vragenlijst nog gekopieerd moet worden, verzameld nadien, via de post teruggestuurd.

3. Laat leerlingen de vragenlijst invullen

De bedoeling is dat de leerlingen **individueel en zelfstandig** de vragenlijst invullen.

Het is toegelaten om, wanneer leerlingen hier naar vragen, toelichting te geven bij woorden of vragen.

Leerlingen die, na het lezen van het startscherm, beslissen dat ze NIET willen deelnemen aan het onderzoek, kunnen de toepassing gewoon verlaten. Er worden geen gegevens over hen bijgehouden

Belangrijk! Elke leerling kan, vanop zijn of haar PC, slechts 1 keer de vragenlijst invullen.

Wanneer een leerling dus de toepassing verlaat, kan hij of zij later niet nog eens proberen.

Het is wel mogelijk om het invullen te **pauzeren**

Benadruk nog eens dat het belangrijk is dat alle vragen ingevuld worden.

Wanneer leerlingen aan het einde van de vragenlijst gekomen zijn, worden de antwoorden automatisch opgeslagen in het systeem.

4. Nazorg?

Deze vragenlijst werd met zorg opgesteld, onder andere door uitgebreid in gesprek te gaan met jongeren tijdens het ontwikkelproces.

Anderzijds is het, gezien het onderwerp ('omgaan met tegenslagen' – 'veerkracht'), altijd mogelijk dat bepaalde jongeren toch onder de indruk zijn of vragen hebben na het invullen van deze vragenlijst.

Om deze reden krijgen jongeren op het eindscherm volgende boodschap te zien:

Jouw antwoorden zijn opgeslagen!

Dankjewel om deze vragenlijst in te vullen.

Heb je nood om met iemand te praten over tegenslagen of andere problemen? Je kunt altijd –gratis en anoniem– bellen chatten of mailen met Awel.

Ga naar www.awel.be of bel het nummer 102.

Wil je meer te weten komen over goed in je vel zitten en omgaan met tegenslagen?

Surf dan eens naar www.noknok.be

Het is daarom aan te bevelen om de website en het telefoonnummer van Awel (www.awel.be, telefoonnummer 102) eveneens te projecteren of op het bord te schrijven.

Daarnaast kunnen ook de contactgegevens van het CLB verbonden aan de school vermeld worden

